

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Ana Podlipnik

Montessori vrtec v odnosu do staršev oziroma družine

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Ana Podlipnik

Montessori vrtec v odnosu do staršev oziroma družine

Magistrsko delo

Mentor: doc. dr. Bernard Stritih

Študijski program: socialno delo z
družino

Ljubljana, 2016

POVZETEK IN KLJUČNE BESEDE

Magistrsko delo z naslovom »Montessori vrtec v odnosu do staršev oziroma družine« obravnava odnos med starši otrok, ki obiskujejo Montessori vrtec, in tem vzgojitelji v tem vrtcu. Avtorica je osredotočila na zadovoljstvo staršev v vrtcu Montessori na Vrhniki. Vsebina magistrskega dela je razdeljena na tri glavne vsebinske dele: teoretičnega, empiričnega ter del, v katerem avtorica izvede analizo empiričnega dela ter poda svoje predloge.

V teoretičnem delu se avtorica osredotoča na obravnavo družine, vrtca ter njihovega medsebojnega odnosa. Posebno pozornost pa namenja opredelitvi družine. Nadalje opisuje formalne in neformalne oblike sodelovanja med vzgojitelji v vrtcu in starši, ter njihove prednosti. Avtorico zanima tudi, kakšno vlogo in funkcijo opravljajo vzgojitelji, ter kakšna komunikacija s starši je potrebna za uspešen odnos. Posebna pozornost je namenjena medsebojnemu sodelovanju družine (staršev) in vrtca.

Empirični del vsebuje bistvene povzetke intervjujev, ki jih je avtorica izvedla s starši in vzgojitelji v vrtcu Montessori na Vrhniki. Vprašanja intervjujev se osredotočajo na načine sodelovanja med vzgojitelji in starši, poleg tega pa tudi na trenutno zelo aktualno problematiko beguncev iz Severne Afrike.

Analiza odgovorov na v intervjujih zastavljena vprašanja kažejo, da je tako staršem kot tudi vzgojiteljem medsebojno sodelovanje izredno pomembno, saj se družinska vzgoja in vzgoja v vrtcu prepletata in vplivata na razvoj otroka. Njun odnos bi lahko označili kot »partnerski odnos«, saj obe strani izražata voljo za sodelovanje. Oblike in metode sodelovanja, ki jih razvijajo, so tudi odraz njihovega zadovoljstva. Več informiranja staršev o vsakodnevnem dogajanju v vrtcu bi večini staršev predstavljalo še večje zadovoljstvo, na splošno pa sodelovanje poteka v skladu z njihovimi pričakovanji in željami. Avtorica ugotavlja, da so osebne kompetence vzgojitelja izrednega pomena in predstavljajo ključ do uspešnega dela z otroci in do zadovoljstva njihovih staršev. Ni dvoma, da mora biti vzgojitelj strokovno usposobljen za delo z otroki, vendar pa so starši izpostavili druge, človeške vidike odnosa do otrok in osebne lastnosti, ki presegajo strokovne kompetence. Avtorico so zanimali tudi razlogi, ki so vodili starše, da so se odločili za vpis otrok v zasebni vrtec in ali jim višji strošek, v primerjavi z javnim vrtcem

predstavlja kakšno oviro. Starši pripisujejo odločilno vlogo okolju, razvojnim materialom in metodi vzgoje. Večina staršev lahko stroške vrtca z organiziranjem financ in postavitvijo prioritet lahko privošči. Prihod in prisotnost beguncev v bližini vrtca nikogar ne moti, starše pa tudi ne bi motil sprejem begunskega otroka v vrtec.

Ključne besede: družina, starši, Montessori, vrtec, vzgoja, sodelovanje, odnosi, komunikacija.

SUMMARY AND KEY WORDS

The Master's Thesis titled »Montessori Nursery School in relation to parents or family« discusses the relations between parents of children who attend Montessori Nursery School and the Montessori Nursery Teachers. The author focuses on parents' satisfaction regarding Montessori Nursery School in Vrhnika. The content of Master's Thesis comprises three parts: theoretical, empirical and the part in which the analysis of the empirical part is carried out and the author presents her suggestions.

In the theoretical part, the author examines family, the Montessori Nursery School and their mutual relationship whereas special attention is given to definition of family. Secondly, the author specifies the formal in informal practices of cooperation between Nursery School Teachers and parents and the advantages of these practices as such. The author is also interested in the teachers' role and function as well as the degree of teacher parent communication needed for a successful relationship. A special attention is intended to reciprocal cooperation between family (parents) and the Nursery School.

The empirical part comprises relevant interview summaries of parents and Montessori Nursery Teachers. The interview questions consider the cooperation methods between Nursery Teachers and parents together with the current issues of fugitives from North Africa.

The question analysis exposes that mutual cooperation is of extreme importance to parents and Nursery Teachers as family and Nursery School education are closely intertwined both affecting child's development. The relation between family and Nursery School education could be described as »partnership« since both sides are keen on cooperation. The forms and shapes of cooperation in progress reflect the parents and employees' contentment. Although, more informing about Nursery School's daily routine would evoke even greater contentment by parents, the cooperation is being carried out in accordance with parents' wishes and expectations. The author concludes that Nursery Teacher's personal qualities are of extreme importance and represent the key to successful bonding with the children, which consequently leads to their parents' contentment. Undoubtedly, adequate professional qualifications are needed when it comes to children, but nevertheless, parents highlighted employees' personal attitude to children and their personal characteristics,

which surpass the needed professional competencies. The author is also interested in the reasons which led the parents to enrolling their children in a private Nursery School and furthermore the author considers whether higher costs, in comparison to public Nursery School, represent a sort of a struggle for the parents. Parents unitedly respond that the reasons for their decision lie in the environment, education material and education method. Furthermore, most parents are able to pay for the expenses by organizing the finances and defining their priorities. The arrival and presence of fugitives near the Nursery School is of no concern to the parents neither would they mind the enrolment of a fugitive child in the Nursery School.

Key words: family, parents, Montessori, Nursery School, education, cooperation, relations, communication.

VSEBINSKO KAZALO

1. UVOD	1
2. TEORETIČNI DEL	3
2.1. Družina	3
2.1.2. <i>Tipi družin</i>	<i>6</i>
2.1.3. <i>Značilnosti in naloge družine</i>	<i>7</i>
2.1.4. <i>Razvoj družine skozi čas</i>	<i>9</i>
2.1.4.1. <i>Družina nekoč</i>	<i>9</i>
2.1.4.2. <i>Družina danes</i>	<i>10</i>
2.1.4.3.1. <i>Materinstvo in očetovstvo danes</i>	<i>11</i>
2.1.5. <i>Vzgoja in vzgojni slogi</i>	<i>12</i>
2.1.6. <i>Pogovor z otrokom in spoštovanje otroštva</i>	<i>13</i>
2.1.8. <i>Vpliv družinskega okolja na otrokov razvoj</i>	<i>14</i>
2.2. Vrtec	16
2.2.1. <i>Načela in cilji predšolske vzgoje v vrtcih</i>	<i>16</i>
2.2.2. <i>Koncepta javnega in Montessori vrtca</i>	<i>17</i>
2.2.2.1. <i>Pojem predšolskega kurikula za javne vrtce</i>	<i>17</i>
2.2.2.2. <i>Vloga vzgojitelja in pomočnika vzgojitelja</i>	<i>18</i>
2.2.2.3. <i>Izhodiščna točka je otrok</i>	<i>20</i>
2.2.2.4. <i>Pravice otrok</i>	<i>20</i>
2.2.3. <i>Maria Montessori in pedagogika Montessori</i>	<i>21</i>
2.2.3.1. <i>Okolje in učenje Montessori pedagogike</i>	<i>22</i>
2.2.3.2. <i>Samostojnost otroka in heterogene skupine</i>	<i>24</i>
2.2.3.3. <i>Vloga vzgojitelja in duševna priprava</i>	<i>25</i>
2.2.3.4. <i>Montessori pedagogika v luči primerjav</i>	<i>27</i>
2.2.3.5. <i>Ideje, kritika Marie Montessori in sodobni vrtci</i>	<i>27</i>
2.2.4. <i>Zakonodaja na področju vzgoje in izobraževanja</i>	<i>28</i>
2.3. Partnerstvo med domom in vzgojno-izobraževalno institucijo	29
2.3.1. <i>Vzgojitelji in starši kot partnerji v dialogu</i>	<i>31</i>
2.3.2. <i>Oblike in vsebina sodelovanja</i>	<i>33</i>
3. VSEBINSKI DEL	35
3.1. Problem	35

3.2. Metodologija	37
3.2.1. Vrsta raziskave, model raziskave in spremenljivke	37
3.2.2. Raziskovalni instrumenti in viri podatkov	37
3.2.3. Populacija in vzorčenje (subjekti)	38
3.2.4. Zbiranje podatkov	38
3.2.5. Obdelava in analiza podatkov	39
3.2.5.1. Primer kodiranja	40
3.4. Rezultati	41
3.4.1. Odločitev, pobuda in ovire pri vpisu otroka v vrtec	41
3.4.1.1. Mnenja staršev	41
3.4.1.2. Pobuda za odločitev	42
3.4.1.3. Ovire pri vpisu otroka v vrtec	43
3.4.2. Načini sodelovanja med vzgojitelji in starši, ocena zadovoljstva in pomembne kompetence vzgojiteljev	45
3.4.2.1. Zadovoljstvo staršev	45
3.4.2.2. Zadovoljstvo staršev	46
3.4.2.3. Kompetence vzgojiteljev	48
3.4.3. Mnenje in izkušnje glede begunske problematike, sprejem begunskih otrok v vrtec	50
3.4.3.1. Mnenje in izkušnje glede begunske problematike	50
3.4.3.2. Sprejem begunskih otrok v vrtec	52
4. RAZPRAVA IN PREDLOGI	54
4.1. Razprava	54
4.2. Predlogi	59
5. ZAKLJUČEK	63
6. LITERATURA IN VIRI	65
6.1. Samostojne publikacije	65
6.2. Članki	66
6.3. Spletni viri	69
6.4. Predpisi	69
6.5. Sodna praksa	70
7. PRILOGE	71
7.1. Vprašalnik	71

7.1.1. Priloga 1: Vprašalnik za vzgojitelje.....	71
7.1.2. Priloga 2: Vprašalnik za starše.....	72
7.2. Zapisi intervjujev.....	72
7.2.1. Priloga 3: Intervju 1a.....	72
7.2.2. Priloga 4: Intervju 2a.....	74
7.2.3. Priloga 5: Intervju 3a.....	75
7.2.4. Priloga 6: Intervju 1b.....	76
7.2.5. Priloga 7: Intervju 2b.....	78
7.2.6. Priloga 7: Intervju 3b.....	80
7.2.7. Priloga 9: Intervju 4b.....	81
7.2.8. Priloga 10: Intervju 5b.....	82
7.2.9. Priloga 11: Intervju 6b.....	84
7.2.10. Priloga 12: Intervju 7b.....	85
7.2.11. Priloga 13: Intervju 8b.....	87
7.2.12. Priloga 14: Intervju 9b.....	88
7.2.13. Priloga 15: Intervju 10b.....	89

1. UVOD

Sodelovanje med družino in vrtcem je kot potovanje. Starši in vzgojitelji so na začetku poti opremljeni s svojimi pričakovanji, znanji, izkušnjami, stališči in vrednotami. Že s prvim srečanjem začnejo graditi medsebojne odnose. Starši želijo svojemu otroku na poti odraščanja najboljše, s svojimi otroki so izrazito čustveno povezani, zato odnosi med vrtcem in družino močno vplivajo na otrokov razvoj. Za uspešno vzgojo in otrokov razvoj je pomembno, da sta vzgojni funkciji družine in vrtca čim bolj povezani.

Brez sodelovanja staršev vzgojitelji težko bogatijo življenje otrok v vrtcu, zato je dobro sodelovanje med vrtcem in starši pomemben dejavnik, ki vpliva na vsestranski razvoj otroka in na njegovo počutje v vrtcu. Sodelovanje s starši je torej obveza in nuja vsakega vrtca, odnosi med vzgojitelji in starši pa izrednega pomena, saj lahko le tesno sodelovanje vodi k dopolnjevanju vloge doma oziroma v vrtcu. Starši svojega otroka najboljše poznajo, dobro poznajo vse njegove lastnosti in potrebe, zato je njihovo sodelovanje z vrtcem tako pomembno. Za uspešno sodelovanje pa je potreben enakopraven odnos med starši in vzgojitelji, ki temelji na zaupanju, spoštovanju, medsebojni pomoči in odgovornosti. Da lahko vzgojitelj s starši oblikuje in vzdržuje takšen odnos in obenem obdrži visoko stopnjo strokovnosti in kompetentnosti, mora skrbeti za svojo pozitivno samopodobo in ohranjati vse kvalitete, ki vplivajo na njegovo delo z otroki, vzgojo, izobraževanje, razvijanje vrednot, zadovoljstvo otrok in staršev.

Vzgojitelj lahko namreč le na takšen način začuti globino in smisel svojega poklica ter v njem najde zadovoljstvo. Na različnih področjih delovanja v vzgoji je pomemben odnos med odraslo osebo in otrokom, ter intuicija odrasle osebe, ki jo prevečkrat zatremo s prekomerno uporabo razuma in tako pozabimo na to, kaj lahko v odnosu z otrokom naredimo kar je zanj najboljše.

Namen magistrske naloge je bil ugotoviti, zakaj so se starši odločili svojega otroka vpisati v zasebni vrtec Montessori in kdo od staršev je bil bolj zainteresiran pri tej odločitvi. Zanimalo me je tudi, ali staršem višji strošek zasebnega vrtca predstavlja finančno oviro. Ugotavljala sem načine njihovega najpogostejšega sodelovanja, stopnjo zadovoljstva

staršev s sodelovanjem z vzgojitelji, katete njihove kompetence so pomembne pri njihovem delu ter mnenje in izkušnje o beguncih, ki so se nahajali v bližini vrtca.

V prvem delu magistrskega dela sledi poglavje, v katerem je najprej predstavljena družina, vzgoja ter njen pomen, nato pa tudi vrtec, in sicer tako javni kot Montessori ter partnerstvo med domom in vzgojno-izobraževalno institucijo. Tretje poglavje vsebuje raziskavo, v kateri so sodelovali starši otrok, vključenih v vrtec Montessori na Vrhniki. Njen namen je bil ugotoviti oblike njihovega sodelovanja, zadovoljstvo staršev z delom vzgojiteljev, katere kompetence mora imeti vzgojitelj ter ocena strpnosti in sprejemanje beguncev. Sledi četrto poglavje z razpravo o analizi podatkov, pridobljenih v raziskavi, ter predlogi, ki so plod avtoričinega razmišljanja. Vsebinski del naloge je sklenjen z zaključkom, sledi pa še seznam literature in virov ter spisek prilog.

2. TEORETIČNI DEL

2.1. Družina

V prvih letih otrokovega življenja je družina najpomembnejše okolje za otroka, zato ji pripisujemo velik pomen. Gre za okolje, kjer lahko (praviloma) otrok izraža sebe, zadovoljuje svoje življenjske potrebe in je brezpogojno ljubljen. V okviru družine se povezujejo generacije, kar omogoča najustreznejšo rast ter razvoj duhovne dimenzije osebnosti. V nadaljevanju bom navedla različne definicije družine, kot jo opredeljujejo predpisi in različni avtorji.

Kristančič (2007: 91) opisuje družino kot pomembno socialno skupnost za vsakega posameznika in družbo. Meni, da je zdrav posameznik, zdrava družina in zdrava družina je zdrava družba.

Retuznik Bozovičar in Krajnc (2011: 215) sta opredelili definicije o družini:

- družina je primarna skupnost najmanj dveh generacij, katere člani so med seboj tesno socialno in čustveno povezani,
- družina je oseba ali skupina oseb, ki skrbi za otroke,
- družina je skupnost staršev (obeh ali enega) in otrok, ki živijo v istem gospodinjstvu.

Lepečnik Vodopivec (2006: 45) navaja, da so vse družbe in kulture od nekdaj priznavale pomen družine ne glede na številčne razlike glede vloge, pojmovanja in sistem družine v različnih kulturah in v različnih zgodovinskih obdobjih, ostajata temeljni pomen in vloga družine univerzalna. Od nekdaj se v vseh kulturah pojavljata družina in družinsko življenje kot družbena norma, kot najpomembnejša vrednota.

V vsaki družini naj bi se člani počutili varno. Imeli naj bi pozitiven odnos tako do sebe, kot do ljudi okoli sebe. To pomeni, da lahko vidimo sebe kot spoštovanja in ljubezni vredno bitje, hkrati pa kot družinski člani vemo, da bomo ob kakršnikoli stiski ali krizi imeli pomoč in podporo družinskih članov.

Družina je prostor, v katerem otrok razvija svojo empatijo in čustva. Pri tem je najpomembnejše, da dobi izkušnjo, da so njegova čustva sprejemljiva. Otroku je pomembno, da se dopušča avtonomnost (Čačinovič Vogrinčič 1992: 33).

Lepečnik Vodopivec (2006: 46) povzema Berganta, ki trdi, da primarna socializacija uspeva samo v zaznavno prijetnem in vsakdanjem toplem kontaktu, ki povezuje otroka in starše. Ta odlika je pomembna, ker postavlja otroka v kulturni in socialni družinski red. Otrok je v tem obdobju popolnoma odvisen od odločitev svojih staršev.

Musek (1995: 19) meni, da je družina temeljni posrednik človekovega obstoja – v čisto biološkem, naravnem svetu, v družbenem svetu in v svetu duha in kulture. Človek brez družine ne bi mogel biološko obstati, prav tako ne bi mogla obstati nobena družba, tako se ne bi mogla v vseh svojih razsežnostih (naravni, družbeni in duhovni) oblikovati osebnost posameznika.

V posameznikovem življenju je najbolj dragoceno tisto za čimer strmi. Zato je družina najbolj pomemben dejavnik socializacije, posamezniku omogoča da se razvije v uspešnega in srečnega človeka in ga opremi ga z vsemi potrebnimi kompetencami. V njej se posameznik razvija in dopolnjuje svoje življenje. Vsak član se razvija biološko, socialno, duhovno in zato je družinsko okolje pomemben dejavnik socializacije in osebnostnega razvoja.

Žnidaršič (2012: 7) opisuje družino kot enoto družbe, ki se razlikuje od drugih socialnih skupin po vsebini, obliki in sestavi, zato lahko rečemo, da je svojevrstna človeška skupina ali socialna skupnost. V družini poteka posnemanje kot najelementarnejša oblika vzgoje, pri katerem gre za prevzemanje zunanjih vzorcev vedenja. Družina sicer ob hitrih spremembah v družbi doživlja spremembe v vzorcih družinskega življenja, kljub temu pa še vedno ostaja ena najbolj stabilnih sestavin družbe. Čustveno povezuje člane med seboj, reducira izolacijo in odtujitev, daje občutek varnosti. Družinsko življenje je v vsej svoji kompleksnosti tisto, ki učinkuje na otrokov celostni razvoj.

Slovenske družine se od ostalih družin v evropskih državah razlikujejo predvsem v odnosih v družini in po vrednotah. To je odraz zgodovine in načinom življenja ki ga živimo. Razvoj

in napredek družbe je zahteval oblikovanje novih vrednot in odnosov. To so vzorci, ki jih lahko izbiramo, nekatere pa se prenašajo iz roda v rod.

Žnidaršič opisuje, da je družina enota družbe, ki se razlikuje od drugih socialnih skupin po vsebini, obliki in sestavi, je svojevrstna človeška skupina ali socialna skupnost. V družini poteka posnemanje kot temeljna oblika vzgoje, pri kateri gre za prevzemanje zunanjih vzorcev vedenja. Družina ob hitrih spremembah v družbi doživlja spremembe v vzorcih družinskega življenja, vendar še vedno ostaja ena najbolj stabilnih sestavin družbe (Željeznov Seničar 2012: 7).

Lepečnik Vodopivec (1996: 6) navaja, da je družina za otroka prvi socialni sistem, v katerem otrok živi in ki ji s svojimi značilnostmi vpliva na razvoj osebnosti.

Satir (1995: 302) govori o prihodnosti družine, ki naj bi bila obetavna in upa, da vedno več ljudi razume, kaj pomeni biti zares in popolnoma človeški, in zna tudi to uresničiti. Naraščalo naj bi število ljudi, ki naj bi vedeli, kaj pomeni čutiti celoto in resničnost. Kaj pomeni ljubiti in biti ljubljen, kaj pomeni biti ustvarjalen in odgovoren. Spraševala se je, kakšni bodo ljudje v prihodnosti, ko bodo odraščali v uspešnih družinah in živeli v svetu, ki jih bo vsestransko plemenitil. Ob tem jo navdajata globoko spoštovanje in občudovanje.

»Družina je kraj, kjer najprej razvijemo osnovno držo do sveta in kjer razvijemo tudi čutenje do samega sebe. Ker vsak predšolski otrok živi v družini, se vez ki pripenja otroka na vrtec, podaljšuje v njegovo družino.« (Retuznik Bozovičar, Kranjc, 2010: 7).

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerij v 2. členu definira družino kot življenjsko skupnost staršev in otrok, ki zaradi koristi otrok uživa posebno varstvo. Brez otrok v pravnem smislu torej po naši zakonodaji ne moremo govoriti o družini. Posebno pravno varstvo družine, ki ga omenja tudi Ustava Republike Slovenije v tretjem odstavku 53. člena, pa je zlasti namenjeno varstvu koristi otrok (Zupančič: 17). V skladu z mednarodnim zavezami, ki jih je sprejela Slovenija, je namreč treba delovati v smeri zagotavljanja največje koristi otrok (Grad, Kaučič, Zagorc: 804).

2.1.2. Tipi družin

Za tipično slovensko družino še vedno veljajo mati, oče in povprečno (manj kot) dva otoka. Danes tak tip družine težko najdemo, saj mladi dalj časa ostajajo doma, povečuje se tudi število let, ki ga mladi posvetijo za študij, katerega so nekoč le redki obiskovali.

Dogajanje v družini ne določa le njena oblika. Prinaša različne vrste izzivov s katerimi se bo družina srečevala. Kako bo družina zaživela v skupnosti določa proces, ki se odvija med družinskimi člani in spodbuja osebno rast ter dozorevanje vseh njenih članov in vsakega posameznika. Določa tudi, stopnjo uspešnosti razvoja otrok do ustvarjalnih in zdravih osebnosti. Pomembno vlogo pri razvoju družinskega življenja imajo: samovrednotenje, komunikacija, družinska pravila in družinski sistem. Tako gledano, so vse družine enake (Satir 1995: 146).

Različni znanstveniki so se v zadnjem desetletju posvečali vprašanju kakšne tipe družin srečujemo v sodobni družbi. Brown jih razvršča jih na:

- jedrne družine (družine dveh ali več staršev),
- klasične razširjene družine (razširjene družine, sestavljene iz več jedrnih družin, ki jih povezuje sorodstveno razmerje in strnjena lokacija bivanja),
- modificirane razširjene družine (družine, ki so geografsko ločene, vendar vzdržujejo redne sorodniške stike in si nudijo vzajemno oporo),
- enostarševske družine,
- reorganizirane družine (ponovno vzpostavljene družine oziroma družine, v katerih je vsaj eden od staršev socialni, ne pa tudi biološki starš (Rener et al. 2006: 17).

Kristančič (2007: 93) navaja štiri modele družin:

- nuklearna družina – mož, žena otroci,
- razširjena družina – vključuje stare starše in druge sorodnike,
- alternativna družina – enoroditeljska, odrasli brez otrok, poročeni ali neporočeni, heteroseksualni ali homoseksualni,
- konstitutivna – sestavljena iz članov več primarnih družin.

Cseh-Szombathy po predlogu Organizacije združenih narodov tipe družin ločuje med:

- jedrnimi družinami (biološki starši, enostarševske družine in adoptivne družine),
- razširjenimi družinami (tri- in večgeneracijske družine, poligamne razširjene družine in plemenske razširjene družine),
- reorganiziranimi družinami (dopolnjene ali vzpostavljene družine, življenje v skupnostih (komunski način življenja) in reorganizirane družine istospolnih partnerjev (Rener et al. 2006: 17).

Čeprav so družine različne, so si tudi v marsičim podobne. Potrebno je le, da so prisotni vsi pomembni dejavniki, ki ustvarjajo prijetno bivanje posameznika v družini. Kljub svojim posebnostim so lahko odrasli v družini ustvarjalni in imajo podobne poglede na družino (Satir 1995: 129).

2.1.3. Značilnosti in naloge družine

Eden izmed pomembnih elementov dobre družine je, uspešno reševanje konfliktov ter njihov način ravnanja v takšnih situacijah. Ključni so tudi kakovostni odnosi med družinskimi člani, povezanost med njimi ter omogočanje avtonomije. Ena od pomembnih kvalitet je enakovrednost, kar pomeni, da so si vsi člani v smislu dostojanstva po vrednosti enaki.

Retuznik Bozovičar in Krajnc (2011: 216) sta opisali značilnosti družine kot zapletene tvorbe, ki jo je težko enopomensko opredeliti. Njene značilnosti so hkrati tudi njene naloge:

- biološke in biosocialne značilnosti družine: družina sloni na biosocialnih vezeh – to pomeni, da se v družinah ustvarijo sorodstvene vezi;
- značilnosti, ki so povezane z ekonomsko nalogo družine: z gospodarsko dejavnostjo zagotavlja družina materialne razmere svojim članom in s tem ohranja njihovo življenje, še zlasti življenje otrok: skrbi za hrano, obleko, toploto, varnost in stanovanje;
- socialno-psihološke in duhovne značilnosti družine: poleg biološke reprodukcije družina svojim članom omogoča tudi socialno in duhovno rast. Pri tem mislimo predvsem na socializacijo in individualizacijo otrok.

Družina na svoj edinstven način omogoča in obvlada neskončno raznolikost razlik med posamezniki in ustvarja sistem, ki omogoča srečanje, soočenje in odgovornost za soočenje. Tako postavljena naloga govori o socializacijskem procesu: družina je prostor, kjer se človek mora naučiti preživeti (Čačinovič Vogrinčič 1998: 19).

Kompan Erzar (2003: 31) opisuje, da je družina veliko več kot le skupina posameznikov. Povezuje izvirni družini zakoncev z njunim odnosom in odnosi, ki jih starša vzpostavljata do otrok. Poleg tega so tudi odnosi med otroki poseben del družine, vse skupaj pa je postavljeno v kontekst razvoja družine skozi različne razvojne stopnje, ki postavljajo pred družino kot za vsakega posameznika nove zahteve in izzive.

Psihologi trdijo, da je temeljna naloga družine, da na svoj edinstveni način omogoči in obvlada raznolikost med posamezniki in ustvari skupino oz. sistem, ki bo omogočil srečanje, soočenje, in odgovornost za soočenje. Čačinovič Vogrinčič (1998: 19) govori o podrobnostih socializacijskega procesa, o družini kot prostoru, kjer se mora človek naučiti preživeti in kjer družina kot prvi socialni sistem s svojimi značilnostmi vpliva na osebnost otroka.

Bergant (1970: 22) meni, da je socializacija proces, s pomočjo katerega se otrok od rojstva vključuje v družbeno skupino, od primarne socializacije pa je odvisno, kako se bo znašel v življenju.

Čačinovič Vogrinčič (1998: 51-57), po Lidzu opisuje tri temeljne značilnosti družine, tri pogoje, ki morajo biti zagotovljeni, da se lahko otrok lahko v njej razvija, in sicer:

- koalicija staršev (enotnost in povezanost med staršema, da drug drugega podpirata, upoštevata in dopolnjujeta);
- ohranitev generacijskih razlik (starši ne smejo postati odvisni od svojih otrok) in
- sprejemanje vloge lastnega spola (gotovost v spolni identiteti).

McCormack opisuje, da sistem družine vsebuje tudi določene vloge. Vloga staršev je, da ustvarijo varno okolje in občutek sprejetosti, ljubljenosti in hotenosti, da pokažejo model moškosti in ženskosti, očetovstva in materinstva, način, kako biti oseba, kako izražati čustva, želje in zahteve, kako reševati in uravnavati konflikte ter ostala močna čustva (Gostečnik 2011: 119).

Kristančič (2007: 95) navaja, da naj bi družina omogočala:

- veselje do življenja; uživanja v življenju, radosti, spontanosti, bogatitve odnosov z drugimi osebami ter veselja do učenja se otroci učijo od staršev in drugih bližnjih oseb;
- zaupanja; se prav tako učimo v krogu družine in je osnova občutka varnosti
- dobrega odločanja; so otroci zmožni, če jih tega naučijo drugi.

Kompan Erzar (2003: 33) opisuje, da se skrita moč družine praviloma in najprej pokaže pri otroku, saj je najbolj ranljivi član družine. Rodi se v določeno vzdušje, vzorce odnosov in se počasi razvija v telesni odvisnosti in povezanosti od odnosov, ki vplivajo na intenzivnost razvoja, globino in širino obzorja, do katerega se bo lahko razmahnil. Od odzivnosti in jakosti čustvovanja otroka in odzivnost staršev na otroka bo odvisno, katere lastnosti in sposobnosti bo otrok imel in do kolikšne mere se bodo razvile.

Satir (1995: 115) se sprašuje, kakšno ceno plačujejo posamezniki družine za ohranjanje ravnovesja. Obenem meni, da je pri tem odločilna narava družinskega sistema. Kajti družina je edini kraj, kjer vsakdo pričakuje nekaj, kar ga bo obogatilo: pomirjanje razbolele duše, zvišanje samovrednotenja in rešitev stvari. Meni, da je družina tisti kraj, kjer se učimo uspešnosti in osebne rasti. Za doseganje teh ciljev, je potrebno družino opazovati, spreminjati in preoblikovati.

2.1.4. Razvoj družine skozi čas

2.1.4.1. Družina nekoč

V zadnjih desetletjih se je družina precej spremenila. V preteklosti je imela velik pomen predvsem v otroštvu. Družinsko okolje in vplivi so bili takrat glavni dejavniki osebnostnega razvoja, kot tudi socializacije. Tudi vera je predstavljala pomembnejšo vlogo, kot jo ima danes. Prejšnje generacije so živele v bolj izolirani družbi z veliko skupnimi vrednotami.

Retuznik Bozovičar in Krajnc (2011: 216) opisujeta vzgojo v praskupnosti, ki je slonela na rodbinskih temeljih. Najpomembnejša vrednota takratne družbe je bila tradicija in njeno

neprekinjeno nadaljevanje. Socializacija mladih takrat ni bila obsežna in je potekala ob delu. Bila je razsežna, saj so nanjo vplivali starši, sorodniki in skupnost. Odnosi v družbi so bili jasno opredeljeni, za vzgojo otrok so poleg staršev skrbeli še sorodniki. Vzgajali so jih ob neposrednem delu, kjer so otroci odrasle posnemali in se tako vključevali v gospodarske dejavnosti družine. Ob telesni zrelosti so mladi dobili vse pravice odraslih, zato ni bilo spopada med generacijami. Avtoriteta odraslih je slonela na tradiciji, o kateri mladi niso smeli dvomiti. Vzgoja zato ni zahtevala posebnih razlag in je bila relativno preprosta.

2.1.4.2. Družina danes

Vloga družine se je spreminjala skozi čas, skozi različnih razmer v svetu. Tako so se spreminjale njene naloge ter vloge posameznikov v družini. Posledično se je spreminjala struktura družine. Preživetje družine je povezano z ravno socialne zrelosti in splošne blaginje v družbi.

V slovenski postmoderni družbi se je položaj žensk zaradi družbenih, političnih in ekonomskih sprememb v devetdesetih letih prejšnjega stoletja precej spremenil. Pomembno vlogo je odigrala potreba in želja žensk po enakopravnosti, kot tudi preseganju idealne podobe ženske in matere.

Družina sodobnega časa je povsem drugačna, starši so dandanes bolj obremenjeni in vendar bolj razmišljajo o vzgoji in razvoju otroka. Zato je potrebno stremeti k sodobnejšim pristopom, ter k medsebojnemu sodelovanju vrtca in družine.

Juul (2008: 35) meni, da smo na pomembnem zgodovinskem razpotju in da doživljajo temeljne vrednote, ki so več kot dve stoletji zagotavljale temelj družinskega življenja, v mnogih različnih družbah dezintegracijo in transformacijo. Hitrost uveljavljanja sprememb je različna, vzrok pa je enak: hierarhično urejena, avtoritarna družina, ki jo vodi bodisi matriarhinja ali patriarh, izumira.

Po mnenju Satir (1995: 115), ločujemo med uspešnimi družinami, kjer poteka sproščen odnos med vsemi člani, kjer večino časa vlada harmonija, konflikte pa rešujejo sproti in z

vselej prisotnim humorjem, in disfunkcionalnimi družinami, kjer je komunikacija otežena, vzdušje ni najbolj spodbudno, konflikti pa prinašajo le obilico negativne energije in ne konstruktivnih rešitev.

Moderno razumevanje družine se opira na več temeljev. Pojemovana je kot temeljna struktura, v kateri in po kateri nastaja človekov jaz. Glede na njeno kompletno podobo je najkompleksnejši in edinstveni prostor, v katerem se razvija človeška psihična struktura (Kompan Erzar, 2012: 25). V nadaljevanju opisuje družino s treh ravni in sicer, kot organizem, ki v svojem razvoju preide v različna obdobja in preoblikovanja, t. j. življenjski krog družine, kot družino kot jedro posameznikove psihične strukture in družino, ki se odlikava v nevropsihološkem razvoju vsakega človeškega bitja.

Popolnoma se lahko strinjam tudi z Juulom (2009: 9), ki pravi, da družina danes ni več sestavljena le iz očeta, mame in otrok. Očeta samohranilca ali mame samohranilke ne spremlja več pečat socialne nesreče ali romantičnega poloma in vemo, da se je v zadnjih letih raznim oblikam družin pridružila še tako imenovana sestavljena družina («s tvojimi in mojimi» otroki), pa tudi ločeni oče ali ločena mama, ki le občasno živita s svojimi otroki, v psihološkem in eksistencialnem smislu brez dvoma sestavljata družino. Zavedamo se, da danes srečujemo tudi homoseksualne pare z otroki ali brez njih, družine s posvojenimi otroki, rejniške družine in družinske skupnosti, v katerih živi več generacij pod isto streho.

2.1.4.3.1. Materinstvo in očetovstvo danes

V današnjem spreminjajočem času sta v ospredju konkurenca v poslovnem svetu na eni strani ter družina in njena vloga na drugi strani. Pri zaposlovanju je prisotna je potreba po zaposlovanju žensk in posledično tudi mater. Zato se ženske pogosto odločajo za poklic in s tem pridobijo neodvisnost, obenem pa se oddaljijo od vloge matere in gospodinje. Tako nastajajo težave pri usklajevanju obeh vlog.

Švab meni, da je bistveni dejavnik v zadnjih nekaj desetletjih, ki je vplival na materinstvo, množičen vstop žensk na trg delovne sile. Delež na trgu delovne sile narašča že od začetka 20. stoletja. Zaposlovanje žensk je povezano za materialnim obstojem, pa tudi z izobraževanjem in razumevanjem individualne neodvisnosti. Ta sprememba v ženskem

zaposlovanju, pa je posledica odlašanja odločitve za materinstvo, kot tudi odločitev žensk, da svojo kariero nadaljujejo, ko so otroci še majhni (Rener et al. 2006: 72-75).

Spremembe v političnih, gospodarskih, kulturnih in socialnih dogajanjih vplivajo tudi na vlogo očeta v družini. Očetje so v zadnjem času podvrženi mnogim spremembam. Nujno je, da se njihova vloga, čeprav še ni jasno definirana, prilagaja današnjemu času, saj so podvrženi dinamičnim spremembam. Tudi obravnavamo jih zelo različno, zato tudi njihova vloga ni zmeraj enostavna.

Švab v Rener et al. (2006: 75-87) opaza spreminjaje vloge očetov, ki se kaže predvsem v aktivnejšem vključevanju v družinsko delo in skrb za otroke. Spremembe so najbolj zaznavne na ravni vrednot, stališč in percepcij aktivnega očetovstva, kot tudi položaja žensk v družini in širši družbi. Raziskave so pokazale povečanje očetovskih prizadevanj in večjo vpletenost v skrb za otroke. Vendar je v Sloveniji še vedno ukoreninjena ideologija tradicionalne družine in družinskih vlog ter ideologizacija materinstva. Družine se v zadnjih desetletjih spreminjajo skozi različne procese, kot kažejo tudi statistični podatki, so nastale spremembe v družinskih oblikah, maritalnih in rodnostnih značilnosti. Na družinsko spreminjanje pa vplivajo tudi societalne in demografske spremembe. Vse te spremembe pomembno časovno in strukturno redefinirajo življenjske poteke posameznikov in njihovih družin.

2.1.5. Vzgoja in vzgojni slogi

V življenju nenehno oblikujemo odnose, odnose do drugih, kot tudi do samega sebe. Na te odnose pa vpliva tudi vzgoja, katere smo bili deležni.

Retuznik Bozovičar in Kranjc (2010: 25-32) povezujeta vzgojne sloge s tem, kako odrasli (starši, vzgojitelji, učitelji) nadzorujejo vedenje otrok in kako postavljajo pravila. Tri vzgojne sloge je navajalo več avtorjev:

- Represivni vzgojni slog: Poimenovan tudi avtoritarni vzgojni slog, ki uporablja negativna vzgojna sredstva (prepovedi, omejitve, nadzorovanje, kazni, grajo), da bi odpravili otrokove napake. Onemogoča pristen stik med vzgojiteljem, staršem in otrokom.

- Popustljivi vzgojni slog: Zanj je značilna odsotnost razpoznavne strukture, pravil ali smernic. Gre za vzgojo, ki izhaja iz otroka, iz njegovih potreb in ni usmerjen v razvoj otrokovih osebnostnih potencialov.
- Demokratični/permisivni vzgojni slog: Poimenovan tudi permisivni vzgojni slog, kjer prevladujejo vrednote, ki se navezujejo na enakost, svobodo in hkrati na odgovornost. Za ohranjanje teh vrednot je potrebno pravo ravnotežje med popustljivostjo in strogostjo.

2.1.6. Pogovor z otrokom in spoštovanje otroštva

Kodole in Mešl (2013: 85) povzemata po Akerman, da je za uspešen pogovor med otrokom in odraslim potrebna uporaba jasnih ter neobtožujočih besed, izogibanje besedam prisile, katere lahko nadomestimo z besedami izbire. Potrebna je pomoč pri izražanju neugodnih čustev, izražanju občutkov in želja. Za pogovor je potrebna odprtost, ter sprotno povzemanje sporočenega z namenom preverjanja, ali smo otrokove besede pravilno razumeli. V pogovoru izražamo podporo in razumevanje ter naše občutke in uporabljamo besede, ki jih bo otrok razumel. Treba se je zavedati, da naše besede nosijo tudi prikrita sporočila, ki jih pošiljamo sogovornikom. Tako lahko dobronamerne besede sporočajo negativno vsebino. Torej je pri pogovoru z otrokom pomembno, kaj bomo otroku povedali, kot tudi način, s kakšnimi besedami bomo to storili.

Čačinovič Vogrinčič v Kodole in Mešl (2013: 13-15) navaja, da otroštvo spoštujemo, če varujemo posebnosti tega življenjskega obdobja, ki je v nevarnosti, da ga docela določimo in zapolnimo odrasli. Opisuje, kako smo odrasli zasedli in zakrili svet otrok, da otrok danes nima več časa, da bi sam lahko razpolagal z njim. Spoštovati otroka pomeni, spoštovati njegove posebnosti, spoštovati kompleksnost njegovega sveta.

Loremanova definicija otroštva pomeni:

- da otrokom zagotovimo temeljne življenjske potrebe,
- spoštovati otrokov čas, še posebno sedanost,
- spoštovati otrokovo uživanje otroštva,
- spoštovati otrokove odnose z drugimi,
- spoštovati otrokov prispevek v družini in družbi,

- spoštovati otrokovo individualnost in različnost,
- spoštovati in sprejeti otrokove spretnosti in sposobnosti.

Čačinovič Vogrinčič opisuje svet otrok, ki je drugačen od sveta, v katerem živimo mi. Razlike so danes večje, kot so bile včasih, večja pa je tudi potreba po sodelovanju, po enakopravnem dvogovoru med nami in našimi otroki. Razumevanje drugačnosti otrokovega sveta pomeni učiti ga iskati sebe v svetu, v katerem bo on živel. Otroku je potrebno zbuditi radost za iskanje novega, za odkrivanje in ustvarjanje. Pobudo za sodelovanje moramo dajati mi, starši, ves čas našega življenja z njimi (Čačinovič Vogrinčič in Stritih 1970: 58-59).

2.1.8. Vpliv družinskega okolja na otrokov razvoj

Odnosi in vzdušje v družini sta pomembna dejavnika za otrokov celovit razvoj. Otrok se s posnemanjem staršev uči, zato je njihovo delovanje tako pomembno. Želi biti podoben svojim staršem, zato posnema njihove besede, način obnašanja in izražanja. Tako nezavedno pridobiva določene navade v družini, ki vplivajo na njegov razvoj. Še posebej je pomembno prvo leto otrokovega življenja, saj se njegov svet omejuje le na družino. Starševska ljubezen povezuje vse člane in daje otroku občutek varnosti in zaščite.

Čačinovič Vogrinčič (1998: 23) opisuje družinsko skupino kot prvi socialni sistem, v katerem otrok živi in ki s svojimi značilnostmi vpliva na otrokovo osebnost. Otrok si pomembnih drugih ne more izbrati, zato so starši pomembni drugi, ki določajo ta svet, ki ga otroku pomagajo internalizirati.

Retuznik Bozovičar in Krajnc (2011: 225-226) navajata, da je starševska ljubezen pravica, ki jo vsak otrok pridobi z rojstvom in je nenadomestljiva, zato jo uvrščamo med moralne in naravne dolžnosti staršev. Kot drug psihosocialni sistem tvori svojevrstna komunikacija, ki ima veliko oblikovalno moč. Predstavlja sredstva za intelektualno, kot tudi moralno oblikovanje otroka. Z govorom se otrok sporazumeva, obenem pa si prisvaja in ponotranji socialne izkušnje in tako si oblikuje svojo miselnost in zavest. V družini dajeta poseben pomen statusom in vlogam. Vsaka družina ima svoj utrjen sistem statusov in vlog, ki so pod določenimi normativi in socialnimi pritiski obvezna za vsakega člana. Z vlogami

družina sodeluje pri prenašanju moralnih, družbenih in drugih vrednot družbe, v kateri živi. S samim položajem pa je povezano pričakovano vedenje.

Bergantova (1970: 16) opisuje socializacijo človeka kot proces, ko mlado bitje od prvih dni življenja včlenimo v neko družbeno skupino, prek katere si usvaja tisto kulturo (način mišljenja, govora, način medsebojnih komunikacij, znanje, prepričanja, čustvovanja, vrednotenja, uporabo materialnih dobrin...), ki jo ta skupina nosi in ki je del širšega kulturnega območja.

Družina in družinski vplivi so bili in ostajajo glavni dejavnik socializacije in oblikovanja osebnosti.

Po mnenju Berganta (1970: 46, 47) primarna socializacija uspeva samo v zaznavo prijetnim in vsakdanjem toplem kontaktu, ki povezuje otroka in starše. Otrok je v zgodnjem obdobju popolnoma odvisen od odločitev svojih staršev. Pri sprejemanju vtisov iz okolja veliko vlogo odigrajo odrasli, ki otroku pojasnjujejo okolje, posredujejo pri oblikovanju čutilnih odnosov do okolja, razlagajo družbene vloge, motive ravnanja ter kažejo na otrokovo perspektivo in njegove možnosti.

Za uspešen proces vzgoje je potreben ustrezen socializacijski proces, ki temelji na urejenem življenju v družini, delovanju temeljnih odnosov v družini, medsebojnem čutenju, načinu komuniciranja in vlogo otroka. Proces socializacije posameznika učloveči. V stiku z drugimi ljudmi, s kulturo človek tako razvija specifične psihološke sposobnosti. V tem procesu človek sprejema vrsto moralnih načel, vrednot in navad. Oblikuje socialna čustva, stališča in prepričanja (Retuznik Bozovičar in Krajnc 2011: 226).

Torej lahko sklepamo, da ugodno okolje v družini omogoča otroku prijetnejše bivanje in spodbudo v vrtcu. Številni avtorji poudarjajo, da ima manj spodbudno okolje negativen učinek v povezavi z otrokovimi individualnimi značilnostmi (npr. vzorci vedenja, komunikacijski vzorci, nižje intelektualne sposobnosti, ki jih otrok ponotranji).

2.2. Vrtec

Otrok, ki je vključen v vrtec, se srečuje s skupino vrstnikov, soočen je z določenimi pravili in novim, drugačnim okoljem. Običajno otroci preživijo šest, pa tudi do devet ur na dan v takšnem okolju.

V Sloveniji se otroci vključujejo v vrtce od konca porodniškega dopusta staršev do vstopa v šolo. Predšolska vzgoja v vrtcih poteka v dveh starostnih obdobjih, in sicer v oddelke prvega starostnega obdobja so vključeni otroci, stari od enega do treh let, v oddelke drugega starostnega obdobja pa otroci, stari od treh let do vstopa v šolo (Bela knjiga 2011: 76).

2.2.1. Načela in cilji predšolske vzgoje v vrtcih

V Beli knjigi (2011: 74-75) so opisana ključna načela predšolske vzgoje, ki so usklajena s splošnimi načeli vzgoje in izobraževanja:

- Načelo demokratičnosti in pluralizma (dolžnost države, da staršem zagotovi vključitev v program predšolske vzgoje v javnem vrtcu);
- Načelo enakih možnosti, upoštevanja različnosti med otroki in priznavanja pravice do izbire drugačnosti (otrokom zagotavlja možnosti za optimalen razvoj, upošteva individualne razlike, ter razlike med otroki, ki so povezane med njihovim socialno-kulturnim in jezikovnim okoljem);
- Načelo vključujoče obravnave otrok iz različnih robnih skupin (zmanjšuje neenake izhodiščne položaje in omogoča optimalen razvoj vsem otrokom, ne glede na izobrazbo njihovih staršev ter njihov socialno-ekonomski položaj, ne glede na to, kateri narodni manjšini, etični skupini ali skupini brez stalnega ali začasnega bivališča RS spadajo);
- Načelo avtonomnosti, strokovnosti in odgovornosti (strokovna usposobljenost strokovnih delavcev, etičnost pri delu ob upoštevanju pravic otrok staršev);
- Načelo sodelovanja z okoljem (svojo ponudbo bogati in dopolnjuje s sodelovanjem z institucijami in posamezniki);
- Načelo ohranjanja ravnotežja med različnimi vidiki otrokovega razvoja (ustvarjanje možnosti za različne dejavnosti);

- Načelo stalnega ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti ter notranjega razvoja.

2.2.2. Koncepta javnega in Montessori vrtca

2.2.2.1. Pojem predšolskega kurikula za javne vrtce

Pojem predšolskega kurikula je zelo širok in zajema dejavnosti in učenje, ki jih je otrok deležen v vrtcu.

Vsebino vrtčevskega kurikula določa načrt dela, ki ga uokvirjajo zakonska določila in konkretna praksa posamezne institucije, v kateri se združujejo otroci, starši, vzgojitelji, vrednote. Pisna dokumentacija razjasnjuje, kaj vse obsega sodelovanje, zato je ta dokumentacija potrebna za uresničitev sodelovanja (Jensen in Jensen 2011: 50).

Bahovec in Kodelja (1996: 45) opisujeta, da pojmovni obseg Katz in Mohantyjevega izraza »predšolski kurikulum« zajema področja, kot so: zagotavljanja dejavnosti za otroke, časovni in prostorski raspored dejavnosti, možnosti, ki jih imajo otroci za iniciranje dejavnosti, kvaliteta in različnost ponujenih spodbud, vrste sredstev (materialov, pripomočkov), bistvene vsebine in dejavnosti, formalnost oz. neformalnost izvajanja dejavnosti, didaktične spontane in strukturirane naloge.

O'Hagan in Smith pravita, da sodobni pogled na kurikulum temelji na splošno sprejetih principih in vključuje raziskave razvoje psihologije in drugih ved. Menita tudi, da mora biti kurikulum usklajen z aktualnimi političnimi in socialnimi pritiski Batistič Zorec (2003: 157).

Iz sodobnih virov lahko povzamemo naslednje značilnosti kurikula:

- Kurikulum mora biti širok in uravnotežen. Upoštevati mora otroka kot celoto;
- Odprti kurikulum ne poudarja le vsebin in metod vzgojnega dela, ampak tudi kakovost interakcije med vzgojiteljicami in otroki oz. »oblikovanje celovitega življenja« v vrtcu. Kurikulum vključuje tudi dnevne rutine (npr. hranjenje, nego in higienske navade), ki prav tako zagotavljajo pomembne učne izkušnje in varnost;

- Kurikulum mora upoštevati otrokove potrebe in interese, kar pa ne pomeni, da ni potrebno skrbno načrtovanje in evalvacija;
- Upoštevati mora sodobna spoznanja o tem, kako se predšolski otroci učijo, ter poudarjati raziskovanje in praktično udeležbo otrok;
- Izhodiščna točka je otrok, njegova realnost, njegovi problemi in potrebe.
- Temelji na pomenu in vrednotah predšolskega obdobja ter na pripravi na šolo in odraslost;
- Od vzgojiteljic se pričakuje, da bodo samostojno izbrale vsebine, vzgojne postopke in metode dela;
- Poudarja se vzgojno delo v manjših skupinah, pri čemer je pomembno spodbujanje samostojnosti otrok;
- Poudarjati mora proces učenja, bolj kot rezultate;
- Kurikulum naj bo odprt in fleksibilen, predstavlja naj teoretični okvir s splošno postavljenimi cilji. Odprtost vrtca pomeni širjenje učenja na prostore, ustanove in ljudi izven vrtca in sprejema starše kot sodelavce in partnerje v vzgojnem procesu.

2.2.2.2. Vloga vzgojitelja in pomočnika vzgojitelja

V zgodovini je bila vzgoja otrok praviloma dodeljena ljudem z nižjo pozicijo v družbi, zato ni naključje, da je feminizacijo pedagoških poklicev spremljalo nezaupanje do zmožnosti vzgojiteljic. To je povzročilo, da so jih začeli strokovnjaki poučevati, kako vzgajati in izobraževati. Tako so se začele pojavljati idealizirane podobe njihovih zaželenih sposobnosti in osebnih lastnosti (Batistič Zorec 2003: 258).

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja so nekateri strokovnjaki opozarjali na problem idealizacije učiteljskega in vzgojitelskega poklica. V novejši literaturi se poudarjajo bolj osebne lastnosti vzgojiteljice, kot tudi njena znanja, sposobnosti in veščine. Biti mora angažirana, strokovno usposobljena, izkušena, sodelujoča opazovalka, ki dobro pozna otroke – njihove interese in potencialne sposobnosti, se je sposobna odzivati na radovednost otrok, upošteva in podpira njihove ideje, mišljenje in čustva, poznati mora značilnosti razvoja otrok, zmožna načrtovati kurikulum in imeti sposobnosti za kritično analizo vzgojnega dela, komunikativno kompetentna za sodelovanje.

Značilnost našega sistema predšolske vzgoje je bila v preteklosti izrazito podrejena in neavtonomna vloga vzgojiteljic, ki so morale izpolnjevati naloge nadrejenih. V takšnih pogojih pa so bili ideali vsestranske in avtonomne osebnosti vzgojiteljice še bolj v razkoraku z dejanskimi pogoji (Batistič Zorec, 2003: 260).

Vzgojitelj v širokem pomenu besede je tisti, ki vzgaja. To so lahko starši, dedki in babice, v vrtcu pa poklicni vzgojitelji in vzgojiteljice. Njihova funkcija je zelo pomembna, saj igrajo dragoceno vlogo v življenju otroka. Čas, ki ga otrok preživi v skupini, pomembno vpliva na njegov celosten razvoj. Tudi okolje, v katerem se razvija, vpliva na otrokovo osebnost. Zato je zelo pomembno, kakšen je odnos vzgojiteljev in pomočnikov v odnosu do otrok.

Logarjeva je zapisala, da visoka avtonomnost vzgojitelja vpliva na konfliktne situacije, saj se bo nastali konflikt hitreje razrešil, če bo vzgojitelj znal strokovno argumentirati svojo odločitev, ki je bila povod za nastanek konflikta. Od njegove osebne zrelosti pa je odvisno, kako bo sprejel konstruktivno kritiko starša (Željeznov Seničar, 2012: 41).

V naših vrtcih v skupini otrok sodelujeta dva vzgojitelja z ustrezno formalno izobrazbo, in sicer: diplomirani vzgojitelj (s sedmo stopnjo izobrazbe), in pomočnik vzgojitelja (s peto stopnjo strokovne izobrazbe). Pomočnik vzgojitelja sodeluje z vzgojiteljem pri pripravi, načrtovanju in izvajanju vzgojnega izobraževalnega dela. Z vzgojiteljem se dogovarja o načinih in vsebini sodelovanja s starši, o postopnem uvajanju otroka v vrtec, o organizaciji življenja in dela v vrtcu. Vlogo vzgojitelja lahko opredelimo kot direktivno ali nedirektivno. Direktivni vzgojitelji nastopajo v ozki vlogi in se ozirajo na uresničevanje predvidenega programa. Nedirektivni vzgojitelji pa spodbujajo dejavno udeležbo otrok v vseh elementih kurikula, skušajo slediti željam in interesom otrok, ter jim ponujajo dejavnosti, med katerimi lahko izbirajo (Retuznik Bozovičar in Kranjc 2010: 169).

Prav tako Dolar Bahovec in Bregar Golubič (2004: 67-68) opisujeta ti dve vlogi vzgojiteljice. Pri direktivni, otroci pasivno sprejemajo oziroma uresničujejo predvideni program. Pri nedirektivni pa vzgojiteljica nasprotno spodbuja aktivno udeležbo otrok v vseh elementih kurikulumu, torej pri načrtovanju, izvedbi in evalvaciji. Kurikulum za vrtce zagovarja nedirektivno vlogo vzgojiteljice, ki skuša slediti željam in interesom otrok ter jim ponuja dejavnosti, med katerimi lahko izbirajo.

2.2.2.3. Izhodiščna točka je otrok

V šestdesetih in sedemdesetih letih so bile osnovne dejavnosti v vrtcu zaposlitve, ki jih je predlagala vzgojiteljica in se jih otroci udeležujejo. Za svobodno in ustvarjalno zlasti simbolno (domišljijsko) igro je ostalo le malo časa. V vzgojnem programu zaposlitve po željah otrok niso omenjene, saj je vsa pozornost namenjena usmerjenim zaposlitvam po področjih in starostnih obdobjih. Kurikulum za vrtce (1999) namesto pojma »zaposlitev« uporablja pojem »dejavnost otrok«, pri čemer poudarja, da je igra tista dejavnost, ki na naraven način združuje temeljna načela in je razumljena kot način otrokovega razvoja in učenja. Sodobni kurikuli v svetu poudarjajo, da so otrokove želje in interesi izhodišče za vzgojno delo v predšolskem obdobju, kar pa ne pomeni, da ni potrebno skrbno načrtovanje, da bi otrokom dejavnosti po želji in interesih tudi omogočili. Vzgojiteljica mora biti fleksibilna, lahko tudi spreminja svoj formalni načrt. Izhodiščna točka je otrok, njegova realnost, njegovi problemi, želje in interesi (Dolar Bahovec in Bregar Golubič 2004: 68, 69).

Bahovec in Kodelja (1996: 34) pravita, da so otrokove pravice kot del človekovih pravic povezane z naslednjimi vidiki demokratizacije vrtčevskega kurikula:

- individualnost,
- omogočanje drugačnosti in pravica do izbire,
- strpnost in solidarnost ter multikulturalizem,
- upoštevanje individualnih in skupinskih razlik in oblikovanje pogojev za izražanje teh razlik,
- spoštovanje zasebnosti in občutek za intimnost,
- razvijanje kritične moči razsojanja in dojemanje iste stvari ali dogodka iz različnih perspektiv.

2.2.2.4. Pravice otrok

Konvencija o otrokovih pravicah je temeljni dokument, ki v vrtcih uravnava delo z otroki (Brelj-Hatunič in Mušič, 2014: 8):

- Med otroki ne delajo razlik glede na raso, barvo, spol, vero, politično in drugo prepričanje, narodno, etično ali družbeno poreklo, premoženje, rojstvo ali kakršnokoli drug položaj otroka, njegovih staršev ali zakonitega skrbnika;
- Vsem otrokom zagotavljajo enake možnosti pri dejavnostih, ki potekajo v okviru standardnega programa vrtca;
- Spoštujejo osebno dostojanstvo in integriteto otroka;
- Spoštujejo in upoštevajo otrokov pogled na svet, njegovo razumevanje stvari, dogodkov in položajev ter čustveno odzivanje nanje in spodbujamo možnost dojemanja iste stvari ali dogodka iz različnih perspektiv;
- Upoštevajo individualne in skupinske razlike med otroki in oblikujemo pogoje za izražanje le teh, pravico do izbire in drugačnosti;
- Vzgojno delo z otroki planirajo na znanju in razumevanju otrokovega razvoja v določenem starostnem obdobju in na značilnostih posameznega otroka; otroka varujejo pred telesnim in verbalnim nasiljem drugih otrok in odraslih. Ob sumu nasilja ali zlorabe obvestijo odgovorno osebo ali institucijo; zagotavljajo varno, razumevajoče in spodbudno okolje za otrokov telesni, duševni in socialni razvoj in na osnovi pozitivnih čustvenih, spoznavnih in socialnih izkušenj za njegovo popolno zaupanje vase.

2.2.3. *Maria Montessori in pedagogika Montessori*

Maria Montessori, rojena leta 1870 v Rimu, diplomirala je iz medicine, bila je direktorica šole za otroke s posebnimi potrebami, kasneje je na rimski univerzi začela predavati pedagoško antropologijo (Pitamic 2004: 6).

Leta 1907 prevzela vodenje vrtca v revnem delu Rima, v San Lorenzu. Na voljo je imela malo pisarniškega pohoštva, ki ga je preoblikovala za delo z duševno prizadetimi otroki. Spoznala je, da otrok lahko razvija vse notranje potenciale, če ga obdaja spodbudno okolje, ki mu omogoča zbranost, samostojnost, svobodno izbiro dejavnosti in red. Za tisti čas je bila to precejšnja sprememba. Maria Montessori je začela razvijati svoj način dela. Svet je želela spremeniti na bolje in začela je pri otroku, ker je v njem videla ključ za uresničevanje svojega dobrega namena. Ustanavljala je vrtce in centre za usposabljanje vzgojiteljic (Retuznik Bozovičar in Kranjc 2010: 58).

Tako je metoda poučevanja postala znana po vsem svetu. Med prelomnimi spoznanji Montessorijeve je bil pomen otrokovega okolja, medtem ko se uči. Prepričana je bila, da se otroci lahko uspešno razvijajo in krepijo samozavest v okolju, urejenem po njihovi meri. Ni načrtno sestavljala metode poučevanja, temveč so njene zamisli vzniknile same od sebe med pozornim opazovanjem otrok. Tako je odkrila njihove potrebe kot so: veselje pri učenju, ljubezen do reda, potreba po neodvisnosti, potreba po tem, da jih spoštujemo in poslušamo ter zanimanje za dejstva in zgodbe. Trdila je, da so te potrebe splošne, ne glede na državo, spol, raso in otrokovo domače okolje. Več kot pol stoletja po njeni smrti so te potrebe enake in še vedno tako pomembne kot leta 1909, ki jih je izluščila iz opazovanja otrok (Pitamic 2004: 6-7).

Montessori pedagogika je z dolgo tradicijo priznana po vsem svetu. Razširjena je v državah EU, najpogosteje v Italiji, na Nizozemskem, v Veliki Britaniji, v Švici in Nemčiji ter v ZDA. Montessori sistem izobraževanja vsebuje edinstven, individualen pristop k otroku in se konceptualno razlikuje od tradicionalnega izobraževalnega sistema.

Namen vzgoje Montessori se nadgrajuje od samostojnega posameznika, ki zna več kot samo izbirati in se odločati, namreč zaupa vase in v druge, ter prispeva k mirnemu sobivanju.

»Vsaka osebna poteza, ki jo vsrkamo kot otroci, ostane za vedno. Čeprav bi se ji kasneje skušali razumsko odpovedati, je nekaj vendarle še ostane v naši podzavesti. Kajti ničesar, kar se je izoblikovalo v otroštvu, kasneje ne moremo popolnoma izbrisati... Kar je otrok vsrkal, ostane končna sestavina njegove osebnosti.« (Montessori 2011: 98).

2.2.3.1. Okolje in učenje Montessori pedagogike

V Montessori pedagogiki, se prepletajo trije pomembni dejavniki:

- otrok,
- vzgojitelj in
- okolje.

Maria Montessori se je zavzemala za razvijanje celostne osebnosti otroka in ne le razum. Poudarjala je, da podlagi razvojnih značilnosti otroka je naloga vzgojitelja da za otroka pripravi okolje in mu s tem omogoča zdrav in celosten razvoj.

Retuznik Bozovičar in Kranjc (2010: 58-59) opisujeta, da v Montessori okolju svoboda pomeni, da si otrok lahko svobodno izbira materiale na policah, socialne odnose, čas in kraj dela. Prava svoboda je posledica notranjega razvoja, ki otroka vodi v smer samostojnosti, volje in discipline. Otrok naj naredi sam vse, kar zmore in si želi. Pomagamo mu le, kadar je to zares potrebno. Otroka spodbujamo, da vsako dejavnost, ki si jo izbere, tudi dokonča in pospravi sam. Vzgojitelj ustvarja urejeno, preprosto okolje, s pravšno količino stvari in igrač, ki naj bodo dobre kakovosti. Razvoj življenja v skupnosti poteka v istem prostoru. Socialni čut se v tem obdobju razvija predvsem posredno: prek dela, ki vodi v samodisciplino. Šele nato je otrokom primerno ponuditi skupno, kolektivni samodisciplino. Tišina je poseben element, ki otroku omogoča, da se nauči obvladovati samega sebe, in mu pomaga do stika s svojimi občutki in z okoljem. Sredi igralnice je narisani krog, ki služi kot pomoč pri gibanju. Otroci se vsak dan zberejo ob krogu, na njem pojejo, plešejo in z igro tišine dosegajo notranjo zbranost. Vzgojitelj ne posreduje znanja, ampak pripravlja okolje. Njegova glavna naloga je opazovanje otrok in njihovega dela. To mu pomaga pri svetovanju in pripravi novih materialov za otroke. Gradi osebni pristop in je otrokom zgled in vir znanja.

Honegger Fresco piše, da otroci v vrtcu živijo kot v družini, se na naraven način obojestransko spodbujajo. Poudarek je na individualnem delu. Vsak otrok ima možnost, da sledi osebnemu ritmu in zmožnostim. Montessori pedagogi menijo, da otrok potrebuje za svoje delovanje pomirjujoče ozračje, ki spodbuja sposobnost koncentracije. Njegove igre ne bi smeli prekinjati, potrebuje mir in čas za opazovanje. V ospredju je svoboda pri izbiri aktivnosti, ki omogoča, da se otrok razvije v skladu s svojimi sposobnostmi (Batistič Zorec 2003: 199-200).

Maria Montessori je govorila o občutljivih obdobjih v otrokovem razvoju. Ta obdobja so genetsko programirana in povezana s časom, ko je otrok posebno dovzeten in zmožen za opravljanje določenih nalog. To pomeni veliko notranjo pripravljenost in motivacijo za to, s čem se otrok ukvarja. Kadar otrok asimilira v občutljivem obdobju, postane njegova

sposobnost za vse življenje, ki je ni moč nadomestiti v nekem drugem obdobju. Občutljiva obdobja predšolskega otroka so:

- občutljivost za red (red, v smislu navad in pravil, ki jih otroci razumejo in jim pomagajo, da se orientirajo po svetu);
- občutljivost za podrobnosti (pozornost na majhne predmete, ki jih odrasli komaj opazimo);
- občutljivost za učenje z vsemi čutili (pogosto nudenje in pridobivanje vtisov senzornih dražljajev),
- občutljivost za jezik (hitra, nezavedna absorpcija jezika);
- občutljivost za hojo (od nemočnega do aktivnega bitja);
- občutljivost za rabo rok (občutek tipanja);
- občutljivost za socialne vidike življenja (posnemanje vedenja, sprejemanje pravil v skupini, razvijanje interesa za sodelovanje z vrstniki).

2.2.3.2. Samostojnost otroka in heterogene skupine

V slovenskih vrtcih so poleg homogenih skupin uveljavljene tudi heterogene skupine. Homogene skupine sestavljajo otroci enake starosti (starostna razlika otrok je manj kot eno leto), medtem ko heterogene skupine sestavljajo otroci mešanih starosti (v vrtcu običajno v prvem starostnem obdobju od prvega do tretjega leta in v drugem starostnem obdobju od tretjega do šestega leta oziroma do vstopa v šolo). Starostno heterogene skupine so bile ideja Marie Montessori. Ker se v teh skupinah otroci razlikujejo po starosti, se lahko veliko naučijo drug od drugega. Heterogeno starostno skupino lahko smatramo kot »naravno« skupino, saj se otroci v vseh obdobjih srečujejo z vrstniki in odraslimi različnih starosti.

Obstajajo prednosti heterogenih skupin, kjer se starejši otroci naučijo strpnosti do mlajših in si ob njih lahko privoščijo več otroškosti, starejši pomagajo mlajšim in prevzamejo mesto vodje. Mlajši pa imajo starejše za vzor in se od njih učijo, pridobivajo izkušnje in so tako socialno bolj aktivni, kar tudi vpliva na razvoj govora in jim omogoča lažje vključevanje v druga okolja.

Vinkova je zapisala, da je Montessorijeva poudarjala spoštovanje otroka, pozorno opazovanje njegovega razvoja, pripravljenost služiti otroku, da mu pomagamo samo toliko, kolikor zares potrebuje, da bo zmožgel narediti sam. Preveč pomoči otroka lahko zavira in tako ne bo imel priložnosti postati samostojen. Samostojnost pa je eden izmed pomembnih ciljev pri vzgoji otrok. Ker življenje otrok v Montessori vrtcih poteka v starostno mešanih skupinah, se imajo otroci priložnost učiti drug od drugega in si med seboj pomagati. Starejši poskrbijo za mlajše in prevzamejo odgovornost, mlajši pa se učijo, kako poskrbeti za drugega, da se bo dobro počutil. Otrok je otroku zgled in tudi tisti, ki se od zgleda uči (Željeznov Seničar 2013: 53-56).

Vzgoja poteka skozi okolje in ne z besednimi navodili. Za učenje je značilno vztrajno ponavljanje aktivnosti, dokler jih otrok povsem ne osvoji. Otrok se tako uči preko poskusov in napak, brez posredovanja. Tako jim pomagamo k neodvisnosti. Pomembno je, da vzgojiteljice otrok ne silijo k dejavnostim in tudi ne zahtevajo nobenih rezultatov. Temeljno načelo vzgoje je »pomagaj mi, da sam to napravim«. Vzgoja mora upoštevati princip asistence v naravnem razvoju otroka (Batistič Zorec 2003: 200).

Batistič Zorec (2003: 194-196) navaja Seitza in Hallwachsa, da je glavno načelo spoštovanje otroka, njegove osebnosti ter mu omogočiti odgovornost za lasten razvoj. Otrok lahko sam razvije svoje sposobnosti, če občuti, da ga odrasli brezpogojno ljubijo in sprejemajo. Odraščati mora v okolju, ki je primerno za razvoj njegovih zmožnosti in mu znotraj nujnih meja nuditi možnosti za svobodni razvoj.

2.2.3.3. Vloga vzgojitelja in duševna priprava

Vinko v Željeznov Seničar (2013: 53-56) navaja, da ima vzgojitelj več pomembnih vlog: opazovalec, vodja, vzornik, predstavnik materialov in oskrbnik okolja. Delovati mora privlačno in biti prijeten, umirjen, urejen in potrpežljiv. S podobo si pridobi zaupanje otroka in sodelovanje, tako mu tudi pokaže spoštovanje. Dober vzgojitelj je manj obremenjen s cilji (akademskega znanja), več pozornosti vlaga v sam proces. V delo vključuje nove teorije in zna raziskovati. Med opazovanjem mora biti osredotočen na ta trenutek, na samo dogajanje. Ne spreminja opazovane realnosti skozi predsodke, sodbe ali ocene. Z opazovanjem:

- Spoznamo otrokove potrebe in opremimo prostor z ustreznimi materiali, ki dodatno razvijajo otrokove sposobnosti;
- Zaznamo občutljiva obdobja posameznika;
- Neposredno in objektivno spoznavamo otroke;
- Razvijamo nepristranski in spoštljiv odnos do otroka, do drugih in sebe.

Spretnosti in vrline, ki jih potrebuje odrasli, da lahko dela z otroki so: sposobnost odločanja, reševanje problemov, ustvarjalen, sposobnost razvijanja kritičnega mišljenja, razvijanje učinkovite komunikacije, medosebni odnosi, razvijanje poznavanja sebe, razvijanje empatije, sposobnost obvladovanja lastnih čustev, razvijanje sposobnosti obvladovanja stresa, spretnost poslušanja, potrpežljivost, prisotnost, prisebnost, zavedanje, odgovornost, smisel za humor.

Vzgojiteljeva najpomembnejša naloga je, da nadzoruje okolje. Svojo domišljijo mora ohranjati živo. Montessori učitelj ves čas išče otroka, ki ga še ni. V sebi mora imeti vero, da se bo pravi otrok razkril skozi delo. Z razliko od običajnega vzgojitelja, ki vidi samo neposredno obnašanje otroka, ga pazi in poučuje (Montessori 2003: 226).

Vinkova meni, da Montessori pedagogika zahteva od vzgojitelja, da najprej spremeni samega sebe, svoj način življenja in pogled na otroka. Takrat bo lahko otroku služil in vplival na njegov razvoj. Otrokov potencial je neizmeren in le odrasli ga lahko potlačimo. Zato je potrebno spodbujati otroka, ga opazovati, zanj pripraviti primerno okolje, ki bo otroka spodbudilo k raziskovanju, razmišljanju, gibanju in napredku. Otroku lahko pridobi zaupanje vase in v svet, kadar ima možnost izbire in samostojnega dela v varnem okolju. Tako postaja samostojen, izboljša se njegova samopodoba in tako zmore dati pozitiven prispevek svetu (Željeznov Seničar 2013: 56).

Montessorijeva (1972: 119, 120) poudarja, da se moramo za vzgojo in izobraževanje pripraviti od znotraj, sami v sebi. Saj celotna vzgoja izhaja iz vprašanja, kakšen je naš pristop in pogled na otroka, kar pa ne sme biti odvisno od zunanjih dejavnikov. Za vzgojitelja ni dovolj le teoretično znanje, temveč tudi odkritje določenih hib, ki bi ga lahko ovirale v odnosu do otrok. Za to notranjo pripravo pa je potrebna vaja in pomoč pri prepoznavanju lastnih napak. Resnični vzgojitelj je tisti, ki spoznava svoje notranje ovire, ki bi mu lahko otežile delo z otrokom. Šolanje vzgojiteljev je namenjeno izboljšanju

lastnih nagnjenj, kar imenuje pozitivna pomoč. Jeza je glavni greh, ki se pojavi v nas in nam onemogoča, da bi otroka razumeli.

2.2.3.4. Montessori pedagogika v luči primerjav

Zabret (2014: 197,198) trdi, da je Montessori pedagogiki in vzgoji v javnih vrtcih skupno to, da mora biti vzgoja korak pred otrokovim razvojem. Razlikujeta se v poimenovanju, kdo odločilno vpliva na otrokov razvoj. Montessorijeva to vlogo pripisuje razvojnim materialom, medtem ko različni avtorji trdijo, da je za razvoj intelektualnih sposobnosti v veliki meri odvisen od dialoga z učiteljem. Razvojni materiali Montessorijeve so bližje didaktično usmerjenim programom ali behaviorističnemu Skinnerjevemu modelu učenja po didaktičnih korakih. Montessorijevo lahko uvrstimo kot zagovornico otrokove notranje motivacije, svobodne izbire, odločanja in samodiscipline. Na prvi pogled se zdi, da je pedagogika Montessori izrazito usmerjena k otroku. V sodobnih javnih vrtcih, kot tudi v vrtcih Montessori poudarjajo načelo, da je proces učenja pomembnejši od rezultatov, zagovarjajo otrokovo pravico do izbire dejavnosti, njegovo skupino in tudi individualno vzgojno delo ali vsaj delo v manjših skupinah, velik pomen gibanja, razvijanja praktičnih dejavnosti, odkrivanja čutov, razvijanja čutil in zaznavanja.

V kurikulumu za vrtce lahko prepoznamo temeljna načela in cilje predšolske vzgoje, kot tudi spoznanja otrokovega dojemanja in celostnega razumevanja sveta, razvijanja in učenja v aktivni povezavi s svojim socialnim in fizičnim okoljem. Lahko tudi prepoznamo, da je otrok v vrtcu v interakciji z vrstniki in da z odraslimi razvija lastno družabnost in individualnost.

2.2.3.5. Ideje, kritika Marie Montessori in sodobni vrtci

Podobnosti vzgojnega dela v sodobnih vrtcih Montessori so: načelo, da je proces učenja pomembnejši od rezultatov, otrokovo pravico do izbire dejavnosti in soigralcev, individualno (ne le skupno) vzgojno delo, pomen uporabe čutil, praktičnih aktivnosti in gibanja. Maria Montessori je poudarjala, da se otrokove igre ne sme prekinjati in da je naloga vzgojiteljice tudi, da z otrokom govori iz oči v oči. Nasprotovala je popravljanju

napak, kaznovanju in nagrajevanju. Meni, da disciplina ni uboganje ukazov odraslih, ampak nekaj, kar prihaja iz otrok samih. Otroci v Montessori vrtcih delajo več individualno, vsak sedi pri svoji mizi, čeprav imajo možnost opazovati drug drugega in s pomagati, je med njimi manj verbalne komunikacije, sproščenega druženja in gibanja, saj se večino časa koncentrirano posvečajo izbrani aktivnosti. Marii Montessori so očitali zanemarjanje vzgojno socialnih sposobnosti pri otrocih. Najbolj kritiziran je odnos do domišljije in ustvarjalnosti otrok. Maria Montessori je namreč menila, da igra z nerealističnimi igračami, kakršne najdemo v večini vrtcev, povzroča problem ne ločevanja fantazije od realnosti. Menila je tudi, da so pravljičnice nepotrebne, kot tudi spontane igre in svobodno risanje. Domišljijo je pojmovala kot otrokovo naravno težnjo, vendar je menila, da je vloga odraslih, da to nagnjenje pomaga preusmeriti v realnost. Zanja je bilo bolj pomembno urjenje oči in rok, torej razvijanje drobne motorike. Nekateri avtorji ji očitajo preozek spekter aktivnosti, v katerih se otrok lahko nauči določenih konceptov (Batistič Zorec 2003: 204).

2.2.4. Zakonodaja na področju vzgoje in izobraževanja

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja v 40. členu določa, da zasebne vrtce oziroma šole lahko ustanovijo domače in tuje fizične ali pravne osebe, razen osnovne šole, ki jo lahko ustanovijo samo domače fizične ali pravne osebe.

Za zasebne vrtce je pomemben 34. člen Zakona o vrtcih, ki predpisuje pogoje za financiranje sredstev iz proračuna lokalne skupnosti. Ti so lahko javno financirani, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- če izvajajo najmanj poldnevni program,
- če imajo vključenih najmanj za dva oddelka predšolskih otrok,
- če imajo zaposlene oziroma drugače zagotovljene vzgojitelje za izvedbo programa v skladu z zakonom in drugimi predpisi in
- če so dostopni vsem otrokom.

Zasebnemu vrtcu pripada za posameznega otroka 85 odstotkov sredstev, ki jih lokalna skupnost za plače in materialne stroške zagotavlja na otroka v javnem vrtcu. Obveznost lokalne skupnosti se izračuna iz povprečnega obsega sredstev, ki jih lokalna skupnost

zagotavlja javnim vrtcem na svojem območju. Če na območju lokalne skupnosti ni javnega vrtca, se obseg sredstev izračuna na podlagi povprečnega obsega sredstev, ki se v Republiki Sloveniji zagotavlja na otroka v javnem vrtcu.

Ustavno sodišče je v odločbi U-I-122/15-11, U-I-199/15-6 17. marca 2016 na predlog delovnega in socialnega sodišča glede brezplačnega vrtca za drugega otroka odločilo, da Ustave Republike Slovenije ni mogoče razlagati tako, da bi država morala zagotavljati brezplačen vrtec. Dolžnost vzdrževanja, izobraževanja in vzgoje otrok je po Ustavi Republike Slovenije obveznost staršev (prvi odstavek 54. člena Ustave). Država jim je zaradi svoje obveznosti varstva družine in otrok pri tem sicer dolžna nuditi ustrezno pomoč, kar pa, ne pomeni, da se staršem, upoštevaje dohodke in premoženje družine, ne sme naložiti plačilo vsaj dela cene programa vrtca, v katerega je vključen njihov otrok. To velja tudi v primeru, ko je v posamezni družini v vrtec vključenih več otrok.

2.3. Partnerstvo med domom in vzgojno-izobraževalno institucijo

Žnidaršičeva opisuje spreminjanje vloge vrtca skozi čas. Od varstvene, preko kompenzacijske do dopolnitvene vloge. Starši so bili skozi čas del institucionalne vzgoje, vendar se je njihova vloga spreminjala. Danes imajo starši možnost, da so aktivni udeleženci v procesu vzgoje in izobraževanja. Obstaja razlika med partnerstvom in sodelovanjem. Pri sodelovanju gre namreč za dva elementa, ki sta različna, ki participirata, vendar ostajata vsak na svoji strani. Sodelovanje pa se nanaša na pozicijo moči, torej vzgojitelja nad starši in zaradi neenakomerno porazdeljene moči ne moremo govoriti o medsebojnem prepletanju pogledov na otrokov razvoj. Bistveni element partnerstva je enakovredno mnenje obeh strani. Izjemnega pomena pri grajenju partnerstva med družino in institucijo je:

- Vzgojitelj mora biti profesionallec in zagovornik strokovnega znanja;
- V primerih, ko vzgojitelj ne vidi rešitve problemov, ne sme obupati, temveč mora iskati nove rešitve;
- S strokovnimi pogovori s starši so izjemnega pomena za vzpostavitev medsebojnega zaupanja, kar vpliva na kakovost dela;
- Vzgojitelj mora spoštovati vse družinske kulture, ne glede na različnost med otroki in njihove posamezne značilnosti

- Vzgojitelj mora upoštevati posebne potrebe in interese posameznih družin;
- Koristna in dobrodošla so strokovna srečanja, predavanja za starše;
- Pomembno je redno pisno in ustno informiranje staršev o pomembnih informacijah v vrtcu (Željeznov Seničar 2012: 10-11).

Družina in vrtec v današnjih socializacijskih procesih družbe tesneje sodelujeta, kot v preteklosti. Današnja vzgojna prizadevanja staršev in vzgojiteljev bodo uspešna le, če bodo skladno usmerjena k istemu cilju. Torej je otroku potrebno omogočiti ugodne pogoje za njegov razvoj.

Vodopivec Lepečnik (1996: 43) meni, da sodi delo z družino oziroma starši med zelo zahtevne naloge, od vzgojitelja pa terja veliko pedagoškega znanja in pedagoške občutljivosti pa tudi različne pristope.

Komunikacija med vzgojitelji in starši je bistvenega pomena za vzdrževanje medsebojnih odnosov kot tudi za zagotavljanje dobrih rezultatov. Z ustrezno komunikacijo se ustvari pozitivna socialna klima, kar pa omogoča vsem udeleženi, da izrazijo svoje pomisleke, zadržke, čustva in želje. Zato je treba ozavestiti verbalno in neverbalno komunikacijo. Sodelovanje je potrebno tudi zato, ker otrok z vstopom v vrtec praviloma prvič prehaja iz domačega okolja v novo, neznano okolje.

Žnidaršičeva opisuje pomembnost sodelovanja med vzgojitelji in starši. Staršem namreč veliko pomeni, da je njihov otrok v vrtcu sprejet, da si vzgojitelj vzame čas za pogovor, vzgojiteljem pa je pomembno, da jih otroci in starši sprejemajo, da se s starši razumejo in jim zaupajo, da na podlagi povratnih informacij, ki jih dobijo od staršev in otrok, krepijo svojo samozavest (Željeznov Seničar 2012: 8-10).

V nadaljevanju Žnidaršičeva predstavlja »sistem«, kjer sodelovanje med starši in vzgojitelji predstavlja dve strani in vsaka ima svoje potrebe in pričakovanja, če pa si prisluhneta, lahko tvorita »celoto«, katere produkt je zdrav otrok (Željeznov Seničar 2012: 9).

Različni avtorji navajajo, da programi, v katerih so starši aktivni udeleženci pri ustvarjanju vzgojnega procesa, prinašajo veliko boljše rezultate, ki se manifestirajo v razvoju vseh

udeležencev. Takšno sodelovanje vpliva na vsestranski razvoj otroka in na dobro počutje v vrtcu.

2.3.1. Vzgojitelji in starši kot partnerji v dialogu

Običajno vzgojitelji in starši vstopijo v partnerski odnos že pred samim vstopom otroka v vrtec, zato je pomembno, da se že na prvem srečanju ustvari odprt dialog in s tem priložnost za iskren pogovor, ki posledično omogoča lažje zaznavanje otrokovih potreb in občutenj. Pomembno je tudi, da se vzgojitelji in starši o pomembnih stvareh dogovarjajo sproti, tako lahko obe strani izpolnita svoja pričakovanja. V današnjih časih starši bolj aktivno sodelujejo z zaposlenimi v vrtcih, kot je to veljalo nekoč.

V 41. členu Zakona o vrtcih je opredeljena delovna obveznost vzgojitelja, ki obsega pripravo na vzgojno delo, načrtovanje in izvajanje vzgojnega dela, delo s starši ter sodelovanje pri organizaciji življenja in dela v vrtcu.

Zakon o vrtcih v drugem odstavku 41. člena opredeljuje temeljne naloge vrtcev kot pomoč staršem pri celoviti skrbi za otroke, izboljšanje kvalitete življenja družin in otrok ter ustvarjanje pogojev za razvoj otrokovih telesnih in duševnih sposobnosti.

V programskih smernicah svetovalne službe v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 19) je vrtec opredeljen kot dopolnjevalec in pomočnik staršem oziroma družinam pri zagotavljanju čim bolj kvalitetnega življenja njihovih otrok. Za vrtec zato starši predstavljajo pomembne sogovornike in soustvarjalce.

Jelen navaja, da so postopki v vrtcu lahko uspešni le pod pogojem, če se nadgrajujejo s tistimi, ki so bili začetni v družini in če razumemo delovanje današnjih staršev kot različna stališča družine in vrtca, potem je zavoljo optimalnega vpliva na otrokov razvoj nujno, da poiščemo takšen način komunikacije s starši, da se bosta vzgoja v družino in vzgoja v vrtcu povezovali, prepletali in dopolnjevali (Željeznov Seničar 2013: 18).

Jensen in Jensen (2011: 79), opisujeta dialog med vzgojiteljem in starši, ki poteka v okviru profesionalnega odnosa, odnos med strokovnjakom in laikom. Strokovnjak nastopa v svoji

poklicni vlogi, starši pa so tam v vlogi starša, ne glede na to, kakšen poklic imajo. Vzgojitelji nastopajo kot predstavniki nekega političnega sistema, ki jih je pooblastil za izvajanje njihove vloge, zato imajo v tem položaju večjo moč, ne glede na to, ali ta pride do izraza. Odnos med vzgojitelji in starši ni le odnos med strokovnjakom in laikom, temveč odnos med odraslimi ljudmi. Vendar v razmerju do staršev ima vzgojitelj zaradi svojega položaja večjo odgovornost, in sicer nadrejeno odgovornost za kakovost odnosa, kjer strokovnjak prinese v dialog potrebne vrednote.

Hozjan opredeljuje partnerski odnos kot odnos, v katerem si vzgojitelji in starši enakopravno delijo informacije, cilje in obveznosti vezane na vzgojno-izobraževalno delo, odnos, v katerem so oboji odgovorni za otrokov razvoj in imajo določene pravice in dolžnosti (Željeznov Seničar 2012: 66).

V kurikulumu za vrtce piše, da je proces sodelovanja med vrtcem in starši pomemben vidik kakovosti predšolske vzgoje.

Hozjanova v meni, da je kakovost odnosov težko opredeliti in meriti, zato je najprej potrebno poznati pričakovanja staršev, njihove potrebe in želje ter si pridobiti njihovo oceno uresničevanja oziroma izpolnjenosti le teh. Cilj pa je zagotavljanje te kakovosti (Željeznov Seničar 2012: 67).

Temelj za dobro delo je sposobnost vzgojitelja, da ustvari enakovredne odnose s starši, da o strokovnih vprašanjih govori jasno in nedvoumno, pomembne so vzgojiteljeve splošne vrednote in osebne lastnosti ter način navezovanja stikov (Jensen in Jensen 2011: 15).

Naloga strokovnih delavcev je, da spoštujejo zasebno sfero družin, njihovo kulturo, identiteto, jezik, svetovni nazor, vrednote, prepričanja, stališča, navade in običaje, ter pravico do zasebnosti in varstva podatkov (Retuznik Bozovičar in Kranjc 2010: 235-236).

Acker (2003: 65) ugotavlja, da je komuniciranje in sodelovanje med starši in zaposlenimi v vrtcu odvisno tudi od pripravljenosti vodstva strokovnih delavcev po preseganju strogih meja med vlogo vzgojitelja in staršev ter hkratnem upoštevanju avtonomije vrtca.

Jensen in Jensen (2011: 83) navajata, da je pogoj za dober dialog vzpostavitev dobrega stika. Vzgojitelj mora biti pozoren na počutje staršev in paziti, da pridejo vsi do besede in da lahko vsak predstavi svoje stališče. Svojo pozornost mora usmerjati na več strani hkrati in ob tem tudi ohranjati stik s seboj. Izkazovati mora poklicno in osebno integriteto, hkrati pa usmerjati pozornost na starše. To pomeni, da jih posluša, se vživi v njihovo stališče ter poskuša zaobjeti njihov pogled na tematiko. Pozornost mora izkazovati tako, da lahko starši začutijo njegovo osebno navzočnost, zanimanje in razumevanje.

V nadaljevanju Jensen in Jensen (2011: 112-118) opisujeta novo paradigmo problemskega pogovora, vplive na razumevanje otrokovih težav ter pomen odnosa med pedagogi in otroki. Otroci imajo že od začetka potrebo, da se v odnosu do svojega najbližjega odraslega počutijo vredno in da ta povezava poteka v obe smeri. To pomeni, da otrok kompetentno sodeluje z vsemi oblikami odraslega vedenja, pa naj bi za njegovo življenje konstruktivno ali destruktivno. Najpomembnejši odnos ima otrok s starši ali tistimi, ki starše nadomeščajo. Pomemben pa je tudi otrokov odnos do vzgojitelja. Kadar želijo vzgojitelji staršem opisati težave, ki jih imajo z otrokom, se morajo osredotočiti na odnos in ne na otrokovo vedenje. Saj vzgojitelji nosijo odgovornost za kakovost odnosa, zato imajo tudi ključ do tega, kako lahko odnos konstruktivno spremenijo v zadovoljstvo obeh strani. Za to pa je potrebno veliko poklicne in osebne moči, da lahko izpostavijo svoje slabosti in hkrati ohranjati pregled in odgovornost za proces sodelovanja, ki se lahko konstruktivno nadaljuje. Ob tem pa je potrebno poudariti, da se lahko te kompetence izoblikujejo in razvijajo pri pedagoških delavcih, ki zavestno spreminjajo sebe s pomočjo supervizije in kolegijske refleksije. Pedagogi in tudi starši se morajo vesti kot odgovorni odrasli in se zavedati, da imajo prav oni ključ do rešitve problema. Pomembno je tudi, da vzgojitelji staršem predstavijo novo sliko otrok kot kompetentnih partnerjev v procesu sodelovanja.

2.3.2. Oblike in vsebina sodelovanja

Obstajata dve osnovni obliki sodelovanja, in sicer:

- Roditeljski sestanek: Gre za načrtovano obliko sodelovanja, kjer se na začetku leta predstavi temelje skupnega sodelovanja, letni delovni načrt vrtca. Ob koncu leta pa starše seznani z realizacijo teh ciljev. Na takem sestanku sodelujejo vzgojitelji in vsi starši skupaj.

- Pogovorna ura: Gre za spontane oblike sodelovanja, do katerih pride po potrebi oziroma na željo katerega od staršev ali vzgojitelja in/oziroma pomočnico, kjer je tema vse, kar prispeva k dobremu razvoju otroka. Take ure so individualne narave.

Retuznik Bozovičar in Kranjc (2010: 238-234) navajata tudi druge oblike sodelovanja, kamor spadajo različne delavnice in šola za starše, okrogle mize, informiranje staršev preko oglasnih desk, vsakodnevni stiki in sprotne informacije, neformalne oblike sodelovanja (kulturne prireditve, izleti ipd.).

Vsebino vrtčevskega kurikula določa načrt dela, ki ga uokvirjajo zakonska določila in konkretna praksa posamezne institucije. Pisna dokumentacija pomaga razjasniti obseg sodelovanja in je zato potrebna za konkretno uresničitev sodelovanja. Starši in vzgojitelji lahko sodelujejo na vseh področjih, s čimer spodbujajo otrokov razvoj. Vsebinski del obsega informacije o življenju otroka doma in v vrtcu. Starši in vzgojitelji si izmenjujejo pomembnejše informacije, ki bi lahko vplivale na otrokovo vedenje, razvoj in napredek. Ta proces označujemo kot vzajemen, v katerem so starši in vzgojitelji pripravljeni prilagoditi svoje vedenje in ravnanje v otrokovo korist (Jensen in Jensen, 2011: 50-51).

3. VSEBINSKI DEL

3.1. Problem

Porodniški dopust v Sloveniji traja okvirno do enajstega meseca otrokove starosti, potem pa se jih veliko število vključi v organizirane oblike varstva, predvsem v vrtce. Do vstopa v osnovno šolo preživijo otroci večji del aktivnega dela dneva prav v vrtcu. Ni neobičajno, da so otroci čez dan več časa z vzgojitelji, kot s svojimi starši. Ker se je skozi čas spremenila vloga vrtcev in tudi starši so postali aktivni udeleženci v tem procesu, me zanima, kakšne oblike sodelovanja obstajajo med njimi. Menim, da družine potrebujejo pomoč pri vzgoji in so obenem postale pomemben del procesa odraščanja otrok v vrtcih ter da se vzgojitelji vse bolj zavedajo svoje odgovornosti in s svojo strokovnostjo in primernimi pristopi sodelovanja lahko močno vplivajo na razvoj otroka.

Problem moje magistrske naloge bo vsestranska vloga Montessori vrtca pri skrbi za otroka. Predvsem želim raziskati, kakšno vlogo opravljajo vzgojitelji in njihovi pomočniki v sodelovanju s starši. Zanimajo me tudi mnenja staršev glede beguncev, ki se nahajajo v neposredni bližini Montessori vrtca na Vrhniki.

Sodelovanje med družino in zaposlenimi v vrtcu je pomemben dejavnik za vse posameznike, ki vstopajo v ta proces. Posebej pa je to pomembno za otrokov celostni telesni in duševni razvoj, kar je v interesu vseh treh udeležencev: otroka, njegovih staršev in vzgojiteljev. Čeprav je sodelovanje med starši in vzgojitelji pomembno, pa področja njihovega medsebojnega sodelovanja niso natančno definirana, in sicer niti normativno niti teoretično. Uspešno sodelovanje med starši in vzgojitelji zahteva njihovo medsebojno zaupanje, spoštovanje, pomoč in odgovornost. Pomembno je, da imata družina in vrtec uspešen in zadovoljiv odnos ter vzpostavljeno stalno konstruktivno komunikacijo.

Z mojim magistrskim delom želim pomagati staršem, vzgojiteljem in ostali skupnosti spoznati, kako pomembno je, da sodelujejo pri skrbi za razvoj otrokove osebnosti, za zdrav otrokov napredek in srečno prihodnost.

Želim vzpostaviti pomembne vidike sodelovanja za kakovostno sodelovanje med vzgojitelji in starši. Vplivati želim na njihovo razmišljanje, da bi se večala raznolikost njihovega sodelovanja in da bi tako prihajalo do medsebojne izmenjave idej in izkušenj. Sodelovanje je pomembno predvsem zato, ker vrtec otroku predstavlja prvi stik z realnostjo, ko otrok iz varnega družinskega zavetja stopi v novo okolje. To pomeni, da se prvič sreča z novimi in tujimi ljudmi, da prihaja iz znanega v neznano okolje.

Sodelovanje med vrtcem in družino je pomembno za starše in za zaposlene v vrtcu. Starši na ta način krepijo in usposablajo sebe, kar vpliva na otrokov razvoj. Naloga vrtca pa je, da ustvari primerne pogoje za razvoj.

Z magistrskim delom želim prispevati k stroki izobraževalnega dela, in sicer želim podati večji pomen medsebojnemu sodelovanju med starši in vrtci, osvetliti želim pomen družine v zgodnjem obdobju otroštva. To pa je večšina, ki se je moramo učiti vsi, stroka in starši. Z rezultati raziskovalnega dela želim v stroko vnesti spoznanje, da je potrebno sprejemati družino kot edinstveno in neponovljivo vrednoto, da je pomembno prepoznavanje otroka kot posameznika, ki je del družbe v skupnosti, v katero je vpet in za katero smo odgovorni vsi. Navsezadnje pa želim še spomniti, da se drug od drugega učimo in da se ne oddaljimo od koncepta življenja ter da našim otrokom omogočimo da odrastejo, postanejo samostojni, jih naučimo živeti, učiti in delati. Na ta način bodo svoje pozitivne izkušnje lahko uporabili, ko bodo sami prevzeli vlogo staršev.

Da bi ugotovila vse naštetе dimenzije sodelovanja, sem si zastavila naslednja raziskovalna vprašanja:

- Zakaj so se starši odločili, da otroka vpišejo v zasebni vrtec Montessori?
- Kateri od staršev je bil bolj zainteresiran za vpis otroka v zasebni vrtec?
- Ali obstajajo finančne ovire pri vpisu otroka v zasebni vrtec Montessori?
- Kakšni so načini sodelovanja med vzgojitelji in starši?
- Katere pomembne kompetence vzgojitelja bi izpostavili?
- Kako so starši zadovoljni s tem, da njihovi otroci obiskujejo vrtec Montessori?
- Ali staršem begunska problematika vzbuja skrb pri otrokovemu bivanju v vrtcu?

3.2. Metodologija

3.2.1. Vrsta raziskave, model raziskave in spremenljivke

Raziskava je v celoti kvalitativna, osnovno izkustveno gradivo sestavljajo zgolj besedni opisi, ki sem jih nato kvalitativno analizirala. Glede na stopnjo v procesu spoznavanja je raziskava eksplorativna ali poizvedovalna, s katero je bil namen odkriti problem, ga formulirati in postaviti preverljive hipoteze. Osnovno empirično gradivo te raziskave sestavljajo opisi, izkušnje in mnenja intervjuvancev, saj sem s spraševanjem oziroma z intervjuji zbirala novo, neposredno izkustveno gradivo. Raziskava je glede na stopnjo v procesu spoznavanja eksplorativna ali poizvedovalna. Opredeliti želim osnovne značilnosti pojava, definirati in poiskati njihove sestavine, pri katerem se omejila na manjše število primerov. Ob medsebojnih primerjavah sem bolj jasno videla razlike in podobnosti in s tem možnost za odkrivanje novih predlogov in inovacij. Raziskava je deloma tudi uporabna, saj se zavzema za praktično vrednost spoznanj v skupnosti, izvajala bi se lahko za neposredno potrebo prakse (Mesec, 1997a).

3.2.2. Raziskovalni instrumenti in viri podatkov

Primarne podatke v raziskavi sem zbirala s spraševanjem. Intervju pa sem uporabila kot raziskovalni instrument.

Izdelala sem dva vprašalnika, enega za starše, drugega vzgojitelje. Želela sem dobiti obe mnenji oziroma oba pogleda na določeno zadevo in s tem zanesljivejše podatke. Z medsebojno interakcijo namreč oba pomembno vplivata na vzgojo in izobraževanje otrok. Na podlagi vseh pridobljenih odgovorov sem lahko sklepala o njihovi usklajenosti oziroma neusklajenosti.

Vprašalnika sta bila podobna (nanašala sta se na isto tematiko), zato sem ju prilagodila sogovornikom. Vključevala sta devet oziroma pet vprašanj zaprtega in odprtega tipa. Vprašanja sem za oba intervjuja vnaprej pripravila z namenom, da se pri pogovoru z enim ali drugim sogovornikom ne bi preveč oddaljili od želene raziskovalne smeri. Dopuščala

sem tudi odprtost odgovorov. Vprašanja sem po potrebi med pogovorom in glede na okoliščine prilagajala oziroma sem tudi dodala kakšno podvprašanje.

3.2.3. Populacija in vzorčenje (subjekti)

Populacijo sestavljajo starši otrok in vzgojiteljice v vrtcu Montessori na Vrhniki. Populacijo staršev sestavljajo tisti starši, katerih otroci so v letu 2015/16 obiskovali omenjeni vrtec.

Vzorec je neslučajnostni, in sicer priročni. Oblikovala sem ga na podlagi poznanstev s subjekti. Vzorec zajema deset staršev otrok in tri vzgojitelje vrtca. Nekaj intervjuvancev sem sama osebno poznala, ostale pa sem pridobila preko poznanstev. Vzorec torej ne temelji na načelu, da ima vsaka enota populacije pri izboru enako možnost, da je prišla v vzorec. Ker raziskovane tematike niso bile povezane z mano, to ni vplivalo na njihove odgovore. Zaradi moje posredne oziroma osebne vpletenosti v okolje njihovih otrok tu sicer obstaja dvom o njihovi iskrenosti, vendar je bila po drugi strani moja osebna vpletenost prednost zame pri pridobivanju intervjuvancev, saj so tudi iz tega razloga privolili v sodelovanje in se tudi bolj potrudili pri odgovarjanju (Mesec 1997a). Želela sem sicer pridobiti več naključnih intervjuvancev in v ta namen stopila v stik z vodjo vrtca, da pozove starše, naj se obrnejo name zaradi izvedbe intervjuja. Tu sem naletela na nepripravljenost staršev, kajti nihče ni stopil v stik z mano, zato mi ni preostalo drugega, kot da intervjuje opravim na opisan način.

Spolna struktura intervjuvanih oseb:

- med starši je osem žensk, en moški in en heteroseksualni par,
- vzgojitelji pa dve ženski in en moški.

3.2.4. Zbiranje podatkov

Podatke sem zbirala z ustnim intervjuvanjem, in sicer v mesecu marcu in aprilu 2016 v vrtcu Montessori na Vrhniki. Pogovore sem vodila sama, štiri sem posnela, pri ostalih pa za snemanje nisem dobila soglasja intervjuvane osebe, zato sem si pri odgovarjanju delala zapiske.

Najprej sem opravila vse intervjuje z vzgojitelji, nato pa še s starši otrok. Intervjuji so potekali posamezno, tako da je lahko vsak intervjuvanec neobremenjeno povedal, kar je želel, ne da bi vplival na odgovore drugega. Za izvedbo vseh intervjujev sem porabila približno tri ure.

Zbiranje podatkov s spraševanjem je imelo določene prednosti, a tudi slabosti. Prednost je bila, da sem lahko starše in vzgojitelje spraševala o njihovih odločitvah, mnenjih, zadovoljstvu, ovirah in vplivih. Poleg tega sem spraševala o njihovih stališčih, željah in izkušnjah. Tako sem pridobila neposredno pojasnjen pomen vedenja in ga spravila v zvezo z notranjim stanjem subjekta, z njegovim mišljenjem in doživljanjem. Spraševala sem tudi po dogajanjih v preteklosti in po pričakovanjih in načrtih za prihodnost. Dobila sem standardiziran, vsebinsko popoln, širok pregled stanja in veliko količino podatkov. Vzgojitelje sem spraševala o podobnih temah, vendar iz njihovega stališča, o vrednotah in načinu dela. Kot prednost želim izpostaviti, da sem s spraševanjem izzvala odgovore o stvareh, o katerih so veliko razmišljali in imajo že izoblikovano mnenje, tako da ni prišlo do večjega popačenja. Respondenti so imeli možnost, da so podrobno opisali nazore v svojem osebem jeziku, s svojimi pojmi. Ena od prednosti, ki pa je lahko hkrati tudi pomanjkljivost, pa je bila, da sem z načinom spraševanja odprla nove teme in tako izzvala odgovore, ki se sicer ne bi pojavili. Slabost je v tem, da ne morem preveriti iskrenost nekaterih izjav. Nekateri so morda nehote in nenamerno izkrivljali izjave v smeri, ki se jim zdijo družbeno bolj sprejemljive (Mesec 1997a). Predvsem bi bilo to mogoče v tej smeri razmišljati pri vprašanju glede beguncev, sploh če upoštevamo medijsko znane primere, kjer se je izkazalo, da so mnogi Slovenci do beguncev sovražno nastrojeni.

Sicer pa sem s spraševanjem vzpostavila osebni stik, da so se mi sogovorniki odprli in zaupali.

3.2.5. Obdelava in analiza podatkov

Zapise intervjujev sem najprej uredila in jih prepisala. Posnetke sem najprej poslušala in jih nato zapisala. Prilagam jih v prilogah 3 - 15. Nato sem podatke obdelala in kvalitativno analizirala (Mesec 1997b). Za lažjo analizo sem vprašanja iz obeh vprašalnikov združila v tri tematske sklope. Kodirala sem relevantne dele besedila glede na tematski sklop:

- prvi tematski sklop: odločitev, pobuda in ovire pri vpisu otroka v vrtec,
- drugi tematski sklop: načini sodelovanja med vzgojitelji in starši, ocena zadovoljstva in pomembne kompetence vzgojiteljev,
- tretji tematski sklop: mnenje in izkušnje glede begunske problematike, sprejem begunskih otrok v vrtec.

V transkriptih sem označila tiste relevantne odgovore na vprašanja iz obeh intervjujev, ki sodijo v določen tematski sklop. Znotraj posameznih odgovorov sem podčrtala dele besedila in jim nato določila kode. Nazadnje sem kode med seboj primerjala in izdelala sklepe, s tem pa pridobila odgovore na moja zastavljena raziskovalna vprašanja.

3.2.5.1. Primer kodiranja

Prvi tematski sklop: Odločitev in ovire pri vpisu otroka v vrtec

- Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?
- Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?
- Kaj menite, zakaj so se starši odločili za vrtec Montessori in ne javni vrtec?
- Menite, da je strošek vrtca Montessori mnogim staršem onemogoča vpis otroka v vrtec?

Običajen dogovor za odločitev in ovire pri vpisu otroka v vrtec:

Vzgojiteljice: »Mislim da je večina staršev slišala za dobre povratne informacije o našem vrtcu. Izvedeli so, da imamo drugačen, prijazen pristop. Nekateri starši imajo tudi otroke z drugačnimi potrebami in iščejo različne rešitve, iščejo alternative in celostni pristop k otroku. Mnogim so všeč materiali, ki jih uporabljamo, saj so bolj prijazni. Mislim, da starši, ki imajo otroka v našem vrtcu, tega ne jemljejo kot prestiž, takšnih je le kakšnih 5 odstotkov, ampak menijo, da so tako bolj poskrbeli za otroke. Otroci v našem vrtcu že zelo zgodaj razvijajo matematične sposobnosti, tudi okolje je drugačno. Menimo, da je sovrstnik prvi otrokov vzgojitelj v vrtcu, zato tudi imamo mešane skupine, kar dobro vpliva na otrokov razvoj. Ne vem. Mislim da je to vprašanje prioritet. Mogoče bi se kakšen starš

več odločil. Bi se strinjala, da bi lahko imelo več otrok to možnost, vendar ne več kot 10 odstotkov. Mi ne pišemo zakonov in imamo vsi enake plače.« (Intervju 1a).

Kode: zadovoljstvo staršev, ni večjih ovir.

Starši: »Ker je to moje življenjsko odkritje, oziroma odkritje cele družine. Imam takšen način življenja in je naravna metoda, ki jo prenašam v druge kontekste družinskega življenja. Imam dva otroka v tem vrtcu, enega smo imeli v privat Montessori varstvu na Vrhniki in smo bili že takrat zelo zadovoljni. Zgodil se je pravi čudež v našem kraju, saj je bilo v Ljubljani težko otroka vpisati, namenjen le eliti. Zaradi velikega povpraševanja se je tudi ponudba zelo razpršila. Vrtec je blizu, to mi veliko pomeni. Imamo tudi slabe izkušnje v javnem vrtcu. Vedela sva, da je to investicija v otroka, da je to nadstandard. Rajši prispevam za stroške vrtca, kot pa npr. za potovanje.« (Intervju 1b).

Kode: Navdušenje, ni ovir.

Vzgojiteljica in eden od staršev navedeta podobne odgovore (Intervju 1a in Intervju 1b).

Sklep: Starši in vzgojiteljice menijo, da je odločitev za vpis otroka v Montessori vrtec omogoča otrokom optimalni celostni razvoj v naravnem okolju in da jim z razliko od javnega vrtca dodatni prispevek pri plačilu ne predstavlja večjih ovir pri vpisu v vrtec.

3.4. Rezultati

3.4.1. Odločitev, pobuda in ovire pri vpisu otroka v vrtec

Vsi starši so vpisali svoje otroke v vrtec Montessori, ker jim je všeč njihov pristop, s tem pa se strinjajo vsi vzgojitelji.

3.4.1.1. Mnenja staršev

V prvem vprašanju intervjuja, me je zanimalo, zakaj so se starši odločili svojega otroka vpisati v zasebni vrtec Montessori. Enako vprašanje sem zastavila vzgojiteljem.

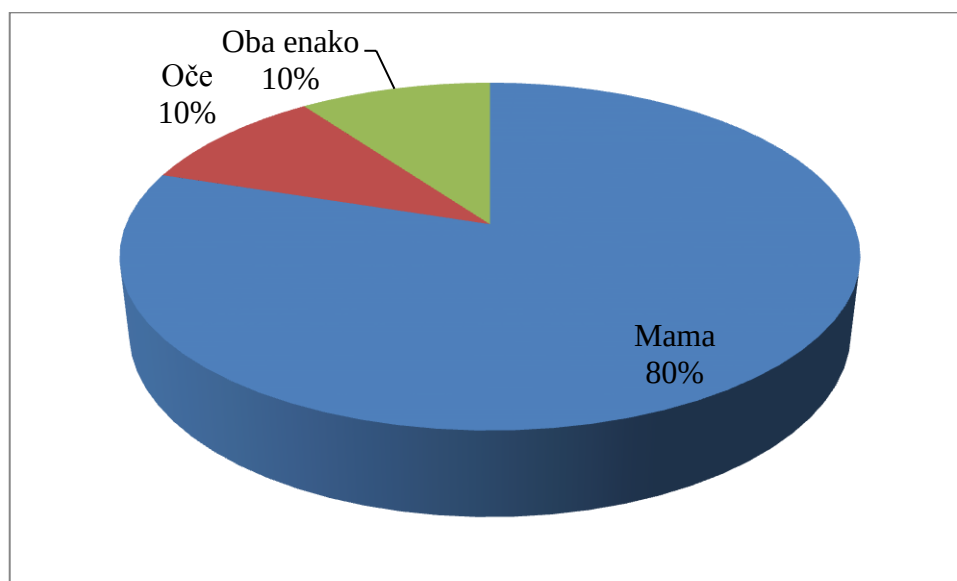
Ker je bilo vprašanje odprtega tipa sem dobila pestro paleto odgovorov. Odgovori so si bili sicer v osnovi podobni, različni intervjuvanci pa so poudarili različne kompetence. Predvsem na kompetencah ki vključujejo celostni pristop, spodbujanje samostojnosti in uporaba materialov. Sledili so tudi razlogi: naravna metoda, vzgojitelji gojijo zaupanje v otroka, odnos ki ga gojijo do otrok, heterogene skupine, umirjenost otrok, upoštevanje individualnih razlik. Ena od sogovornic ima deklico s posebnimi potrebami in pravi: »*...potrebno ji je nuditi več podpore.*« (Intervju 2b). To pomeni, da je deklica deležna dodatne pozornosti in pomoči. Druga od sogovornic pa trdi, da deklica nima posebne koncentracije in da ji vrtec ponuja več. (Intervju 5b).

Lahko sklenem, da so vsi starši so kot razloge za odločitev za vpis otroka v vrtec Montessori navedli zadovoljstvo z načinom dela v vrtcu in okoljem. S tem se strinjajo tudi njihovi vzgojitelji, ki odgovarjajo, da sta program in pristop pomembna dejavnika, pri odločitvi staršev ob vpisu otroka v vrtec. Vsi vzgojitelji pravijo, da se o njihovem delu, metodah in vzgoji straši pozanimajo še preden vpišejo svojega otroka v njihov vrtec.

2.4.1.2. Pobuda za odločitev

Sogovornike sem nato spraševala, kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otrok vključi v vrtec Montessori in ne v katero drugo obliko varstva (denimo javni vrtec). Od desetih jih je osem odgovorilo, da so bile ženske bolj zainteresirane, ena sogovornica je odgovorila, da oba hkrati, le ena sogovornica pa je zatrdila: »*Mož je bil tisti, ki mi je odprl vrata v ta svet. Nato sem začela prebrat literaturo in se kmalu tudi sama navdušila.*« (Intervju 1b). Le ena od sogovornic je odgovorila: »*...on je bil proti. Še vedno se ne strinja, da deklica obiskuje ta vrtec. Prej je hodila v javni vrtec in si včasih želi nazaj. Morda tudi zato, ker je tukaj več discipline. Opazila sem tudi pozitivne spremembe.*« (Intervju 5b).

Iz teh podatkov lahko sklenem, da so v pretežni meri matere tiste, ki se navdušijo nad vzgojo in vpisom otroka v vrtec Montessori. Očetje pa se praviloma o tem seznani in strinjajo kasneje oziroma jim je morda vseeno, v kateri vrtec hodi njihov otrok. Obstaja pa tudi izjema, da se je oče prej seznani in predlagal vpis otroka v zasebni vrtec in tudi oče, ki se tudi po vpisu s tem ne strinja.

Graf 1: Kateri od staršev je dal pobudo za vpis otroka v vrtec Montessori?

3.4.1.3. Ovire pri vpisu otroka v vrtec

V nadaljevanju me je zanimalo, če je staršem pri vpisu otroka v zasebni vrtec Montessori predstavljalo kakšno oviro dejstvo, da je strošek višji kot v javnem vrtcu. Šestim staršem strošek ne predstavlja večje finančne ovire, vendar pa je ta odločitev zahtevala dodaten razmislek. Ena od mater je zatrdila: *»Strošek je res visok, vendar je to najina prioriteta. Prihraniva na drugih področjih.«* (Intervju 4b). Trem staršem stroški ne predstavljajo posebnih težav. Le ena od sogovornic, ki ima dva otroke, pa bo morala zaradi visokih stroškov starejšega otroka prepisati v javni vrtec. *»...prav zaradi stroškov bom starejšega prepisala v javni vrtec in mlajšega, ki bo star eno leto, prav tako. Mi je zelo žal zaradi tega.«* (Intervju 3b). To pomeni, da je ob vpisu dveh otrok strošek vrtca višji, kar predstavlja dodatno oviro staršem, za tiste z nižjim ekonomskim statusom pa celo stisko, saj bi radi, da vsi njihovi otroci obiskujejo vrtec Montessori, pa si tega ne morejo privoščiti.

Nekateri starši so izpostavili nezadovoljstvo zaradi slabih izkušenj v javnih vrtcih. Nekateri so nezadovoljni tudi brez kakršnihkoli izkušenj in navajajo razloge, ki so jih slišali od drugih oseb.

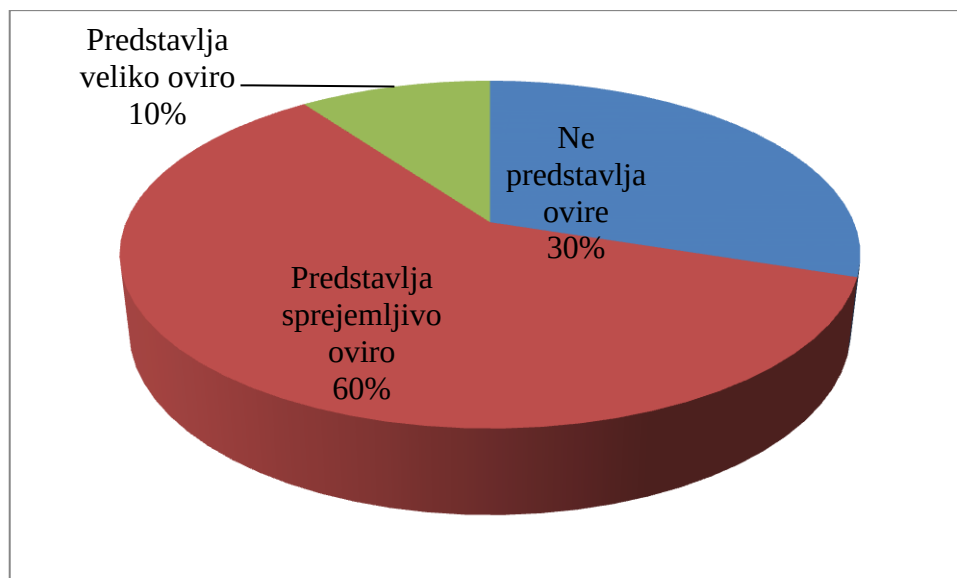
Ena intervjuvanja je z zadovoljstvom odgovorila: *»Ne, trenutno ne. Sicer je nadstandard, ampak mi ni škoda denarja. Rajši kje drugje manj zapravim. V vrtcu imajo tudi angleščino, glasbeno šolo, telovadbo – te dejavnosti niso plačljive in na takšen način že prihranimo. Poleg tega pa še prihranim čas za vožnjo. Ponujajo tudi veliko drugih dodatnih dejavnosti. Npr. lansko leto je bil z vzgojitelji Portugalec, trenutno pa je Škot. Lepo se razumejo in se tako tudi veliko naučijo.«* Sogovornica je izpostavila brezplačno popoldansko izbirno dejavnosti kot dodatno storitev (nadstandard), ki opravičil višji strošek vrtca. Prihrani tudi čas in stroške dodatnega prevoza, ki bi bili potrebni, če bi otrok obiskoval popoldansko dejavnost na drugi lokaciji.

Vzgojitelji na to vprašanje različno odgovorijo. *»Ja, mislim da je ta stvar zelo neprijetna in boleča, ker verjamem da obstajajo starši, ki si zelo želijo otroka vpisati v naš vrtec, ampak tega finančno ne zmorejo. Sicer ni velikega odstopanja, ampak ta trenutek nimamo druge možnosti ali kakšnega sklada, da bi bilo vsem enako dostopno. Smo vrtec, ki je vpisan v register javno veljavnih vrtcev, to pomeni da del sofinancira občina, glede na plačilni razred. Ker smo manjši vrtec so tudi zaradi tega stroški nekoliko višji.«* (Intervju 2a).

Ena od vzgojiteljic pove: *»....mislim da je to vprašanje prioritet. Mogoče bi se kakšen starš več odločil. Bi se strinjala, da bi lahko imelo več otrok to možnost, vendar ne več kot 10 odstotkov.«* (Intervju 1a).

Tretji vzgojitelj na to vprašanje ni natančno odgovoril.

Ugotovila sem, da večini, torej šestim staršem strošek vrtca predstavljajo določeno oviro, ki jo ob razmisleku lahko premostijo. Vzgojitelji pa nimajo natančnih informacij, koliko je takšnih staršev, ki si želijo otroka vpisati in tega zaradi finančnih težav ne morejo privoščiti. Trem staršem to ne predstavlja nobene ovire, za enega od staršev pa strošek predstavlja veliko oviro in stisko, zaradi katere bo potrebno otroka izpisati iz vrtca.

Graf 2: Ali dodatni strošek predstavlja oviro pri obiskovanju vrtca Montessori?

3.4.2. Načini sodelovanja med vzgojitelji in starši, ocena zadovoljstva in pomembne kompetence vzgojiteljev

3.4.2.1. Zadovoljstvo staršev

Zanimalo me je, na kakšne načine starši najpogosteje sodelujejo z vzgojitelji. Odgovori so bili zelo različni in so razvidni iz spodnje tabele.

Način sodelovanja	Število odgovorov
Pogovorne ure	7
Izmenjava kratkih dnevnih informacij	7
Preko elektronske pošte	6
Tematska srečanja	2
Delovne akcije	1
Redni sestanki	1
Oglasna deska	1
Svet staršev	1

Tabela 1: Načini sodelovanja vzgojiteljev in staršev

Štiri sogovornice so odgovorile, da ne sodelujejo prav pogosto in da pogrešajo več komunikacije. Ena od njih je dejala: *»Organizirane so govorilne ure in takrat se dobro pripravijo. Opazila sem, da dobro spremljajo otroka in njegove sposobnosti, ampak nam te informacije ne predajajo sproti.«* (Intervju 8b). Tri sogovornice so izpostavile, da so jim vzgojitelji na njihovo željo vedno na voljo. Opažajo tudi, da pogovori koristijo tudi otrokom. Sogovornica, ki ima deklico s posebnimi potrebami, se z vzgojitelji sestaja bolj pogosto, torej enkrat mesečno, včasih pa tudi večkrat, če se to izkaže kot potrebno. Dodala je: *»Imam slabo izkušnjo iz javnega vrtca, kjer nisem dobila nobenih informacij, vse je bilo na hitro. Tukaj pa sproti izvem vse kar želim.«* (Intervju 2b).

Lahko rečem, da vzgojitelji v vrtcu posvečajo precej pozornosti otrokom s posebnimi potrebami in tudi s starši pogosto sodelujejo.

Opažam, da si vsi starši niso povsem enotni glede načinov komunikacije in tudi njihovo zadovoljstvo je različno. Nekateri menijo da so zadovoljni z oblikami komunikacije, spet drugi pa trdijo, da so vzgojitelji preveč skopi in predajajo premalo sprotnih informacij o otroku. Verjetno pa so tudi želje in pričakovanja vsakega posameznega starša zelo različna, kot so tudi različne želje in potrebe otrok. To pa je posledica raznolikih odgovorov. V večji skupini otrok je tudi praktično nemogoče, da bi vzgojitelj imel o vsakem od otrok vse informacije.

3.4.2.2. Zadovoljstvo staršev

Nadaljevala sem z vprašanjem staršev o zadovoljstvu z odnosom z vzgojitelji in če zadovoljujejo njihova pričakovanja.

Vseh deset staršev je odgovorilo, da so zadovoljni z odnosom z vzgojitelji, kar pomeni, da izpolnjujejo njihova pričakovanja.

Šest staršev je izpostavilo, da pogrešajo več komunikacije oziroma več splošnih informacij s strani vzgojiteljev. Ena od sogovornic je izpostavila, da so ji te informacije pomembne zato, da se z otrokom lahko pogovarja o vrtcu, da dobi občutek, da poteka povezava med domom in vrtcem. Ena sogovornica je omenila, da je veliko menjav med vzgojitelji in da

jih o tem ne obveščajo, druga je izrazila željo po več spontanah, vsakodnevnih informacijah. Ena sogovornica je hkrati dejala, da kadar jo kaj posebej zanima, vpraša ob odhodu iz vrtca. Hkrati pa je povedala, da se ji zdi pomembno, da jih vzgojitelji poslušajo in upoštevajo njihove želje. To pomeni, da lahko vedno pridejo do informacij, ki jih želijo.

Dve sogovornici sta povsem zadovoljni s komunikacijo z vzgojitelji. Ena od njiju je še dodala, da je imela glede pretoka informacij v javnem vrtcu slabe izkušnje, tukaj pa nima tovrstnih težav. Pravi: »...*sproti izvem vse kar si želim.*« (Intervju 2b).

Eden od staršev je odgovoril: »*Zadovoljni smo. Vedeti bi si želeli vse o naših otrocih, vendar je to fizično nemogoče.*« (Intervju 9b). Lahko sklepam, da je splošno zadovoljen z odnosom in pretokom informacij, se pa zaveda fizičnih omejitev, ki sem ji že omenila zgoraj.

Dve intervjuvanki sta izpostavili problem, ki se je pojavil glede poučevanja verske vzgoje. Čeprav ne gre za katoliški vrtec in se naj v njem ne bi izvajala verska vzgoja otrok, so se pogovori in poučevanja na to temo vseeno izvajali. To težavo so starši izpostavili na posebnem srečanju z vzgojitelji. Problem so rešili tako, da so za to tematiko organizirali posebna neobvezna srečanja v popoldanskem času.

Če povzamem te odgovore, lahko trdim, da so vsi starši splošno zelo zadovoljni z odnosom z vzgojitelji, da večina pogreša več sprotnih informacij, obenem pa z vsemi lepo sodelujejo, vzgojitelji upoštevajo njihove želje, skupaj iščejo rešitve in tako ne prihaja do večjih težav. Vse želje, pričakovanja in težave pa rešujejo sproti.

Vzgojitelje pa sem povprašala, kaj se jim zdi pomembno pri komunikaciji in sodelovanju s starši. Eni od vzgojiteljic se zdi pomembno, da so starši pripravljeni sodelovati in se učiti. Na strani vzgojiteljev pa meni, da sta pomembna dejavnika strokovnost in odkrita komunikacija. Trdi, da tako nastanejo poenotena pričakovanja do otrok. Druga vzgojiteljica je povedala: »*Imamo naraven pogled na otroka in ohranjamo preprostost. Naš zavod se tudi imenuje Preprosto Montessori, kar pomeni spontano, veselo vzdušje tako tudi staršem približamo ta preprost pristop, ki jim tudi veliko pomeni in tako tudi živimo in ravnamo. Naš pristop je tudi individualen, kar pomeni, da se otroku posvetimo z vsemi njegovimi lastnostmi otroka in družine.*« (Intervju 2b).

Tretji vzgojitelj pa meni, da je najpomembnejša vzgojiteljeva iskrenost. Komunikacija do staršev mora potekati iskreno, brez ovinkarjenja in olepšav.

Odgovori vseh treh vzgojiteljev niso preveč identični, lahko pa rečem, da se mi zdi iskrenost skupni imenovalec vseh izjav. Iz vseh pogovorov opažam odprtost in angažiranost vzgojiteljev do staršev in pripravljenost za sodelovanje. Za še večje zadovoljstvo staršev pa je potrebna dodatna, vsakodnevna informiranost staršev o dogajanju v vrtcu.

3.4.2.3. *Kompetence vzgojiteljev*

V nadaljevanju me je zanimalo, katere kompetence so po mnenju staršev pomembne za otrokov razvoj:

Kompetence	Število odgovorov
sprejemanje	3
naravnost	3
pristnost	3
sočutnost	3
brez predsodkov	2
mirnost	2
spoštljivost	2
spodbujanje	2
spoštovati drugačnost	2

Tabela 2: Pomembne kompetence

Starši so izpostavili tudi naslednje kvalitete: svetovanje, opazovanje, razumevanje, prijaznost, motiviranost, komunikativnost, pedagoškost, strokovnost, doslednost, avtentičnost, razvijanje otrokove samozavedi in pozitivne samopodobe, iskrenost, iznajdljivost, svetovanje, opazovanje, poštenost ter spodbujanje samostojnosti.

»Pomembno nama je, da sledimo skupnim ciljem in spodbudam, da se o morebitnih težavah pogovarjamo, da otrok čuti sodelovanje med domom in vrtcem.« (Intervju 6b).

»Pomembno je, da se otrok v vrtcu počuti varno in sproščeno, da vzgojitelj zna začutiti otroka, je pristen, ker otroci temu sledijo.« (Intervju 8b).

»Da otroka jemljejo kot osebo, da se mu vse razloži, da se pogovarja. Da pohvali ali graja obnašanje in ne osebnosti. Da je iznajdljiv, kadar ga otrok preizkuša, da takrat ne kliče staršev za pomoč. Da svetuje, kaj narediti, da spodbuja samostojnost, dobro opazuje.« (Intervju 10b).

Pri tem vprašanju so se pojavili nekateri isti ali podobni odgovori. Najpogostejši odgovori so: sprejemanje, naravnost, pristnost in sočutnost. Starši so poudarjali kompetence, ki se tičejo vzgojiteljevih osebnostnih lastnosti in ne njihovega strokovnega znanja. Sklepam lahko, da bi ti starši strokovno znanje lahko našli tudi v kateri drugi ustanovi.

Vzgojiteljke pa sem povprašala, s čim pripomorejo k dobremu počutju otrok v vrtcu v odnosu s starši oziroma družino. Prva sogovornica je odgovorila, da otroke vključujejo v različne dejavnosti, jih informirajo in se na ta način povezujejo z starši. *»....otrokom vse povemo, kaj se dogaja, jih informiramo npr. kdaj so govorilne ure, veliko se pogovarjamo. Tako so bolj povezani z vrtcem.« (Intervju 1a).* Torej se z otroki veliko pogovarjajo, jih informirajo o dogajanju in se na ta način vključujejo v proces. Hkrati pa se trudijo in jih spodbujajo k samostojnosti: *»Vse počnejo sami, zlagajo perilo, pospravijo za sabo...« (Intervju 1a).* In te aktivnosti in znanja prenašajo v svoj dom. Otroke informirajo, hkrati pa sodelujejo tudi s starši. Druga vzgojiteljica je najprej poudarila, da je v vrtcu prisotno družinsko vzdušje, prijetno okolje pa povezuje otroka z družino.

V prostorih, ki sem si jih ob dnevu odprtih vrat dne 5. aprila 2016 podrobno ogledala tudi sama, je videti malo podobnosti z javnim vrtcem, ki ga obiskuje moj otrok. Vrtec deluje v prirejeni veliki stanovanjski hiši in ne gre za potrebe vrtca posebej zgrajeno stavbo. Zaradi tega se mi zdi, da vse skupaj deluje zdelo pristno in domače. Vse stvari so bile na pravem mestu, kar pritegne otroka k dejavnosti, vpliva tudi na dobro počutje.

V nadaljevanju je sogovornica omenila tudi materiale in izgled prostorov, ki otroka spodbudijo k izbiri dela. To poimenuje proces, ki se razvije preko vaj vsakdanjega življenja in zaznavanja. Tretji vzgojitelj pa je povedal: *»Veliko stvari naredimo glede na njihove želje, torej jih poslušamo. Na željo otrok smo naredili mizarski kotiček, da lahko zabijajo žeblje...«* (Intervju 3a). Meni, da je okolje, v katerem bivajo otroci, ko so v varstvu zelo pomembno, kajti pripomore k sožitju otrok v vrtcu. Bistvena pa se mi vseeno zdi komunikacija, ki povezuje družino z vrtcem.

Vsi intervjuvani vzgojitelji so mnenja, da je pripravljeno okolje pomembno, da si otrok samostojno izbira delo oziroma dejavnost. Izbira lahko med materiali iz področij vsakdanjega življenja, s pogovori pa postajajo močna opora staršem. Otroci delujejo v prijetnem in sproščenem vzdušju, kar lahko razumemo kot pozitivno spodbudo za povezovanje in dobro počutje v popoldanskem času, ki ga preživijo s starši.

3.4.3. Mnenje in izkušnje glede begunske problematike, sprejem begunskih otrok v vrtec

V zadnjem sklopu vprašanj sem se osredotočila na trenutno aktualno begunsko problematiko. V raziskavi sem staršem postavila naslednji vprašanji:

- V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti? Imate kakšne izkušnje?
- Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

3.4.3.1. Mnenje in izkušnje glede begunske problematike

Vsi odgovori so bili zelo enotni, torej nobenega od staršev ne moti prisotnost beguncev in zaradi tega niso zaskrbljeni. Nekateri so imeli nekaj izkušenj, npr. z njimi so se srečali pred trgovino ali pa so oni prišli mimo vrtca.

»Popolnoma nič me ne skrbi. Moj tast dela tam, v civilni družbi in vsak dan slišimo, kaj se tam dogaja. Nimamo nobenih skrbi. Skoraj smo posodili otroški stolček za otroka, ki je

zbolel, da bi ga peljali v bolnico v Ljubljano, ampak ga je prej posodil nekdo drug.» (Intervju 10b).

»Ne, nimam nobenih izkušenj. Distanciram od medijev in takšnem ustrahovanju. Mislim, da je strah umetno ustvarjen.» (Intervju 8b).

»Zdi se mi super, so že šli mimo vrtca. Deklica je zelo dovzetna, ve in razume. Sama je predlagala, da si jim prinesli grisine in piškotke. Doma se veliko o tem pogovarjamo.» (Intervju 4b).

Iz opisanih primerov lahko sklepam, da so starši sprejemajo begunce, nimajo posebnih skrbi, nekateri tudi otroke na takšen način spodbujajo k sprejemanju drugačnosti.

Nekateri starši so podali glede dogajanja podali mnenja:

»Slovenija ni multikulturna država in to je prej slabost kot prednost. Mislim, da bi vsi imeli bistveno manj problemov v življenju, če bi znali različno.» (Intervju 9b).

»Spremljam to problematiko in tudi zaposleni v vrtcu jo poznajo. Vrtec je odprt za sprejemanje drugačnih, to je tudi sporočilo za otroke. Na lokalnem nivoju je dobro poskrbljeno in ni moteče. Me ne skrbi in nimam slabih izkušenj.» (Intervju 1b).

Vsi starši so izkazali strpnost in razumevanje glede nastale situacije. Tudi sam koncept vrtca je namenjen sprejemanju drugačnosti, zato me tudi odgovori ne presenečajo.

Ob pogovoru so nekateri starši posebej poudarili, da jih njihova prisotnost ne moti in obenem izkazali naklonjenost.

Na enako vprašanje so vzgojitelji zelo enotno. Vsi trije menijo, da jih njihova prisotnost ne skrbi. Dva vzgojitelja sta imela izkušnjo srečanja z njimi. Eden od njiju je dodal: *»...ko smo šli na sprehod smo srečali očeta in fantka, ki sta se sprehajala. Eden od naših otrok jima je odnesel rožico.»* (Intervju 2a). Torej, imajo izkušnje srečanja in nekatera so celo prijetna, kar potrjuje njihovo odprtost in sprejemanje drugačnosti. To tudi opisuje naslednja izjava: *»Če želimo sprejemati otroke takšne kot so, z vsemi razlikami, moramo sprejeti tudi drugačne ljudi.»* (Intervju 2a). Vzgojiteljica je tudi povedala, da nihče od

staršev ni omenil stiske ali podal mnenja. Situacijo so sprejeli kot neizogibno dejstvo in ji obenem niso posvečali posebne pozornosti.

3.4.3.2. Sprejem begunskih otrok v vrtec

Sledilo je zadnje vprašanje za starše, in sicer me je zanimalo, če bi v primeru sprejema begunskih otrok v vrtec izpisali svojega otroka.

Vseh deset staršev je na to vprašanje odločno odgovorilo z ne. Odgovori so bili glede na prejšnje odgovore pričakovani. Ena od sogovornic je dodala, da je v času protesta na Vrhniki prejela nekaj zaskrbljenih klicev od prijateljic, ki jih je zanimalo, kaj bo storila v tej situaciji. Njihove skrbi ni razumela in tudi situacije ni vzela resno. Druga sogovornica bi bila nad sprejemom navdušena. Povedala je, da se ji zdi koristno, ker bi se tako otroci o drugih kulturah in vrednotah veliko naučili in da se ji zdi pomembno spoznavanje drugačnih ljudi.

Sogovornica, ki ima deklico s posebnimi potrebami, je begunski otroci v vrtcu prav tako ne bi motili, ob koncu pogovora je še dodala: *»Sicer bi bilo potrebno najprej poskrbeti za naše otroke, ker moramo za deklico vse sami plačati (npr. logopeda). Izpostavila bi rada, da na moji poti z deklico s posebnimi potrebami ni bilo nikogar, ki bi mi res pomagal, mi dal lepo, prijazno besedo ali spodbudo za življenje. Premalo se osredotočajo na starše. Deklica mi je odprla nov svet, vse počnemo skupaj in smo si enakovredni, a do tega spoznanja sem mora priti sama.«* (Intervju 2b).

Intervjuvanka je izrazila željo in potrebo po sprejemanju njene osebne stiske, po pomoči in sprejemanju deklice, ki je drugačna od svojih vrstnikov. Poudarila je, da pri sprejemanju takšnih življenjskih okoliščin ni imela nikogar.

Zame je bil presenetljiv odgovor na to vprašanje: *»Nerealno vprašanje. Če bi begunske otroke vpisovali v vrtec, bi verjetno bili sprejeti v javni vrtec. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega.«* (Intervju 1b). Ena od vzgojiteljic je razmišljala o možnostih in sprejemu begunskih otrok, vendar pa so se begunci na Vrhniki zadržali le

kratek čas, zato tak vpis ne bi bil smislen. Sklepam, da te možnosti glede sprejema otrok v vrtec Montessori niso povsem nerealne. Verjetno pa sogovornica iz intervjuja 1b ni pričakovala, da bi vodstvo vrtca Montessori iz solidarnostnih razlogov sprejelo begunske otroke in za kaj takega ne bi zahtevalo plačila.

Ker je vrtec v zasebni lasti, ob sprejemu begunskih otrok vrtec ne bi prejel doplačila za bivanje, bi se morda lahko izkazalo, da bi bila ideja težko izvedljiva. Po moji oceni bi bila izvedljiva le ob pogoju, da bi se poslovodstvo vrtca iz humanitarnih razlogov odločilo za sprejem begunskega otroka. To pri Montessori vrtcu na Vrhniki niti ni povsem nemogoče, kajti lastnica je izrazila interes po sprejemu otroka tako iz humanitarnih razlogov, kot tudi iz razlogov, da bi se otroci, ki so zdaj vpisani v vrtec seznanili s tem, da obstajajo otroci, ki potrebujejo pomoč. To bi lahko dobro vplivalo na njihov celostni razvoj.

4. RAZPRAVA IN PREDLOGI

4.1. Razprava

Raziskave različnih avtorjev kažejo, da so ključni dejavniki staršev pri izbiri institucij dobra klima in kultura, kot manj pomemben dejavnik pa navajajo zagotavljanje »višje akademske ravni« vzgojitelja. Iz tega podatka lahko razberemo, da je staršem pomembno, kako se bo otrok v instituciji počutil. Intervjuvanci v naši raziskavi so kot odločitev za vpis otroka v vrtec izpostavili pristop k otroku, kar pomeni, da je tudi moja raziskava dala podobne rezultate. Nekateri starši so v ospredje postavili tudi pomen kakovosti odnosov do otrok in uporabo materialov.

Na spletni strani časopisa Delo je zapisano, da so cene v zasebnih vrtcih sicer višje kot v javnih, vendar starši cenijo drugačne normative, manjše skupine otrok, starostno mešane skupine, več strokovnega kadra v prvi starostni skupini in številne dodatne dejavnosti, poudarjajo v zasebnih vrtcih. Zapisano je tudi, da imajo finance pri odločitvi za vpis v vrtec pomembno vlogo, vendar starši svojo odločitev pretehtajo tudi z vidika tega, da so otroci deležni vzgojnega pristopa, za katerega menijo, da je za njihovega otroka primeren, in jim ga zato tudi želijo zagotoviti (Žibret, 2013).

Do podobnih ugotovitev sem prišla tudi sama, večini staršev vpis otroka ni predstavljalo večje ovire, vendar pa je ta odločitev zahtevala dodaten razmislek pri starših z nižjimi dohodki,. Število otrok v skupini je enako kot v javnem vrtcu, kar pomeni, da v našem primeru ne predstavlja dodane prednosti oz. nadstandarda. Nekateri starši so izpostavili brezplačne dodatne aktivnosti, ki so jih njihovi otroci deležni v popoldanskem času.

Zore (2014: 6) trdi, da učinek vrtca vpliva na otrokov razvoj in učenje, ki je odvisno od strukturne in procesne ravni kakovosti vrtca, to pomeni ustvarjanje bogatega učnega okolja, interakcij med otroki in vzgojitelji, vključenost v skupno dejavnost z otrokom in vzgojiteljevo odzivnost na otrokove razvoje in druge potrebe.

Prav to so tudi nekatera spoznanja oziroma izhodišča Marie Montessori, ki je dajala poseben poudarek na okolju urejenem po otrokovi meri. *»Če je okolje skrbno pripravljeno,*

potem delajo otroci v njem z vedno večjo zbranostjo in notranjim nadzorom (samokontrolo).» (Montessori, 2011: 8).

Temeljna naloga vrtca je, da otroku zagotavlja celovito skrb in okolje, v katerem se bo otrok počutil varnega in sprejetega, ter mu nudil možnosti za rast in razvoj na vseh področjih otrokovega razvoja. Ključno vlogo imajo vzgojitelji, ki s svojim strokovnim in profesionalnim znanjem ter čutom za otroke v največji meri vplivajo na otrokov razvoj. Vzgojiteljeve lastnosti vključujejo njegove poklicne kot tudi človeške kvalitete, njegovo ravnanje in delovanje in so pomemben pokazatelj kakovosti vrtca. Vzgojitelj je tisti, ki s svojimi kompleksnimi, prepletajočimi in dopolnjujočimi se vlogami odločilno in pomembno prispeva h kvaliteti predšolske vzgoje z vsemi njenimi nalogami in funkcijami. Pomembno je, da je vzgojitelj visoko usposobljen profesionallec, ki svoje naloge opravlja korektno in strokovno (Zore, 7: 2014).

V svoji raziskavi sem ugotovila, da se vzgojitelji in starši zavedajo, da je otrokova notranja motivacija in stimulatívno učno okolje pomembno za kakovostno delo vzgojiteljev. Mnogim staršem so pomembne osebne kvalitete vzgojitelja kot so npr. sočutje, naravnost, pristnost, spodbujanje samostojnosti ter druge.

Številne raziskave kakovosti vrtcev v zadnjih letih kažejo, da je za otrokovo dobro počutje v vrtcu bolj pomemben dejavnik osebnost vzgojiteljice (npr. spodbujanje avtonomije otrok, občutljivost, iskanje priložnosti za učenje) od mnogih drugih dejavnikov.

Glede na ugotovitve lahko rečem, da je staršem in vzgojiteljem njihovih otrok pomembno, kakšno vlogo odigrajo, saj se zavedajo, da je predšolsko obdobje izjemno pomembno za nadaljnji razvoj. Spremembe v družbenem življenju pa vplivajo na naloge vzgojiteljev. Tudi starši so postavljeni pred nove izzive. Oboji pa se zavedajo, da z večjo povezanostjo in zaupanjem pomembno vplivajo na otrokov razvoj.

Zore (2014: 11) opisuje kakovost v vrtcu kot kompleksen pojem. Meni, da je vrtec kakovosten takrat, ko zadovoljuje potrebe, pričakovanja in zahteve otrok, njihovih staršev, zaposlenih, pa tudi lokalne skupnosti in družbe. Vzgojiteljev lik mora vsebovati skupek sposobnosti, spretnosti in znanj, ki so potrebna za opravljanje delovnih funkcij. Vzgojitelji se morajo stalno spraševati, kako organizirati otrokovo okolje v smiselno celoto izkušenj in

interakcij, ki omogočajo otroku celostno razumevanje in dožemanje sveta. Razmišljati morajo o tem, kako podpreti otrokovo učenje in se zavedati pomena medsebojnih interakcij med otroki, otroki in vzgojitelji, med samimi vzgojitelji, med vzgojitelji in starši in ne nazadnje med vzgojitelji in širšo javnostjo.

Tudi v naši raziskavi se je izkazalo, da je sodelovanje in hkrati vzgojiteljeve sposobnosti in spretnosti pomembno vplivajo na kakovost vrtca in zadovoljstvo staršev. Poslanstvo strokovnih delavcev v vzgoji temelji predvsem na sodelovanju in ozaveščanju staršev.

Pričakovanja in želje nekaterih staršev so, da bi dobili več sprotnih informacij o dogajanju v vrtcu, da bi komunikacija z vzgojitelji potekala bolj tekoče. Kot pravi Kumer (2014: 37), je treba v prihodnje vzpostaviti zanesljiv in dovolj ažuren sistem formalnega informiranja med starši in vzgojitelji. Informacije, ki jih ti dobivajo so pogosto izkrivljene ali celo popolnoma napačne.

V raziskavo je bila vključena ena intervjuvanka, ki je mati deklice s posebnimi potrebami. Izpostavila je, da je deklica deležna več individualnega pristopa, več podpore in pomoči. Sodeluje pri vseh aktivnostih, ne glede na težave ali razlike, ki jih ima. Deklica je integrirana v redni oddelek in vzgojitelji ji pomagajo pri vključevanju in usmerjanju v različne dejavnosti. Mamica se z vzgojitelji sodeluje in se srečuje bolj pogosto.

Logar (2010: 41-45) navaja, da delo z otrokom zahteva celovit pristop. Poudarja, da je timsko delo nujno, kjer so vsi člani enakovredni, ne glede na stopnjo izobrazbe in delo, ki ga opravljajo. Pomembno je tudi, da so tudi starši enakovredni člani tima in da so neposredno vključeni v delo. Starši so prvi učitelji in usmerjevalci pri delu z otrokom, saj svojega otroka najboljše poznajo. Pri delu s starši je potrebno zavedanje vzgojiteljev, da se starši učijo sprejemati otroka takšnega kot je in se učijo živeti z njim. V nadaljevanju piše, da je dobro sodelovanje s starši eden izmed ključnih dejavnikov uspešne in učinkovite integracije otroka s posebnimi potrebami v redni oddelek vrtca. Starše je potrebno seznanjati z otrokovim napredkom in morebitnimi težavami, ter te podatke interpretirati na staršem razumljiv način.

V Navodilih h kurikulumu za vrtce v programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo je zapisano naj bo otroku s posebnimi potrebami glede na njegov

razvoj in ob ustrezni pomoči, zagotovljeno polno in aktivno sodelovanje z drugimi otroki v oddelku in tudi soodločanje in samoodločanje v svojem življenju.

Čačinovič Vogrinčič (2004: 77) meni, da je naloga strokovnih delavcev v vrtcu, da prepoznajo vlogo staršev in otrok v procesu, da začutijo, kaj lahko kdo doprinese in kje lahko dovolimo vstop v naš prostor. V skupnem dialogu gre raziskovanje, za iskanje skupnih rešitev, ustvarjanje dobrih izzivov in to samo za »podpiranje udeležnosti otroka.«

Vsi intervjuvani vzgojitelji so poudarili, da je vključevanje in pripadnost otrok v vrtec v odnosu do staršev izjemno pomembno. Temu dajejo poseben pomen. Prav tako je tudi staršem pomembno, da jih vzgojitelji upoštevajo in vključujejo v sodelovanje.

Po opisu Zabret (2014: 194) v vrtcu Montessori posvečajo veliko pozornosti vajam vsakdanjega življenja. To so zelo dragocene, a preproste vaje z veliko gibanja in odkrivanja okolja, ki otroka spodbujajo k samostojnosti. Otroci se učijo, kako se obleči, obuti, kako pripraviti malico, pospraviti za seboj, kako zaliti rože in podobno. S takšnimi vajami otroci postajajo vse bolj neodvisni, spontano se vključujejo v vsakodnevne aktivnosti.

Za mnoge staršem so ravno te aktivnosti imele vpliv, da so se odločili za vpis svojega otroka v Montessori vrtec. Menijo, da so materiali, okolje in način dela pomembni dejavniki za otrokov razvoj.

Tudi sama sem se na dnevu odprtih vrat v aprilu letos pozanimala kakšne možnosti za sprejem imata moja sinova stara eno in tri leta. Odgovorili smo mi, da zaradi usklajenosti spolov vpisujejo le deklice, prav tako je pomembna primerna tudi starost otroka. Dogodka se je udeležilo precejšnje število staršev, iz česar lahko sklepamo, da je zanimanje in povpraševanje precejšnje.

Vsi intervjuvani vzgojitelji se dobro zavedajo, da je pri njihovem delu pomembno upoštevati vsakega posameznika, da je potreben odkrit odnos s starši in njihovo zaupanje v institucijo. Bošnjak (2014: 210) opisuje, kakšno vlogo ima kompetenten vzgojitelj. Pravi, da moramo na otroka gledati celostno, saj je njegov razvoj povezan tako čustveno, kot moralno-etično ter v okvirjih logičnega mišljenja in sprejemanja določenih vrednot in principov, v družini, skupini ter različnim življenjskim situacijam. Kompetenca vzgojitelja

se kaže, v pripravljenosti opazovati, slediti in prisluhniti posamezniku v skupini za spodbujanje otrokovega mišljenja ter odločanja in presojanja v interakcijah medsebojnega sodelovanja. Tako kot je pomemben partnerski odnos med starši in vzgojitelji, je zelo pomemben partnerski odnos med otrokom in vzgojiteljem.

Vsi starši so zadovoljni z odnosom z vzgojitelji, več kot polovica pa jih je izpostavila, da pogrešajo več komunikacije. Dobri medsebojni odnosi so pogoj za kakovostno delo, o katerem piše Happe (2012: 50-55), kjer imajo pomembno vlogo tudi otroci, preko katerih iščejo nove poti komunikacije. Potrebno je ohranjati že utečene oblike sodelovanja, razvijati pa tiste, ki si jih želijo starši in ki bodo prispevale k dobremu počutju in zadovoljstvu vseh. Ne smemo spregledati principa upoštevanja individualnih razlik med starši, potrebno jih je čim boljše spoznati in z njimi navezati komunikacijske odnose. Z intervjuji sem torej dobila potrditev, da vzgojitelji v vrhniškem Montessori vrtcu delajo dobro in da so starši zadovoljni z njihovim delom, z več sprotnimi informacijami, pa bi svoje delo in odnos s starši še nadgradili.

K dobremu počutju otrok Montessori vzgojitelji omenjajo okolje in materiale, ki jih uporabljajo, pomembne aktivnosti in druge dejavnosti, ki jih na željo otrok uresničujejo. Montessori (2011: 289-291) opisuje tri vidike učiteljevega dela. Prvi vidik je postati upravitelj in varuh okolja, drugi vidik učiteljevega dela je, da mora učitelj delovati kot plamen, ki vabi k delu. Tretji vidik opisuje kot učiteljevo sposobnost, da se ne vmešava v delo otrok.

Vsi intervjuvanci trdijo, da niso zaskrbljeni glede beguncev, ki se nahajajo v bližnji okolici, prav tako ne bi izpisali svojega otroka v vrtec, če bi begunske otroke sprejeli v vrtec. Menim, da je to pomemben vidik sprejemanja in razumevanja drugačnosti staršev, posledično tudi otrok v odnosu z okolico, lokalno skupnostjo in učenja vrednot. Konec meseca februarja letos se je na shodu pred vrhniško občinsko zgradbo zbralo nekaj manj kot 200 ljudi in izrazilo nasprotovanje namestitvi migrantov v nekdanji vojašnici na Stari Vrhniki, ki je v neposredni bližini Montessori vrtca. Določen čas je bilo nameščenih 133 migrantov, pri čemer je šlo samo za družine. Situacija ni predstavljala posebne varnostne grožnje, občani so le izrazili nezadovoljstvo ob prihodu in nastanitvi migrantov. Na spletni strani Radia 1 je zapisana izjava Stojana Jakina, župana občine Vrhnika: *»Na Vrhniki je nekaj skrbi, zaradi tega ker je begunski center v neposredni bližini vrtca. Vendar glede na*

izkušnje, ki jih imamo in glede na podatke, ki sem jih dobil od drugih županov in s strani republike, kakšnih pretiranih skrbi ni treba imeti. Begunci so preverjeni in so normalni ljudje, ki želijo samo naprej proti zahodu, kjer naj bi bilo življenje boljše in kjer vojne ni.» (Radio 1, 2015).

Na podlagi navedenega lahko trdimo, da je bil preplah občanov na Vrhnikih povsem odveč. To je pokazalo tudi dogajanje glede migrantov v Sloveniji nasploh. Starši in vzgojitelji ne nasprotujejo prisotnosti beguncev. Še več. Vzgojitelji so razmišljali o tem, da bi sprejeli katerega od otroških migrantov, nekateri starši pa so sodelovali pri aktivnostih, povezanih s to problematiko, so se o tem z otroki pogovarjali ali pa enostavno temu niso posvečali pretirane pozornosti. Situacija z migranti se je trenutno umirila, zato so tovrstna vprašanja manj pomembna za prakso. Ker pa se položaj v delu sveta, od koder prihajajo migranti še ni umiril, bi lahko v prihodnosti tovrstna vprašanja zoper postala zelo aktualna.

4.2. Predlogi

Rezultati moje raziskave kažejo, da so starši izkazali zadovoljstvo z načinom dela in okoljem v vrtcu Montessori. Večini staršev (60%) strošek vrtca ne predstavlja večje ovire, vendar pa morajo starši pretehtati odločitev, saj imajo finance pri vpisu otroka v vrtec pomembno vlogo. Starši svojo odločitev pretehtajo tudi z vidika vzgojnega pristopa, ki so ga deležni njihovi otroci in za katerega menijo, da je za njihovega otroka najbolj primeren, zato jim ga tudi želijo zagotoviti.

Moj predlog bi bil, da bi bilo več vrtcev Montessori in drugih zasebnih vrtcev vpisanih v razvid slovenskih vrtcev, kar bi staršem omogočilo pravico do uveljavljanja znižanega plačila vrtca. Seveda je to odvisno predvsem od zasebne pobude, kajti ni realno pričakovati, da bi javni vrtci začeli delovati po Montessori metodah. Za doplačilo, ki ga je potrebno prispevati kljub znižanemu plačilu vrtca, pa bi bilo koristno uvesti zasebne sklade, preko katerih bi lahko zbirali sredstva (npr. udeležba v plačljivih programih vrtca ali v podporo posameznim in drugim dejavnostim za otroke). Take pobude bi spet morale priti iz zasebne sfere in najprimerneje se mi zdi, če bi se to organiziralo preko Montessori in ostalih zasebnih vrtcev. Še posebej bi bilo to smiselno za otroke s posebnimi potrebami, kjer so otroci deležni več individualnega pristopa, kar bi nanje pozitivno vplivalo. Ostali otroci se tako v zgodnjem obdobju učijo sprejemanja drugačnih, strpnosti in odgovornosti.

Vzgojitelji naj bi bili pri svojem delu osredotočeni na to, kaj otrok zmore in zna, kajti tako se bo otrok, kljub svojim oviram, maksimalno razvijal. Pri tem delu, pa so vzgojiteljem v veliko pomoč otrokovi starši. Zato je pomembno, da vzgojitelji iščejo in staršem ponudijo več različnih priložnosti za vključevanje, povezovanje in učenje.

Koristno bi bilo, da bi vsaka vzgojiteljica pri delu s starši raziskovala in načrtovala sodelovanje s starši. Potrebno je vedeti, kakšne interese imajo starši. V ta namen morajo pridobiti čim več povratnih informacij, ki jim bodo v pomoč pri nadaljnjem sodelovanju. Za dobro sodelovanje pa je potrebno tudi medsebojno zaupanje.

V ceno programa je poleg slovenske vzgojiteljice vključen tudi tuj, npr. angleško govoreči vzgojitelj. Otroci se na takšen način jezika hitro naučijo. Tak način bi bil primeren tudi za javne vrtce. Menim tudi, da bi v javnih vrtcih lahko brez večjih stroškov organizirali druge dejavnosti, npr. športne aktivnosti ali druge aktivnosti, ki spodbujajo otrokov celostni razvoj. Nekaterim staršem takšni stroški predstavljajo oviro, kot tudi sam prevoz na popoldanske aktivnosti.

Z raziskavo sem tudi ugotovila, da ima stimulativno okolje pozitiven vpliv na učenje in počutje otrok. Kljub pogostim prostorskim stiskam bi bilo tudi v javnih vrtcih koristno ustvariti posebne kotičke za zaposlene in otroke, kjer bi lahko imeli boljše pogoje za ustvarjanje. Spodbudno okolje omogoča otrokom, da postanejo bolj samostojni in se svobodno vključujejo v izbrane dejavnosti. Morda bi lahko že razporeditev elementov in igrač po prostoru spodbudno vplivalo na otrokov razvoj ter na zanimanje, željo po ustvarjanju in koncentracijo.

Za otrokov celosten razvoj v vrtcu so pomembne vzgojiteljeve kompetence. Starši so jih navedli le nekaj, zavedamo se, da vlogo vzgojitelja izoblikuje tudi nenehno delo na sebi, delo na dodatni strokovni in osebni rasti. Za to pa je vzgojiteljem potrebno čim več formalnih in neformalnih oblik izobraževanja, veliko timskega dela in supervizij.

Glede na to, da so starši splošno zadovoljni z odnosom z vzgojitelji večina sicer pogreša več komunikacije, več sprotnih informacij. Sama menim, da bi vzgojitelji ob vsakodnevni komunikaciji s starši lahko podali več informacij o otroku in ocenili, koliko in na kakšen način je potrebno dnevno posredovati staršem. Pri vsem tem pa je pomembno upoštevanje in spoštovanje zasebnosti staršev, kajti ob tem se gradijo dobri medsebojni odnosi.

Pomembno je prisluhniti staršem in upoštevati razlike in njihove želje. Tako bodo tudi oni posledično izkazali spoštovanje in večje zaupanje. Zato se je potrebno že ob sprejemu otroka v vrtec dobro spoznati in vzpostaviti komunikacijske odnose. Vzgojitelji potrebujejo čim več informacij za uspešno sodelovanje, zato se je potrebno že na prvem roditeljskem sestanku dogovoriti, kakšne interese in pričakovanja imajo starši. Starši naj sodelujejo v procesu, dajejo ideje, kajti njihovo vključevanje ima tudi namen, da lahko vidijo, kakšne interese ima njihov otrok. S proučevanjem in raziskovanjem je torej potrebno razvijanje tistih oblik sodelovanja s starši, ki si jih želijo.

Redno obveščanje staršev (npr. ob odhodu otroka) so bistvenega pomena, saj si vzgojitelj in starši lažje razložijo in razumejo otrokovo vedenje. V nasprotnem primeru si lahko otrokovo vedenje, odzive napačno razlagamo. Nekateri starši so povedali, da njihovi otroci ničesar ne povedo, ko pridejo domov. Zato menim, da bi vzgojitelji spodbujali in motivirali starejše otroke in mlajše, ki šele začenjajo govoriti, da sami povedo staršem, kako so preživeli dan v vrtcu. S tem vzgojitelji tudi dajo občutek pomembnosti in krepijo njihovo samozavest, pripomorejo k utrjevanju vezi med otroki in njihovimi starši, kot tudi med starši in vzgojitelji. Menim, da se je staršem lažje približati z neformalnimi oblikami sodelovanja, saj omogočajo več možnosti za izmenjavo mnenj.

Morda bi bilo koristno, če bi vzgojitelji staršem omogočili, da se v dopoldanskem času za krajši ali daljši čas po dogovoru vključijo v njihov program, v igralnici, na sprehodih ali drugih aktivnostih. Sodelovanje s starši v procesu takšnega dela bi morda povečalo zaupanje staršev in jim dalo večji občutek varnosti. Morda bi tudi otroci pokazali navdušenje ob prisotnosti enega ali obeh staršev. Starši pa bi lahko spremljali, kaj vse otroci počnejo v vrtcu, njihove reakcije med sovrstniki, na kakšen način se učijo samostojnosti in ostali dogodki, ki se dogajajo v dopoldanskem času v vrtcu. Tako bi jim omogočili začutiti pripadnost in odgovornost do vrtca ter vzgoje svojih otrok.

Menim, da so priložnosti za vzpostavitev dobrega odnosa med vzgojitelji in starši zelo dragocene, zato bi bilo zelo koristno, da bi takšnih priložnosti bilo čim več, da bi vzgojitelji in tudi starši znali izkoristi primerne trenutke in priložnosti.

Vsi moji sogovorniki so bili strpni do beguncev in jih njihova prisotnost na našem kraju ne moti. Nekateri od njih razumejo njihovo stisko in jim skušajo pomagati. Čeprav je bilo

nekaj nezadovoljstva med občani ob prihodu beguncev v nastanitveni center, se je strah kmalu polegel, kajti beguncev ni bilo več. Ko pa so bili prisotni, so se obnašali zelo korektno in z njimi ni bilo nobenih težav, kar sem tudi sama občutila, kajti vsakodnevno jih je bilo mogoče srečevati. Menim, da obstajajo rešitve, da lahko vsak posameznik pomaga in prispeva. Če bomo dovolj humani, bomo poiskali prostor za vsako begunsko družino, kot tudi za vsakega posameznika. Pomoč beguncem je danes izredno dobrodošla, potrebno je le najti pot do nje. Celotna družba bi morala podpreti več novih programov za sprejem in integracijo beguncev in krepiti solidarnost. Država in nekatere lokalne skupnosti se morda premalo zavedajo svoje vloge v tem procesu. Vse pomembnejši pri zagotavljanju kakovostne pomoči beguncem so prostovoljci in njihova združenja. Prostovoljna pomoč sočloveku je danes izjemno dobrodošla, saj gre za ljudi, ki so ubežali vojni in imajo travmatične izkušnje, če jim lahko pomagamo in jih sprejmemo brez predsodkov, storimo nekaj človeškega.

5. ZAKLJUČEK

Delo vzgojiteljev v vrtcu ni le delo z otrokom, ampak tudi delo z njegovo družino. Da bi bilo to delo učinkovito, je potrebno vzpostaviti primeren odnos. Družina pomeni za otroka prostor, kjer se počuti varnega, sprejetega in ljubljenega. Vrtec je vzgojno varstvena ustanova, ki skrbi za vzgojo in varstvo predšolskih otrok. Skupni cilj staršev in vzgojiteljev je, vzgojiti srečnega otroka, ki bo sposoben samostojnega življenja. Za doseganje skupnih ciljev, pa je potrebno medsebojno sodelovanje, ki je odvisno od odnosov in medsebojnega komuniciranja.

Glede na rezultate pridobljene z intervjujem, smo ugotovili razloge za odločitev pri vpisu otroka v vrtec Montessori. Starši so poudarili različne kompetence, ki vključujejo celostni pristop, spodbujanje samostojnosti in uporabo materialov.

V nadaljevanju smo s pomočjo raziskave ugotovili, da so se matere najprej navdušile nad vzgojo in vpisom otroka v omenjeni vrtec. Očetje se praviloma o tem seznani in strinjajo kasneje.

Ugotovili smo tudi, da večini staršev strošek vrtca predstavlja določeno oviro, ki jo sicer lahko premostijo.

Raziskava nam je dala vpogled na stopnjo zadovoljstva in načine sodelovanja med starši in vzgojitelji v vrtcu Montessori. Za skladen razvoj otroka, vzgojitelji in starši sodelujejo na različne načine, ki se prek različnih vsebin in dejavnosti uresničujejo skozi formalne in neformalne oblike. Ocenjujemo, da so starši zadovoljni z sodelovanjem, kajti le medsebojno sodelovanje bo rodilo želene sadove pri vzgoji otrok. Ocenjujemo, da morajo starši, kot tudi vzgojitelji imeti možnosti, kjer lahko vzpostavijo dober stik in medsebojno komunikacijo.

Nekateri starši otrok vključenih v vrtcu Montessori si želijo pridobiti več informacij o vsakodnevnem dogajanju v vrtcu, nekateri pa so z dosedanjim načinom sodelovanja in komuniciranja zadovoljni. Kajti, dobro informirani starši bodo lažje opravljali svojo vlogo

starševstva, če bodo imeli na voljo dovolj informacij. To pa pomeni, da so soustvarjalci pomoči, kar pa lahko postanejo le z občutkom enakovrednosti in zaupanja.

Vsi moji sogovorniki so bili strpni do beguncev in jih njihova prisotnost v našem kraju ni motila. Še več, vzgojitelji so razmišljali o možnostih za sprejem begunskih otrok, nekateri starši pa so sodelovali pri aktivnostih povezane s to problematiko.

Nihče od staršev ne bi v primeru sprejema begunskih otrok svojega otroka izpisal iz vrtca.

Današnji svet zahteva vse bolj iznajdljive posameznike, ki so sposobni dobrega sodelovanja. Kajti le kvalitetno delo se gradi s sodelovanjem in dobrimi medsebojnimi odnosi.

6. LITERATURA IN VIRI

6.1. Samostojne publikacije

1. Ackers, J. (2003). *Why Involve? Encouraging children and their parents to participate in the assessment process*. Buckingham: Open University Press.
2. Bahovec, E. D., Kodelja, Z. (1996). *Vrtci za današnji čas*. Ljubljana: Društvo za kulturološke raziskave.
3. Batistič Zorec, M. (2003), *Razvojna psihologija in vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.
4. Bergant, M. (1970): *Teme iz pedagoške sociologije*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
5. Čačinovič Vogrinčič, G. (1992) *Psihodinamski procesi v družinski skupini*. Ljubljana: Advance.
6. Čačinovič Vogrinčič, G. (1998). *Psihologija družine*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
7. Čačinovič Vogrinčič G. (2008). *Programske smernice. Svetovalna služba v vrtcu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
8. Dolar Bahovec, E. in Bregar Golubič, K. (2004), *Šola in vrtec skozi ogledalo*. Ljubljana: DZS d. d.
9. Gostečnik, C. (2011), *Inovativna relacijska družinska terapija*. Ljubljana: Brat Frančišek, Teološka fakulteta in Frančiškanski družinski inštitut.
10. Grad, F., Kaučič, I., in Zagorc, S. (2016) *Ustavno pravo*. Ljubljana: Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani.
11. Kodole, T. in Mešl, N. (2013). *Otrokov glas v procesu učenja pomoči*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
12. Kompan Erzar, L.K. (2003). *Skrita moč družine*. Ljubljana: Brat Frančišek in Frančiškanski družinski inštitut.
13. Kristančič, A. (2007). *Svoboda izbire – moj prosti čas*. Ljubljana: A.A. Inserco d.o.o. svetovalna družba.
14. Krek, J. in Metljak, M. (2011), *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
15. Jensen, E., Jensen, H. (2011), *Dialog S Starši*. Ljubljana: Inštitut za družino Manami.

16. Juul, J. (2008). *Kompetentni otrok*. Družina na poti k novim temeljnim vrednotam. Radovljica: Didakta.
17. Juul, J. (2009). *Družinske vrednote. Življenje s partnerjem in otroki*. Radovljica: Didakta.
18. Lepičnik Vodopivec, J. (1996). *Med starši in vzgojitelji ni mogoče ne komunicirati*. Ljubljana: Misch, Oblak, Schwarz.
19. Lepečnik Vodopivec, J. (2006), *Okoljska vzgoja v vrtcu*. Ljubljana: AWTS, d. o. o.
20. Mesec, B. (1997 a), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I* (skripta). Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- (1997 b), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu II* (skripta). Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
21. Montessori, M. (2011). *Srkajoči um*. Ljubljana: Uršulinski zavod za vzgojo, izobraževanje in kulturo.
22. Montessori, M. (1972). *The secret of Childhood*. New York : Ballantine books.
23. Montessori, M. (2003). *The absorbent mind*. Oxford. England: Clio, 2003.
24. Musek, J. (1995). *Ljubezen, družina in vrednote*. Ljubljana: Educy.
25. Musek, J. (1995). *Ljubezen, družina in vrednote*. Ljubljana: Educy.
26. Pitamic, M. (2004). *Teach me to do it myself*. Hauppauge (NY) : Barron's Educational Serie.
27. Retuznik Bozovičar, A., Kranjc, M. (2010), *V krogu življenja, Pedagogika in pedagoški pristopi v predšolskem obdobju*. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
28. Satir, V. (1995). *Družina za nas čas*. Ljubljana: CZ.
29. Zupančič, K. (1999), *Družinsko pravo*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

6.2. Članki

1. Akerman, B. (2013). Moč besed v pogovoru z otrokom. V: Kodole, T. in Mešl, N. (2013). *Otrokov glas v procesu učenja pomoči*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. (81-97).
2. Bergant, M. (1980), Klasiki predšolske vzgoje. V: Lepečnik Vodopivec, J. (2006), *Okoljska vzgoja v vrtcu*. Ljubljana: AWTS, d. o. o. (46-47).

3. Čačinovič Vogrinčič G. (1970). Svet naših otrok je drugačen od našega sveta. V: Stritih, B. in Čačinovič Vogrinčič, G. *Za kakšen svet vzgajamo našega otroka?* Ljubljana: Cankarjeva založba. (55-91).
4. Čačinovič Vogrinčič G. (2004). Soustvarjanje življenja v vrtcu in šoli. V: Dolar Bahovec, E. in Bregar Golubič, K. (2004), *Šola in vrtec skozi ogledalo*. Ljubljana: DZS d. d. (77-83).
5. Čačinovič Vogrinčič G. (2013). Spoštovanje otroštva. V: Kodole, T. in Mešl, N. (2013). *Otrokov glas v procesu učenja pomoči*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. (11-40).
6. Happe, J. (2012). Sodelovanje s starši skozi primere dobre prakse. V: Željeznov Seničar, M. *Sodelovanje med vrtcem in starši »družinami«*. Zbornik V. mednarodne konference vzgojiteljev v vrtcih. Ljubljana: MiB d.o.o. (50-55).
7. Honegger Fresco, G. (2003). Od treh do šestih let. V: Batistič Zorec, M. *Razvojna psihologija in vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti. (199-200).
8. Hozjan T. (2012). Zagotavljanje kakovosti partnerskega odnosa. V: Željeznov Seničar, M. *Sodelovanje med vrtcem in starši »družinami«*. Zbornik V. mednarodne konference vzgojiteljev v vrtcih. Ljubljana: MiB d.o.o. (65-74).
9. Jelen, S. (2013). Spodbujanje razvoja samostojnosti otroka – vzvod partnerskega odnosa med vrtcem in družino. V: Željeznov Seničar, M. *Samostojnost predšolskega otroka*. Zbornik VI. Mednarodne strokovne konference vzgojiteljev v vrtcih, MiB, Ljubljana. (15-42).
10. Katz, L.G. in Mohanty, C.F. (1986). Early childhood Education. V: Bahovec, E. D., Kodelja, Z. (1996). *Vrtci za današnji čas*. Ljubljana: Društvo za kulturološke raziskave. (45).
11. Kumer, M. (2014). Profesionalna komunikacija – kompetenca vzgojitelja. V: Željeznov Seničar, M. *Kompetence vzgojitelja – izzivi, izkušnje, spoznanja*. Zbornik VII. Mednarodne strokovne konference vzgojiteljev v vrtcih 2014. Ljubljana: MiB d. o. o. (30-38).
12. Logar, D. (2012). Delovni odnos med vzgojitelji in starši. V: Željeznov Seničar, M. *Sodelovanje med vrtcem in starši »družinami«*. Zbornik V. mednarodne konference vzgojiteljev v vrtcih. Ljubljana: MiB d.o.o. (35-42).
13. Logar, D. (2010). Integracija otroka s posebnimi potrebami v prvo starostno obdobje v vrtcu. V: Željeznov Seničar, M., Šelih, E. *Otroci s posebnimi potrebami*.

- Zbornik III. Mednarodne konference vzgojiteljev v vrtcih 2010. MiB. D.o.o. (37-45).
14. Lidz, T. (1971), Familie und psychosoziale Entwicklung. V: Čačinovič Vogrinčič, G. (1998). *Psihologija družine*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče. (51-57).
 15. McCormack, C.C. (2011), An object-relations approach to the treatment of personality disorders. V: Gostečnik, C. *Inovativna relacijska družinska terapija*. Ljubljana: Brat. (119).
 16. O'Hagan, M in Smith, M. (1993). Special issues in child care. V: Batistič Zorec, M. (2003), *Razvojna psihologija in vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti. (157).
 17. Rener, T. (2006), Težave s pojmom družine. V: Rener, T., Sedmak, M., Švab, A., Urek, M. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Univerza na Primorskem, Znanstveno raziskovalno središče Koper, Založba Annales. (17).
 18. Seitz, M. in Hallwachs, U. (2003). Montessori ili Waldorf? V: Batistič Zorec, M. *Razvojna psihologija in vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti. (194-196).
 19. Švab, A. Družinske premembe. V: Rener, T., Sedmak, M., Švab, A., Urek, M. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Univerza na Primorskem, Znanstveno raziskovalno središče Koper, Založba Annales. (75-87).
 20. Švab, A. Družinske premembe. V: Rener, T., Sedmak, M., Švab, A., Urek, M. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Univerza na Primorskem, Znanstveno raziskovalno središče Koper, Založba Annales. (72-75).
 21. Vinko, M. (2013). Samostojnost predšolskega otroka z vidika pedagogike montessori ali »pomagaj mi, da naredim sam«. V: Željeznov Seničar, M. *Samostojnost predšolskega otroka*. Zbornik VI. mednarodne strokovne konference vzgojiteljev v vrtcih. Ljubljana: MiB d.o.o. (43-56).
 22. Zabret, M. (2014). Pomagaj mi, da naredim sam – Montessori vzgoja v razvojnem vrtcu. V: Željeznov Seničar, M. *Kompetence vzgojitelja – izzivi, izkušnje, spoznanja*. Zbornik VII. Mednarodne strokovne konference vzgojiteljev v vrtcih 2014. Ljubljana: MiB d.o.o. (192-199).
 23. Zore, N. (2014). Pomen kompetenc vzgojiteljev in pomočnikov vzgojiteljev pri zagotavljanju kakovosti vrtca. V: Željeznov Seničar, M. *Kompetence vzgojitelja –*

izzivi, izkušnje, spoznanja. Zbornik VII. Mednarodne strokovne konference vzgojiteljev v vrtcih 2014. Ljubljana: MiB d. o. o. (6-12).

24. Žnidaršič, M. (2012), *Sodobni pogledi na sodelovanje med vrtcem in starši. V: Željeznov Seničar, M. Sodelovanje med vrtcem in starši »družinami«.* Zbornik V. mednarodne konference vzgojiteljev v vrtcih. Ljubljana: MiB d. o. o. (6-16).

6.3. Spletni viri

1. Brelih-Hatunič, A. in Mušič, B. (2014). *Publikacija vrtca Vrhnika*. Dostopno na: <http://vrtec-vrhnika.si/wp-content/uploads/2014/04/PUBLIKACIJA-.doc> (1. april 2016).
2. Radio 1 (2015) *Nastanitveni center na Vrhniki*. Dostopno na: <http://www.radio1.si/41331> (27. april 2016).
3. Žibret, A. (2013) *Višje cene, a starši cenijo nadstandard*. Delo z dne 8. 10. 2013, dostopno na: <http://www.delo.si/novice/ljubljana/visje-cene-a-starsi-cenijo-nadstandard.html> (27. april 2016).

6.4. Predpisi

1. Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148 in 47/13 – UZ90,97,99).
2. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D in 47/15).
3. Zakon o vrtcih (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 25/08, 98/09 – ZIUZGK, 36/10, 62/10 – ZUPJS, 94/10 – ZIU, 40/12 – ZUJF in 14/15 – ZUUJFO).
4. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 – odl. US, 90/11 – odl. US, 84/12 – odl. US in 82/15 – odl. US).

6.5. Sodna praksa

1. Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-122/15-11, U-I-199/15-6 z dne 17. 3. 2016.

7. PRILOGE

7.1. Vprašalnik

7.1.1. Priloga 1: Vprašalnik za vzgojitelje

VPRAŠALNIK ZA VZGOJITELJE

1. Kaj menite, zakaj so se starši odločili za vrtec Montessori in ne javni vrtec?
2. Menite, da je strošek vrtca Montessori mnogim staršem onemogoča vpis otroka v vrtec?
3. Kaj po vašem mnenju je najbolj pomembno pri komunikaciji in sodelovanju s starši?
4. S čim pripomorete k sožitju in dobremu počutju otrok v vrtcu v odnosu z starši oz. družino?
5. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Menite, da so starši zaskrbljeni glede njihove prisotnosti?

7.1.2. Priloga 2: Vprašalnik za starše

VPRAŠALNIK ZA STARŠE
Spol: _____
Starost: _____
1. Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?
2. Kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otroka vpiše v vrtec Montessori?
3. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?
4. Na kakšne načine najpogosteje sodelujete z vzgojitelji?
5. Ste zadovoljni z odnosom vzgojitelji-starši? Ali zaposleni v vrtcu izpolnjujejo vaša pričakovanja?
6. Katere kompetence vzgojitelja so po vašem mnenju pomembne za otrokov razvoj? Katere kvalitete bi posebej vzpostavili?
7. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti? Imate kakšne izkušnje?
8. Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

7.2. Zapisi intervjujev

7.2.1. Priloga 3: Intervju 1a

1. Kaj menite, zakaj so se starši odločili za vrtec Montessori in ne javni vrtec?

Mislim da je večina staršev slišala za dobre povratne informacije o našem vrtcu. Izvedeli so, da imamo drugačen, prijazen pristop. Nekateri starši imajo tudi otroke z drugačnimi potrebami in iščejo različne rešitve, iščejo alternative in celostni pristop k otroku. Mnogim so všeč materiali, ki jih uporabljamo, saj so bolj prijazni. Mislim, da starši, ki imajo otroka v našem vrtcu, tega ne jemljejo kot prestiž, takšnih je le kakšnih 5 odstotkov, ampak menijo, da so tako boljše poskrbeli za otroka. Otroci v našem vrtcu že zelo zgodaj razvijejo

matematične sposobnosti, tudi okolje je drugačno. Menimo, da je sovrstnik prvi otrokov vzgojitelj v vrtcu, zato tudi imamo mešane skupine, kar dobro vpliva na otrokov razvoj. Ne vem. Mislim da je to vprašanje prioritet. Mogoče bi se kakšen starš več odločil. Bi se strinjala, da bi lahko imelo več otrok to možnost, vendar ne več kot 10 odstotkov. Mi ne pišemo zakonov in imamo vsi enake plače.

2. Menite, da je strošek vrtca Montessori mnogim staršem onemogoča vpis otroka v vrtec? *Ne vem. Mislim da je to vprašanje prioritet. Mogoče bi se kakšen starš več odločil. Bi se strinjala, da bi lahko imelo več otrok to možnost, vendar ne več kot 10%. Mi ne pišemo zakonov in imamo vsi enake plače.*

3. Kaj po vašem mnenju je najbolj pomembno pri komunikaciji in sodelovanju s starši? *Iz mojega vidika strokovnost in odkrita komunikacija. Od staršev pa si želimo pripravljenost za učljivost in pripravljenost za spremembe. Pripravljenost za sodelovanje, iniciativo iz njihove strani. Pri otrocih se tako posledično vidi prisotnost. Pomembno je, da imamo poenotena pričakovanja do otrok.*

4. S čim pripomorete k sožitju in dobremu počutju otrok v vrtcu v odnosu z starši oz. družino?

Aktivno vključujemo otroke v vrtčevsko okolje. Ponudimo jim možnost da lahko kaj prinesejo, starše povabimo na delovne akcije, na strokovna srečanja. Otrokom vse povemo kaj se dogaja, jih informiramo, npr. kdaj so govorilne ure, veliko se pogovarjamo. Tako so bolj povezani z vrtcem. Vse počnejo sami, zlagajo perilo, pospravijo za sabo...

5. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Menite, da so starši zaskrbljeni glede njihove prisotnosti?

Ne. Nisem zasledila nobenih vprašanj. Bili so na sprehodu in smo jih srečali in ni bilo nobenih težav.

7.2.2. Priloga 4: Intervju 2a

1. Kaj menite, zakaj so se starši odločili za vrtec Montessori in ne javni vrtec?

Različno. Večina staršev se odloči zaradi programa. Že prej se pozanimajo kakšne so naše metode in pristopi in nas tako spoznavajo. Pridejo tudi na kakšna predavanja. Redkeje, ker niso drugje dobili prostora. Naš vrtec je poln, sicer pa zelo radi vzamemo različne ljudi. Pomembna nam je družina, da otrok je nekako v sožitju s svojim življenjem. Pomembno nam je da se družina počuti kot del našega vrtca, da se počutijo pripadne. To pomeni, da morajo poznati naš program in ko ga spoznajo, jim postane všeč, počutijo se domače in sproščeno. To se potem odraža tudi na otrocih. Druga prednost je, da je vrtec manjši, delujemo kot večja družina, vsekakor pa gradimo na skupnosti, ker se otrok v predšolskem obdobju mora počutiti pripadnega.

2. Menite, da je strošek vrtca Montessori mnogim staršem onemogoča vpis otroka v vrtec?

Ja, mislim da je ta stvar zelo neprijetna in boleča, ker verjamem da obstajajo starši, ki si zelo želijo otroka vpisati v naš vrtec, ampak tega finančno ne zmorejo. Sicer ni velikega odstopanja, ampak ta trenutek nimamo druge možnosti ali kakšnega sklada, da bi bilo vsem enako dostopno. Smo vrtec, ki je vpisan v register javno veljavnih vrtcev, to pomeni da del sofinancira občina, glede na plačilni razred. Ker smo manjši vrtec so tudi zaradi tega stroški nekoliko višji. Sprejemamo tudi otroke s posebnimi potrebami.

3. Kaj po vašem mnenju je najbolj pomembno pri komunikaciji in sodelovanju s starši?

Menim, da mi kot osebje ali kot imenujemo asistenti naših otrok in družin živimo in izžarevamo vrednote. Imamo naraven pogled na otroka in ohranjamo preprostost. Naš zavod se tudi imenuje Preprosto Montessori, kar pomeni spontano, veselo vzdušje tako tudi staršem približamo ta preprost pristop, ki jim tudi veliko pomeni in tako tudi živimo in ravnamo. Naš pristop je tudi individualen, kar pomeni, da se otroku posvetimo z vsemi njegovimi lastnostmi otroka in družine. Sodelujemo najmanj 2X na teden, ali po potrebi. Npr. kadar želi kdo od staršev kaj povedati, ali ima kakšno stisko. Takrat se dobivamo sproti, včasih jih pa tudi mi povabimo. Srečanja so zelo spontana in nimamo natančno določenih terminov.

4. S čim pripomorete k sožitju in dobremu počutju otrok v vrtcu v odnosu z starši oz. družino?

Pomembno nam je družinsko vzdušje, že sama hiša je opremljena kot nekakšen dom. In takšno okolje tudi otroke povezuje z družino. Pomemben nam je npr. kuhinjski del, kjer se otroci učijo samostojnosti. Temu pravimo pripravljeno okolje, ki otroke vabi k sobivanju. Okolje je prilagojeno otroku in otroci so skrbniki tega okolja. Sožitje med nami in otroki, ter med družino in otroki. Tudi izbira materialov je pomembna, mora biti prijetno za pogled, estetsko. Predvsem pa je pomembno, da je da je avtentično. Da otrok naredi tisto, kar otrok v življenju res vidi, da naredi tisto kar zazna. Takšnim vajam vsakdanjega življenja dajemo velik poudarek. Še posebej v procesu ko otrok postaja samostojen in si zna sam izbirat delo, ko je sposoben daljše koncentracije in si pripraviti in pospraviti prostor. To je proces, ki se razvije preko vaj vsakdanjega življenja in zaznavanja.

5. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Menite, da so starši zaskrbljeni glede njihove prisotnosti?

Mislim, da so starši toliko zaskrbljeni, kolikor smo tudi mi. Mene to ne ogroža in me ne skrbi. Nisem jih opazila in nihče od staršev ni omenil stiske ali strahu, niti mnenja. Res pa je da tudi mi nismo dali nobene pozornosti, smo sprejeli kot neizogibno dejstvo. Če želimo sprejemati otroke kot so, z vsemi razlikami, moramo sprejeti tudi drugačne ljudi. Razmišljala sem, da bi sprejeli kakšnega begunskega otroka, če bi obstajala kakšna priložnost.

7.2.3. Priloga 5: Intervju 3a

1. Kaj menite, zakaj so se starši odločili za vrtec Montessori in ne javni vrtec?

Vsak starš se prej pozanima, kam vpiše otroka. Knjiga o metodi montessori predvsem opisuje o učenju samostojnosti, prav to jih učimo tudi mi. Starši se to tudi zavedajo, da k nam ne pridejo samo v varstvo, ampak jih tudi učimo samostojnosti.

2. Menite, da je strošek vrtca Montessori mnogim staršem onemogoča vpis otroka v vrtec? Iskreno ne vem.

3. Kaj po vašem mnenju je najbolj pomembno pri komunikaciji in sodelovanju s starši?

Predvsem da smo iskreni. Npr. če se zgodi kakšna manjša nesreča, takoj pokličemo starše, da vejo kaj se je zgodilo. Ne ovinkarimo in ne olepšujemo stvari. Vedno so dobrodošli, nas pridejo pogledat in si lahko ogledajo hišo. Odkritost do staršev je zelo pomembna.

4. S čim pripomorete k sožitju in dobremu počutju otrok v vrtcu v odnosu z starši oz. družino?

Veliko stvari naredimo glede na njihove želje, torej jih poslušamo. Na željo otrok smo naredili mizarski kotiček, da lahko zabijajo žeblje...

5. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Menite, da so starši zaskrbljeni glede njihove prisotnosti?

Ne. Učimo jih strpnosti. Imamo izkušnje, ko smo šli na sprehod smo srečali očeta in fantka, ki sta se sprehajala. Eden od naših otrok jima je odnesel rožico.

7.2.4. Priloga 6: Intervju 1b

Spol: Ž

Starost: 41 let

1. Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?

Ker je to moje življenjsko odkritje, oz. odkritje cele družine. Imam takšen način življenja in je naravna metoda, ki jo prenašam v druge kontekste družinskega življenja. Imam dva otroka v tem vrtcu, enega smo imeli v privat Montessori varstvu na Vrhniki in smo bili že takrat zelo zadovoljni. Zgodil se je pravi čudež v našem kraju, saj je bilo v Ljubljani težko otroka vpisati, namenjen le eliti. Zaradi velikega povpraševanja, se je tudi ponudba zelo razpršila. Vrtec je blizu, to mi veliko pomeni. Imamo tudi slabe izkušnje v javnem vrtcu.

2. Kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otroka vpiše v vrtec Montessori?

Prej nisem poznala tega sistema. Mož je bil tisti, ki je odprl vrata v ta svet. Nato sem začela prebirat literaturo in se kmalu tudi sama navdušila. Hodila sva na delavnice, v Dravljje, kjer sva dobila več koristnih informacij.

3. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?

Ne. Vedela sva, da je to investicija v otroka, da je to nadstandard. Rajši prispevam za stroške vrtca, kot pa npr. za potovanje.

4. Na kakšne načine najpogosteje sodelujete z vzgojitelji?

Pogosto komuniciramo preko maila, organizirajo govorilne ure (ki jih imenujejo pogovorne ure), organizirajo srečanja za starše (kjer imajo najprej strokovno predstavitev, nato pa nam dajo priložnost za vprašanja), imamo tudi svet staršev.

5. Ste zadovoljni z odnosom vzgojitelji-starši? Ali zaposleni v vrtcu izpolnjujejo vaša pričakovanja?

Sem zadovoljna. Odprti so za vse predloge. Mogoče bi lahko posredovali malo več informacij, drugače pa nimam pripomb.

6. Katere kompetence vzgojitelja so po vašem mnenju pomembne za otrokov razvoj? Katere kvalitete bi posebej vzpostavili?

Menim, da je profil človeka (vzgojitelja) dobro izbran. Vzgojitelji so pristni, komunikativni, pedagoški, strokovni in hkrati naravni.

7. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti? Imate kakšne izkušnje?

Spremljam to problematiko in tudi zaposleni v vrtcu jo poznajo. Vrtec je odprt za sprejemanje drugačnih, to je tudi sporočilo za otroke. Na lokalnem nivoju je dobro poskrbljeno in ni moteče. Me ne skrbi in nimam slabih izkušenj.

8. Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

Ne. Nerealno vprašanje. Če bi begunske otroke vpisovali v vrtec, bi verjetno bili sprejeti v javni vrtec. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega.

7.2.5. Priloga 7: Intervju 2b

Spol: Ž

Starost: 40 let

1. Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?

Ker menim, da je to najboljša izbira, kar lahko nudim svojemu otroku. Imela sem tudi priložnost imeti otroka v javnem vrtcu. Imam deklico s posebnimi potrebami in ji je zato potrebno nuditi več podpore. Takrat še nisem bila veščica o pedagoških zadevah, zato sem začela iskati primerno rešitev za svojega otroka. Spoznala sem montessori pedagogiko in tako tudi postala montessori vzgojitelj. To je način življenja, preprostega »kmečkega« življenja. Sedaj imam oba otroka v tem vrtcu in sem zadovoljna, ker osnovne sposobnosti razvijata v takšnem okolju.

2. Kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otroka vpiše v vrtec Montessori?

Oba. Sicer sem prva začela spoznavati ta način vzgoje. Mož gre na kakšno predavanje, o tem sva oba poučena.

3. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?

Ne, trenutno ne. Sicer je nadstandard, ampak mi ni škoda denarja. Rajši kje drugje manj zapravim. V vrtcu imajo tudi angleščino, glasbeno šolo, telovadbo – te dejavnosti niso plačljive in na takšen način že prihranimo. Poleg tega pa še prihranim čas za vožnjo. Ponujajo tudi veliko drugih dodatnih dejavnosti. Npr. lansko leto je bil z vzgojiteljki Portugalec, trenutno pa je Škot. Lepo se razumejo in se tako tudi veliko naučijo.

4. Na kakšne načine najpogosteje sodelujete z vzgojitelji?

Organizirani so redni sestanki, pri punčki sicer bolj pogosto, z njo delajo več individualno. Sestanemo se 1X na mesec, kjer dobimo vse potrebne informacije. Sestajamo se tudi po potrebi. Komuniciramo tudi po mailu in seveda vsak dan sproti. Imam slabo izkušnjo iz javnega vrtca, kjer nisem dobila nobenih informacij, vse je bilo na hitro. Tukaj pa sproti izvem vse kar želim.

5. Ste zadovoljni z odnosom vzgojitelji-starši? Ali zaposleni v vrtcu izpolnjujejo vaša pričakovanja?

Absolutno. V času študija sem spoznala tudi druge vzgojitelje in zato je bila moja odločitev še lažja. Zelo jim zaupam.

6. Katere kompetence vzgojitelja so po vašem mnenju pomembne za otrokov razvoj? Katere kvalitete bi posebej vzpostavili?

Poštenost. Otroka naučiti te vrednote, ter kako se lepo obnašati, spoštovati tiste, ki so drugačni. Spodbujanje, ter razvijanje otrokove samozavesti, pozitivne samopodobe, da se dobro počutijo in so sprejeti. In kadar česa ne zmorejo, dobijo nove priložnosti da to popravijo. Pomembno je, da vzgojitelj vidi otroka v pozitivni luči, da prepozna njegove močne in šibke točke in tako krepí tiste lastnosti, ki so pozitivne, in pomaga doseči tisto kar potrebuje.

7. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti? Imate kakšne izkušnje?

Ne. Sem srečala družino z otroci in mislim, da so to ljudje, ki niso nikomur nevarni.

8. Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

Ne. Sicer bi bilo potrebno najprej poskrbeti za naše otroke, ker moramo za deklico vse sami plačati (npr. logopeda). Izpostavila bi rada, da na moji poti z deklico s posebnimi potrebami, ni bilo nikogar, ki bi mi res pomagal, mi dal lepo, prijazno besedo ali spodbudo za življenje. Premalo se osredotočajo na starše. Deklica mi je odprla nov svet, vse počnemo skupaj in smo si enakovredni, a do tega spoznanja sem mora priti sama.

7.2.6. Priloga 7: Intervju 3b

Spol: Ž

Starost: 34 let

1. Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?

Predvsem zaradi odnosa, ki ga imajo do otrok. Vzgojitelji gojijo zaupanje v otroka, gojijo vrednote, uporabljajo ustrezne materiale.

2. Kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otroka vpiše v vrtec Montessori?

Bolj sem bila zainteresirana.

3. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?

Ja. Prav zaradi stroškov bom starejšega prepisala v javni vrtec in mlajšega, ki bo star eno leto prav tako. Mi je zelo žal zaradi tega.

4. Na kakšne načine najpogosteje sodelujete z vzgojitelji?

Samo na govorilnih urah, vendar se takrat temeljito pripravijo. Pogrešam več komunikacije, fantje namreč malo povejo.

5. Ste zadovoljni z odnosom vzgojitelji-starši? Ali zaposleni v vrtcu izpolnjujejo vaša pričakovanja?

Da, zelo. Razen komuniciramo premalo.

6. Katere kompetence vzgojitelja so po vašem mnenju pomembne za otrokov razvoj?

Katere kvalitete bi posebej vzpostavili?

Spoštovanje, strpnost, razumevanje, prijaznost, spodbujanje, motivacija.

7. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti?

Imate kakšne izkušnje?

Ne.

8. Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

Ne.

7.2.7. Priloga 9: Intervju 4b

Spol: Ž

Starost: 36 let

1. Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?

Ker mi je pedagogika Montessori zelo blizu, veliko sem o tem prebrala, všeč mi je celostni pristop k otroku, da se ga sprejme takšnega kot je, se ga podpre v njegovem naravnem razvoju. Všeč mi je pripravljeno okolje, ker omogoča različne senzorične izkušnje, veliko je ročnih del, so heterogene skupine, kjer spodbujajo sodelovanje in sočutje. Starejši otroci pomagajo mlajšim, mlajši se učijo od starejših. Imam dve punčki, ki obiskujeta ta vrtec.

2. Kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otroka vpiše v vrtec Montessori?

Nekako sem vodilo teh idej jaz. Več izkušenj ko imamo, je bolj navdušen in prepričan tudi moj mož in verjame, da sva se prav odločila.

3. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?

Od začetka smo v zasebnem varstvu in smo že navajeni na višji strošek. Strošek je visok, vendar je to najina prioriteta. Prihraniva na drugih področjih.

4. Na kakšne načine najpogosteje sodelujete z vzgojitelji?

Komuniciramo le po potrebi. Obveščajo nas preko mail-ov, ali so obvestila na oglasni deski. Pomembnejše informacije dobimo ob sprejemu otroka, imamo 1X-2x na letno pogovorne ure z vzgojiteljico in ravnateljico. Če bi želela več informacij, bi lahko vprašala vzgojiteljico, nimam občutka, da bi bila prikrajšana pri komunikaciji.

5. Ste zadovoljni z odnosom vzgojitelji-starši? Ali zaposleni v vrtcu izpolnjujejo vaša pričakovanja?

Na splošno sem zelo zadovoljna. Všeč mi je, da lahko naglas povemo, če nas kaj moti. Vzgojitelji se pogosto menjajo, izvem od otrok, kdo od vzgojiteljev je bil v skupini, kdo je odsoten, kdo je na porodniški... Veliko je dinamike in menjav, staršev o tem ne obveščajo. Imeli smo tudi težave glede verske vzgoje, sestalo se nas je več staršev z vzgojitelji in smo se dogovorili, da so za to tematiko organizirana posebna srečanja. Ne želim si da je otrok o tem v vrtcu poučen, če se tudi doma o tem ne pogovarjamo.

6. Katere kompetence vzgojitelja so po vašem mnenju pomembne za otrokov razvoj? Katere kvalitete bi posebej vzpostavili?

Sočutje, vzgojitelj je kot celota, ki si raste z vsakodnevnimi izzivi. Avtentičen, se ne boji izražati čustev, pristen, je cel človek. Ne uporablja pedagoškega glasu, je naraven.

7. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti? Imate kakšne izkušnje?

Zdi se mi super, so že šli mimo vrtca. Deklica je zelo dovzetna, ve in razume. Sama je predlagala, da so jim prinesli grisine in piškotke. Doma se veliko o tem pogovarjamo.

8. Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

Ne. V času protesta na Vrhniki so me kolegice klicale in spraševale kaj bom naredila... sploh razumela zakaj me to sprašujejo.

7.2.8. Priloga 10: Intervju 5b.

Spol: Ž

Starost: 37 let

1. Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?

Menim, da ji vrtec več ponuja, deklica potrebuje posebno obravnavo. Nima posebne koncentracije.

2. Kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otroka vpiše v vrtec Montessori?

Jaz. On je bil proti. Še vedno se ne strinja, da deklica obiskuje ta vrtec. Prej je hodila v javni vrtec in včasih si želi nazaj. Morda tudi zato, ker je tukaj več discipline. Opazila sem tudi pozitivne spremembe.

3. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?

Ja. Potrebovala sem kar nekaj časa za takšno odločitev. Potem pa mi je ravnateljica svetovala in me v to tudi prepričala.

4. Na kakšne načine najpogosteje sodelujete z vzgojitelji?

Na govorilnih urah, preko mail-a, tudi osebno ob prihodu ali odhodu, kadar je to potrebno.

5. Ste zadovoljni z odnosom vzgojitelji-starši? Ali zaposleni v vrtcu izpolnjujejo vaša pričakovanja?

Sem zadovoljna. Imeli smo tudi nekaj težav, glede na to, da nismo verski vrtec. Ampak smo vse rešili.

6. Katere kompetence vzgojitelja so po vašem mnenju pomembne za otrokov razvoj? Katere kvalitete bi posebej vzpostavili?

Doslednost, mirnost, sočutje.

7. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti? Imate kakšne izkušnje?

Ne.

8. Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

Ne.

7.2.9. Priloga 11: Intervju 6b

Spol: Ž

Starost: 35 let

1. Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?

Za Montessori pedagogiko sem slišala že med študijem in zelo me je pritegnila – želela sem vedeti več, prebrala sem knjigi Srkajoči um in Skrivnost otroštva. Preprosto navdušena sem bila nad vsem kar sem videla in prebrala. Že nekaj let preden sem postala mama, se je v meni oblikovala želja, da bi svojega otroka z veseljem vpisala v montessori vrtec. In kasneje sva s hčerko (takrat staro 6 mesecev) začeli obiskovati popoldanske montessori urice, kjer sem zares začutila to lepoto, urejenost, umirjenost in toplino okolja in kjer sem svojo željo le še poglobila.

2. Kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otroka vpiše v vrtec Montessori?

Jaz.

3. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?

Ja in hkrati ne, otroka sva v vrtec vpisala še predno sva zares izvedela končno ceno, ki bi jo (jo bova) plačevala. Seveda pa kljub željam in prepričanjem za vsako ceno žal ne bi mogla vztrajati.

4. Na kakšne načine najpogosteje sodelujete z vzgojitelji?

S pogovorom oz. z izmenjavo kratkih dnevni informacij.

5. Ste zadovoljni z odnosom vzgojitelji-starši? Ali zaposleni v vrtcu izpolnjujejo vaša pričakovanja?

Da, sva zelo zadovoljna. Morda malce pogrešava več splošnih informacij, ker otrok še ne pove vsega ko pridemo domov, kot npr. jedilnik za tekoči teden, kdo dela z otroki. So to študenti, asistenti. Veliko je novih obrazov za katere ne veva kako jim je ime. Pomembno nama je, da se z otrokom lahko pogovarjava o dogajanju v vrtcu, da dobi občutek, da poteka povezava med domom in vrtcem.

6. Katere kompetence vzgojitelja so po vašem mnenju pomembne za otrokov razvoj? Katere kvalitete bi posebej vzpostavili?

Pomembno nama je, da sledimo skupnim ciljem in spodbudam, da se o morebitnih težavah pogovarjamo, da otrok čuti sodelovanje med domom in vrtcem.

7. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti? Imate kakšne izkušnje?

Glede bližine begunskega centra nisva zaskrbljena in do sedaj nisva niti slutila, da bi bilo kaj drugače.

8. Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

Ne.

7.2.10. Priloga 12: Intervju 7b

Spol: Ž

Starost 38 let

1. Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?

Ker mi je všeč njihov način dela, njihov poseben in naraven pristop. Ker metoda temelji na svobodi in otrokovih potrebah. Všeč so mi tudi heterogene skupine.

2. Kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otroka vpiše v vrtec Montessori?

Najprej sem se navdušila jaz, potem pa še moj mož.

3. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?

Za enkrat nama to ne predstavlja večjih težav. Zdi se nama vredno prispevati več, za dobro počutje najinega otroka.

4. Na kakšne načine najpogosteje sodelujete z vzgojitelji?

Najpogosteje sodelujemo preko mail-a, potem se udeležujeva pogovornih ur, tudi sproti dobiva najpomembnejše informacije. Če naju kaj posebej zanima, so nama vzgojitelji po dogovoru vedno na voljo.

5. Ste zadovoljni z odnosom vzgojitelji-starši? Ali zaposleni v vrtcu izpolnjujejo vaša pričakovanja?

Ja, seveda. Sva zadovoljna in nimam posebnih pripomb. Pomembno je, da nas poslušajo in upoštevajo naše želje in potrebe. Tako da ne prihaja do konfliktov. Mogoče bi želela malo več spontanih informacij iz strani vzgojiteljev, ampak če me kaj posebej zanima, vprašam ob odhodu iz vrtca.

6. Katere kompetence vzgojitelja so po vašem mnenju pomembne za otrokov razvoj? Katere kvalitete bi posebej vzpostavili?

Najbolj pomembno mi je, da so vzgojitelji pristni, iskreni in naravni. Da sprejemajo vse otroke takšne kot so, brez predsodkov in da jih te vrednote tudi učijo.

7. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti? Imate kakšne izkušnje?

Nimam nobenih izkušenj, razen da sem jih enkrat srečala pred trgovino. Nič me ne skrbi, sem pa včeraj izvedela, da so vsi begunci zapustili begunski center. No, kar pa ne pomeni, da ne bodo prišli novi.

8. Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

Ne.

7.2.11. Priloga 13: Intervju 8b

Spol: Ž

Starost: 35 let

1. Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?

Montessori pedagogika me je prepričala v tem smislu, da vzgojitelji upoštevajo individualne razlike posameznega otroka in spodbujajo samostojnost z razliko od javnega vrtca, kjer preveč sledijo kurikulumu. Menim, da tukaj ponujajo največ za optimalen razvoj otroka. Všeč mi je, ker se otroci v tem okolju znajo umirit.

2. Kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otroka vpiše v vrtec Montessori?

Najprej jaz, ko pa je mož izvedel in spoznal način vzgoje, se je zelo strinjal.

3. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?

Sigurno. To je bil edini pomislek, ki sem ga imela. Je vredna investicija.

4. Na kakšne načine najpogosteje sodelujete z vzgojitelji?

Ne sodelujemo prav pogosto. To je tudi edina stvar, ki me moti. Otroci premalo povejo, še posebej fantje. Organizirane so govorilne ure in takrat se dobro pripravijo. Opazila sem, da dobro spremljajo otroka in njegove sposobnosti, ampak nam te informacije ne predajajo sproti. Povejo nam, pri katerih dejavnostih je otrok dober.

5. Ste zadovoljni z odnosom vzgojitelji-starši? Ali zaposleni v vrtcu izpolnjujejo vaša pričakovanja?

Načeloma ja, imam dobre izkušnje. Poglešam več komunikacije, več stika z vzgojitelji.

6. Katere kompetence vzgojitelja so po vašem mnenju pomembne za otrokov razvoj? Katere kvalitete bi posebej vzpostavili?

Pomembno je, da se otrok v vrtcu počuti varno in sproščeno, da vzgojitelj zna začitit otroka, je pristen, ker otroci temu sledijo.

7. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti? Imate kakšne izkušnje?

Ne, nimam nobenih izkušenj. Distanciram od medijev in takšnem ustrahovanju. Mislim, da je strah umetno ustvarjen.

8. Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

Seveda da ne.

7.2.12. Priloga 14: Intervju 9b

Spol: M

Starost: 36 let.

1. Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?

Ker je v tem varstvu na prvem mestu otrok in njegove potrebe.

2. Kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otroka vpiše v vrtec Montessori?

Partnerka, itak!

3. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?

Seveda je strošek bil predmet razmisleka, vendar je pretehtalo kaj je dobro za naše otroke.

4. Na kakšne načine najpogosteje sodelujete z vzgojitelji?

V obliki delovnih akcij, rednih sestankov in tematskih srečanj.

5. Ste zadovoljni z odnosom vzgojitelji-starši? Ali zaposleni v vrtcu izpolnjujejo vaša pričakovanja?

Zadovoljni smo. Vedeti bi si želeli vse o naših otrocih, vendar je to fizično ne mogoče.

6. Katere kompetence vzgojitelja so po vašem mnenju pomembne za otrokov razvoj?
Katere kvalitete bi posebej vzpostavili?

Da vidijo otroka takega kot je in ga sprejmejo.

7. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti?
Imate kakšne izkušnje?

Slovenija ni multikulturna država in to je prej slabost kot prednost. Mislim, da bi vsi imeli bistveno manj problemov v življenju če bi znali različno.

8. Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

Nikakor ne!

7.2.13. Priloga 15: Intervju 10b

Spol: M in Ž

Starost: 34 in 36 let

1. Zakaj ste se odločili vašega otroka vpisati v vrtec Montessori?

Mama: Pomembna je samostojnost, da si otrok sam izbere kar ga zanima, da se otroka individualno spremlja glede na želje, da sodeluje pri vsakdanjih opravilih in se ga v nič ne sili.

2. Kdo od staršev je bil bolj zainteresiran, da se otroka vpiše v vrtec Montessori?

Oče: V začetku mami, potem sem se navdušil tudi jaz. Mama: Hodila sva na popoldnevne in sva ugotovila, da je tudi deklici všeč, da uživa.

3. Praviloma je strošek zasebnega vrtca višji od javnega. Vam je to predstavljalo kakšno oviro pri odločitvi vpisa vašega otroka v vrtec?

Oče: Ta odločitev je zahtevala je dodatno posvetovanje, dodatne družinske proračunske izračune. In sva ugotovila, da si to lahko privoščimo.

4. Na kakšne načine najpogosteje sodelujete z vzgojitelji?

Mama: Preko elektronske pošte ali osebnih stikov. Najprej dobimo sporočilo, potem pa se dobimo osebno, oba tudi vztrajava na tem. Osebni stik se nama zdi najbolj pomemben.

5. Ste zadovoljni z odnosom vzgojitelji-starši? Ali zaposleni v vrtcu izpolnjujejo vaša pričakovanja?

Mama: Sem. Kadar sva potrebovala kakšen nasvet, so bili vedno na voljo, lahko dostopni in sem zelo zadovoljna. Pomagalo je tudi otroku.

6. Katere kompetence vzgojitelja so po vašem mnenju pomembne za otrokov razvoj? Katere kvalitete bi posebej vzpostavili?

Mama: Mirnost, spoštljivost. Da otroka jemljejo kot osebo, da se mu vse razloži, da se pogovarja. Da pohvali ali graja obnašanje in ne osebnosti. Da je iznajdljiv, kadar ga otrok preizkuša, da takrat ne kliče staršev za pomoč. Da svetuje, kaj narediti, da spodbuja samostojnost, dobro opazuje.

7. V neposredni bližini vrtca je begunski center. Ste zaskrbljeni glede njihove prisotnosti? Imate kakšne izkušnje?

Mama: Popolnoma nič me ne skrbi. Moj tast dela tam, v civilni družbi in vsak dan slišimo kaj se tam dogaja. Nimamo nobenih skrbi. Skoraj smo posodili otroški stolček za otroka, ki je zbolel, da bi ga peljali v bolnico v Ljubljano, ampak so ga je prej posodil nekdo drug.

8. Če bi begunske otroke sprejeli v Montessori vrtec, bi vašega otroka v tem primeru izpisali iz vrtca?

Mama: Super bi bilo, če bi kakšnega sprejeli. Ne bi ga izpisala, naučila bi ga kaj o drugih kulturah in vrednotah. Imamo prijatelje iz Egipta in mi je všeč, da spoznava drugačne ljudi.